

Strasbourg, 12 October 2009

ACFC/SR/III(2009)009
Croatian language version

**THIRD REPORT SUBMITTED BY CROATIA
PURSUANT TO ARTICLE 25, PARAGRAPH 2
OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

(Received on 12 October 2009)

URED ZA NACIONALNE MANJINE
Vlade Republike Hrvatske

**TREĆE IZVJEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE O PROVOĐENJU
OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA**

LIPANJ 2009.

SADRŽAJ:

UVODNE NAPOMENE	4
I.DIO.....	2
PREGLED UNAPRIJEĐENJA PRAVA NACIONALNIH MANJINA U PROTEKLIM ČETVEROGODIŠNJEM RAZDOBLJU	5
PROGRAMI ZA ROME	20
II. DIO	24
Uz članak 3. i 4. Okvirne konvencije	24
Uz članak 5. Okvirne konvencije.....	28
Uz članak 5. 6. i 9. Okvirne konvencije	29
Uz članak 7. i 8. Okvirne konvencije	37
Uz članak 9. Okvirne konvencije.....	38
Uz članak 10. i 11. Okvirne konvencije: pravo na manjinski jezik	44
Uz članke 12., 13. i 14. Okvirne konvencije.....	48
Uz članak 15. Okvirne konvencije.....	57
Uz članke 17. i 18. Okvirne konvencije.....	68
III DIO	74
PRAĆENJE PROVOĐENJA OKVIRNE KONVENCIJE	74
PRIVICI	
- iz izvješća udruga nacionalnih manjina o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina	
- sredstva Ureda za nacionalne manjine doznačena putem Povjerenstva za praćenje provedbe nacionalnog programa za Rome u izvještajnom razdoblju	
- sredstva Ureda za nacionalne manjine doznačena putem radne skupine za praćenje akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.- 2015., u izvještajnom razdoblju	
- raspodjela sredstava za očuvanje tradicijske kulture Roma	
- projekti za Rome	
- zaključci seminara o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je održan u Vukovaru 15. listopada 2007.	
- zaključci seminara o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je održan u Peroju 14.-16. rujna 2006.	
- zaključci seminara o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je održan u Splitu 15.-16. rujna 2005.	
- zaključci seminara o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je održan u Cavtatu 20. i 21. rujna 2004.	
- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći	
- Zakon o suzbijanju diskriminacije	
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o Uredu za nacionalne manjine	
- Zakon o izmjenama i dopunama kaznenog zakona, 2008. godine	
- Zakon o izmjenama i dopunama kaznenog zakona, 2006. godine	

UVODNE NAPOMENE

U izradi izvješća sudjelovala su sva ministarstva i druga državna tijela nadležna za provođenje pojedinih dijelova Okvirne konvencije, a izradu izvješća je koordinirao Ured za nacionalne manjine. Od svih nacionalnih manjina zatraženi su prilozi u kojima bi dali svoje stavove i mišljenje o provedbi okvirne konvencije.

Kako bi se predstavnici nacionalnih manjina što više uključili u izradu ovih izvješća Ured za nacionalne manjine zajedno s Vijećem Europe 1. prosinca 2008. godine organizirao je seminar o Nacrtu izvješća o provođenju Okvirne konvencije. U raspravi u kojoj je sudjelovao oko 50 predstavnika udruga nacionalnih manjina, zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, te predstavnika Savjeta za nacionalne manjina RH, zaključeno je da su stvorene zakonske i materijalne pretpostavke za cjelovito ostvarivanje prava nacionalnih manjina, posebice na području kulturne autonomije. Prilikom rasprave o učinkovitosti sudjelovanja nacionalnih manjina u procesu odlučivanja, predstavnici nacionalnih manjina zatražili da se u izvješću unesu najnovije izmjene u zakonodavstvu te ažurirani podatci o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave. U odnosu na dio izvješća u kojem se govori o ostvarivanju vjerskih prava pripadnika nacionalnih manjina potrebno je navesti podatke o iznosima redovite financijske potpore vjerskim zajednicama iz državnog proračuna.

Kad je u pitanju informiranje nacionalnih manjina, traži se da se Izvješću iznesu podaci koji se programi nacionalnih manjina financiraju iz Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija u koji se izdvaja 3% iznosa RTV pretplate u RH.

Na području obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignuti su najveći uspjesi u praksi. Postoji tendencija da se u radu nastave nacionalnih manjina uključuju i djeca većinskog naroda, čime se razvija kulturna i jezična raznolikost. U budućnosti bi trebalo voditi više računa o kvaliteti nastave, kako bi se potaknuo interes samih manjina na pohađanje nastave.

Predstavnici nacionalnih manjina su tražili da se u Izvješću više pažnje obrati na dosadašnje rezultate u provođenju Nacionalnog programa za Rome, te Akcijskog plana Desetljeće za uključivanje Roma 2005.-2015.

U daljnjem procesu konzultacija s predstavnicima nacionalnih manjina održani su seminari za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina i to za područje Primorsko-goranske i Istarske županije koji je održan 24. travnja 2009. godine te za područje Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije održanog 18. svibnja 2009. godine. Na tim seminarima dodatno su razmatrani rezultati i teškoće u radu vijeća i predstavnika nacionalnih manjina što je koristilo u izradi trećeg izvješća o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

Sukladno prijedlozima pripadnika nacionalnih manjina Izvješće je izmijenjeno i dopunjeno. U privitku se donose prijedlozi udruga nacionalnih manjina, te mišljenje Savjeta za nacionalne manjine RH.

I. DIO

PREGLED UNAPRJEĐENJA PRAVA NACIONALNIH MANJINA U PROTEKLIM ČETVEROGODIŠNJEM RAZDOBLJU

Vlada Republike Hrvatske podnijela je Drugo izvješće o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u ožujku 2004. godine. U protekle četiri godine od podnošenja izvješća aktivnim sudjelovanjem državnih tijela i predstavnika nacionalnih manjina došlo je do daljnjeg unaprjeđenja prava nacionalnih manjina. Razrađen je zakonodavni okvir kako bi nacionalne manjine mogle još potpunije ostvarivati svoja prava, te su poduzete mjere za poticanje što boljeg provođenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i drugih propisa. U tom je cilju Vlada Republike Hrvatske osigurala provedbene kapacitete u državnim tijelima, te iz godine u godinu povećavala sredstva koja se izdvajaju za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Napretku su pridonijela i sredstva koja je Europska komisija odobrila za unaprjeđivanje životnih uvjeta najosjetljivije nacionalne manjine, romske, a isto tako i sredstva iz Fonda za obrazovanje Desetljeća za uključivanje Roma (REF).

U proteklom razdoblju Vlada Republike Hrvatske posvećivala je izuzetnu pozornost provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, te je svake godine u drugoj županiji organizirala okrugle stolove s predstavnicima nacionalnih manjina kako bi se razmotrila otvorena pitanja s kojima se suočavaju nacionalne manjine te kako bi se potakla provedba svih članaka Okvirne konvencije. Prvi takav seminar održan je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, drugi u Splitsko-dalmatinskoj županiji, treći u Istarskoj županiji, a prošle godine okrugli stol je održan u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Svi seminari su organizirani u suradnji i uz sudjelovanje predstavnika Vijeća Europe. Takva praksa rezultirala je pozitivnim pomakom jer su pripadnici nacionalnih manjina u različitim područjima Republike Hrvatske imali priliku iznijeti svoja mišljenja i prijedloge, te ukazati na teškoće s kojima se suočavaju, a na njihova pitanja mogli su dobiti odgovor ne samo od predstavnika državnih, lokalnih i regionalnih tijela nego i od predstavnika Vijeća Europe, što je za predstavnike nacionalnih manjina značilo podršku i dokaz da se njihovo mišljenje uvažava i razmatra na najvišoj razini. Cjelovito gledano, od prvog takvog seminara do danas, može se zaključiti da je došlo do znatnog pomaka u unaprjeđenju prava nacionalnih manjina, iako još uvijek ima teškoća u provedbi Okvirne konvencije, kao i zakona, u pojedinim lokalnim sredinama. Time je ostvaren stalan proces unaprjeđivanja prava nacionalnih manjina i dijalog na partnerskoj osnovi s predstavnicima nacionalnih manjina u kojem ukazivanje na teškoće djeluje poticajno na njihovo otklanjanje.

Posebice se može ukazati da je došlo do unaprjeđenja sudjelovanja nacionalnih manjina u kulturnom i javnom životu i u procesu odlučivanja. O tome govori i podatak da je ukupno uključeno 4.638 pripadnika nacionalnih manjina u predstavnička tijela na lokalnoj, regionalnoj razini i na državnoj razini, te izabranih za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Svakako da pored podatka o broju predstavnika nacionalnih manjina uključenih na različite načine u proces odlučivanja treba voditi računa i o učinkovitosti njihovog sudjelovanja. Kako bi se to postiglo, Vlada Republike Hrvatske, putem Ureda za nacionalne manjine i u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine, organizirala je 23

seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina na lokalnoj i regionalnoj razini u koje su bili uključeni i predstavnici lokalne i regionalne samouprave. Na tim seminarima aktivno se razrađivao način sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u procesu odlučivanja, te inzistiralo u stvaranju uvjeta za njihov učinkovit rad. Pored toga, Ured za nacionalne manjine zajedno sa Savjetom za nacionalne manjine, organizirao je više okruglih stolova, konferencija i seminara posvećenih međunarodnim dokumentima za zaštitu prava nacionalnih manjina, edukaciji o nacionalnom zakonodavstvu, te o pristupanju Republike Hrvatske euroatlantskim integracijama, kao i o ostalim aktualnim temama. Na svim tim skupovima nastojalo se uključiti što više mladih pripadnika nacionalnih manjina, kako bi se osposobili za aktivno sudjelovanje na svim razinama odlučivanja. Pri tom je posebna pozornost posvećena uključivanju nacionalnih manjina, posebno romske, u odlučivanje o svim pitanjima koja su od njihovog interesa te šire, o svim pitanjima od javnog interesa. Također se poticalo dijalog između pripadnika nacionalnih manjina i lokalnih vlasti što je od izuzetne važnosti jer upravo tamo pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju svoja osnovna prava. U svim tim procesima posebno je bila važna uloga i aktivnost zastupnika nacionalnih manjina, te Savjeta za nacionalne manjine, što je pridonijelo promoviranju prava nacionalnih manjina te aktivnom uključivanju u javni život. Izborom pripadnika romske nacionalne manjine za zastupnika u Hrvatski sabor te u predstavnička tijela na lokalnoj i područnoj razini dan je snažan poticaj afirmaciji te nacionalne manjine koja je u dugi niz godina bila marginalizirana i diskriminirana. Stalnom razmjenom mišljenja i poticanjem uključivanja nacionalnih manjina osigurano je provođenje međunarodnih standarda o sudjelovanju nacionalnih manjina u procesu odlučivanja i u javnim poslovima, te kontinuiran dijalog s predstavnicima nacionalnih manjina

Kad je u pitanju sudjelovanje nacionalnih manjina u kulturnom životu, treba napomenuti da Savjet za nacionalne manjine, koji je sastavljen isključivo od pripadnika nacionalnih manjina, samostalno raspoređuje sredstva za udruge i ustanove nacionalnih manjina te njihove programe kojima se ostvaruje kulturna autonomija nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Iz godine u godinu povećava se ne samo broj programa koji se financiraju nego je povećan i broj nacionalnih manjina: dok ih je u prijašnjem razdoblju bilo 16, danas ih je 19, a broj programa koji se financiraju iz godine u godinu raste, također je porastao broj drugih nacionalnih manjina, pa ih je sada više od 350. Značajno je napomenuti da se povećavaju i sredstva kojima raspolaže Savjet za nacionalne manjine, tako da su od 2004. godine, kada su iznosila 22 milijuna kuna, porasla za 90% do 2008. godine, kada iznose 42 milijuna kuna, a u 2009. godini povećana su za daljnjih 5%. Pored toga, pripadnici nacionalnih manjina mogu se natjecati za sredstva i iz drugih izvora, posebice iz Ministarstva kulture, putem kojeg se financiraju značajniji projekti od interesa za čitavu državu, kao i očuvanje kulturnih dobara pripadnika nacionalnih manjina. Ministarstvo izdvaja značajna sredstva za potporu manjinske kulture, a u proteklom četverogodišnjem razdoblju izdvojeno je više od 51 milion kuna. Time je kultura nacionalnih manjina uključena u ukupnu kulturnu politiku države i snažno se potiče međukulturni dijalog, dok istovremeno nacionalne manjine ostvaruju posebne programe o kojima samostalno odlučuju njihovi predstavnici u Savjetu za nacionalne manjine. O opredijeljenosti Republike Hrvatske, razvoju manjinske kulture govori i podatak da će se u organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade RH i Agencije ETF, 2009. godine održati međunarodna konferencija o interkulturnom dijalogu i edukaciji na kojoj će sudjelovati više

od 100 sudionika. Udruge nacionalnih manjina također se mogu natjecati za sredstva kojima raspolaže Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa a odnose se na projekte za unaprjeđenje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina.

Kako bi se promovirao manjinski identitet i kultura, nastojalo se što više osigurati sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom i kulturnom životu. U tom smislu posebno se može istaknuti da je već tradicionalna Manifestacija «Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina», koja se održava početkom studenoga 2008. godine održala po jedanaesti put, te da je bio osiguran izravan televizijski prijenos na Hrvatskoj radioteleviziji, što je omogućilo brojnim građanima Republike Hrvatske upoznavanje s kulturnim stvaralaštvom svih nacionalnih manjina u našoj zemlji, te pridonijelo daljnjoj afirmaciji manjinske kulture i djelovanja.

Pored bogate manjinske izdavačke i informativne djelatnosti koja se financira iz državnog proračuna, za pripadnike nacionalnih manjina je od izuzetne važnosti ostvarivanje prava na pristup javnim medijima. Nacionalne manjine u više su navrata ukazivale na nedovoljno informiranje u javnim medijima o događajima i pitanjima iz njihovog života i rada. Kako bi se postiglo odgovarajuće informiranje javnosti o pitanjima od interesa za nacionalne manjine utemeljen je Fond za poticanje različitosti i pluralizma interesa koji raspolaže sa 3% sredstava iz pretplate za HRTV, te dodatnim sredstvima iz lutrije. Iz tog Fonda financiraju se posebni programi za nacionalne manjine, također i na jezicima nacionalnih manjina, a za sredstva se mogu natjecati sve privatne televizijske i radijske postaje.

Pripadnicima nacionalnih manjina omogućava se suradnja s matičnim narodom te je prekogranična suradnja nacionalnih manjina vrlo značajan oblik njihovog djelovanja. U tom smislu treba pohvaliti i obrazovanje nastavnika koji su pripadnici nacionalnih manjina, te njihovo stručno usavršavanje u matičnoj domovini. Vlada Republike Hrvatske posvećuje posebnu pozornost razvoju interkulturalnog obrazovanja i dijaloga pa će toj temi biti posvećena posebna međunarodna konferencija koja će se održati 2009. godine u Hrvatskoj u suradnji s Agencijom ETF, a na koju će biti pozvane zemlje u regiji i šire. Promociji međukulturalnog djelovanja bili su posvećeni i drugi skupovi. Tako je 2006. godine u Dubrovniku Ured za nacionalne manjine organizirao seminar sa Srednjoeuropskom inicijativom u kojem je posebna pozornost posvećena međukulturalnom dijalogu i ulozi udruga nacionalnih manjina. Na seminaru je sudjelovalo desetak europskih zemalja, predstavnika državnih tijela i pripadnika nacionalnih manjina. Kad je u pitanju romska nacionalna manjina, treba napomenuti da je u proteklom razdoblju posvećena izuzetna pozornost stvaranju uvjeta za uključivanje romske zajednice u gospodarski, javni i svekoliki život Republike Hrvatske.

Redovno se provodio Nacionalni program za Rome iz 2003. godine, a Vlada je 2005. godine pristupila «Desetljeću uključivanja Roma 2005. – 2010.» te donijela Akcijski plan u kojem su obrađene mjere u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja i stanovanja. Za provođenje tih dokumenata Vlada je utemeljila tijelo kojim je na čelu potpredsjednik Vlade zadužen za društvene djelatnosti, te u kojima sudjeluje 13 predstavnika romske nacionalne manjine s različitih područja Republike Hrvatske. U međunarodnim tijelima utemeljenim za provođenje Desetljeća za Rome sudjeluju predstavnici romske zajednice iz Hrvatske, što potiče njihovu afirmaciju i povezivanje s predstavnicima Roma iz drugih država. Do sada su postignuti značajni rezultati u RH, posebice u području obrazovanja i stanovanja. Tako je u 2006./ 2007.

u odnosu na 2005./2006. godinu broj romske djece koji je uključen u predškolsko obrazovanje udvostručen, a broj romske djece u redovno školsko obrazovanje učetverostručen, u 2008. godini povećanje broja djece u osnovnom obrazovanju za četiri puta, od 1013 na 3940. Poduzimaju se intenzivne mjere za unaprjeđenje stanovanja Roma pa je u 12 od 14 županija u kojima postoje romska naselja izrađen odgovarajući prostorni plan što je financiralo nadležno ministarstvo. U Međimurskoj županiji, u kojoj ima najviše romskih naselja, od 12 postojećih 9 naselja je legalizirano, dok je trinaesto naselje, Donja Dubrava koje nije bilo pogodno za život zbog stalnih poplava, napušteno a Romi su integrirani u okolnim mjestima, u kućama koje su sami izabrali, a što je financirala Vlada Republike Hrvatske. Povećanje obrazovnog statusa pripadnika romske manjine svakako će djelovati i na povećanje mogućnosti njihova zapošljavanja. Pored toga, provode se mjere dodatnog obrazovanja, doškoloovanja odraslih, obrazovanje za stjecanje zanimanja, te drugi oblici edukacije Roma s ciljem njihovog učinkovitijeg zapošljavanja. Iz sredstava PHARE 2005. sufinancirano je uređenje najvećeg romskog naselja u Međimurju, a pred uređenjem je infrastruktura u još tri naselja za koja je Europska komisija već odobrila sredstva, a Vlada Republike Hrvatske sudjeluje sa 25% od ukupnih sredstava. Iz sredstava IPA 2008. financirat će se uređenje infrastrukture u još dva romska naselja tako da bi u naredne dvije godine bila uređena cjelokupna infrastruktura u najvećim romskim naseljima u Republici Hrvatskoj.

Sukladno zakonodavnom sustavu u Republici Hrvatskoj, osigurana su prava nacionalnih manjina na najvećoj razini, i to kako prva generacija prava, jednakost pred zakonom i nediskriminacija, preko druge generacije prava kojima se osiguravaju manjinska kultura, jezik, tradicija i vjera, pa do treće generacije prava koja se odnose na sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu i u procesu odlučivanja.

Kako bi se što učinkovitije provodila prava utvrđena u zakonodavnom okviru stvorena je i odgovarajuća institucionalna potpora. Tako je za provođenje novog Zakona o suzbijanju diskriminacije znatno ojačana uloga pučkog pravobranitelja, što će svakako pridonijeti učinkovitijoj borbi protiv svih oblika diskriminacije, uključujući i segregaciju. U Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa utemeljena je nova uprava za obrazovanje nacionalnih manjina, a u Ministarstvu uprave¹ Odjel za nacionalne manjine. Također je u tijeku novi ustroj u Uredu za nacionalne manjine koji ima tri odjela: za pravne poslove u svezi s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina, za Rome, te za projekte nacionalnih manjina. Ojačana je i stručna služba Savjeta za nacionalne manjine.

Republika Hrvatska provela je i osposobljavanje institucija koje su usmjerene na uspješnu provedbu nacionalnog zakonodavstva. U Ministarstvu uprave provodi se kontinuirano stručno osposobljavanje državnih službenika. Godine 2007. osnovana je Akademija lokalne demokracije Djelatnost Akademije je trajno stručno usavršavanje imenovanih i izabranih lokalnih dužnosnika i zaposlenika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, s ciljem unaprjeđenja profesionalnosti u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi,

---

¹ Izmjenama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu Središnjih tijela državne uprave (NN 77/09) Ministarstvo uprave preuzelo je poslove bivšeg Središnjeg državnog ureda za upravu.

dosezanja standarda koji će omogućiti primjenu pozitivnog nacionalnog zakonodavstva te izmjene toga zakonodavstva koje budu potrebne u cilju usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (u članku 22.) predvidio je da se pripadnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo. Isto pravo se osigurava i pripadnicima nacionalnih manjina u tijelima jedinica lokalne i područne samouprave. Kako bi se potakla provedba ovog članka i time omogućila zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina provedene su posebne mjere, između ostalog stalno se prati broj pripadnika nacionalnih manjina u pojedinim tijelima, te je uveden poseban plan zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave. U međuvremenu su promijenjeni i provedbeni propisi kako bi se omogućilo da pripadnici nacionalnih manjina mogu ostvariti to svoje pravo. Kada govorimo o zastupljenosti nacionalnih manjina u državnoj vlasti treba napomenuti da je predstavnik srpske nacionalne manjine izabran za potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske, te da su također na dužnosti državnih tajnika, ravnatelja uprava, te načelnika odjela u različitim ministarstvima i drugim državnim tijelima imenovani pripadnici nacionalnih manjina.

Unaprjedenje zakonodavstva

Od 2004. godine do sada kontinuirano se razrađuje zakonodavni okvir, kako bi nacionalne manjine mogle još potpunije ostvariti sva prava koja pripadnicima nacionalnih manjina jamči Republika Hrvatska svojim Ustavom (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 - pročišćeni tekst, 113/00., 124/00- pročišćeni tekst, 28/01- promjena Ustava), Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. (Narodne novine, broj 155/02) (u daljem tekstu Ustavni zakon). Postojeći zakonodavni okvir je od podnošenja Drugog izvješća Republike Hrvatske o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, najviše unaprijeđen u području sudjelovanja manjina u javnom životu, posebice u preciznijem razrađivanju odredbe članka 22. st. 2. Ustavnog zakona u skladu s kojom se pripadnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima. Način provođenja te odredbe propisuje se posebnim zakonom, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo.

U skladu s tom odredbom Ustavnog zakona, za područje zapošljavanja u pravosudnim tijelima doneseni su: Zakon o sudovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom sudbenom vijeću.

Zakon o sudovima (Narodne novine, broj 150/05 - čl. 74. st. 7 i 8.) propisuje da se prilikom imenovanja sudaca mora se voditi računa o zastupljenosti sudaca pripadnika nacionalnih manjina, sukladno odredbama članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih

manjina. Kada pripadnici nacionalnih manjina podnose prijavu na objavljeno slobodno sudačko mjesto, imaju se pravo pozivati na ostvarivanje prava koja im pripadaju sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Zakon o državnom odvjetništvu (Narodne novine, broj 15/05) propisuje da se prilikom imenovanja zamjenika državnih odvjetnika mora voditi računa o zastupljenosti manjina. Kada pripadnici manjina podnose prijavu na slobodno mjesto zamjenika državnog odvjetnika imaju se pravo pozvati na ostvarivanje prava koja im pripadaju.

Zakon o Državnom sudbenom vijeću (Narodne novine, broj 150/05) također je propisao da se u postupku imenovanja sudaca mora voditi računa o zastupljenosti nacionalnih manjina među sucima. Propisano je da će prigodom donošenja odluke o imenovanju sudaca Vijeće uzeti u obzir i odredbu članka 74. stavka 7. i 8. Zakona o sudovima. Iz takve odredbe proizlazi da ako se neki od kandidata za slobodno sudačko mjesto pozvao na čl. 22. st. 2. Ustavnog zakona, odnosno na članak 74. Zakona o sudovima i istaknuo svoju nacionalnu pripadnost, u tom slučaju on ima pravo prednosti pred ostalim kandidatima pod jednakim uvjetima.

Od donošenja ovih propisa može se zaključiti da se pokazuje trend porasta zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u pravosuđu, iako se manji broj kandidata za slobodna sudačka mjesta, mjesta zamjenika državnih odvjetnika ili kandidata za vježbenika u tim tijelima poziva na svoju nacionalnu pripadnost, te na toj osnovi ostvaruje pravo prednosti pri imenovanju ili zapošljavanju. S obzirom na to da svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo slobodno izabrati želi li biti tretiran kao pripadnik nacionalne manjine, opisani zakonodavni okvir pripadnicima nacionalnih manjina stvorio je pretpostavke upravo za taj izbor.

U području zapošljavanja manjina u tijelima državne uprave odnosno načina na koji je uređeno zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u tim tijelima, navodimo da je 2005. godine donesen je Zakon o državnim službenicima (Narodne novine, broj 92/05) kojim se također propisuje da se planom prijma u državnu službu utvrđuje i popunjenost radnih mjesta u državnom tijelu pripadnicima nacionalnih manjina i planira zapošljavanje potrebnog broja državnih službenika pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i zakonu kojim se uređuje sustav državne uprave.

Reforma pravosuđa 2004-2008. godine

Po Obiteljskom zakonu rješavanje obiteljskih sporova od 1. 1. 2006. prešlo je iz nadležnosti centara za socijalnu skrb u nadležnost sudova.

U sklopu zakonodavnih aktivnosti, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Narodne novine, broj 88/05), Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 35/05) te Izmjene i dopune Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 54/05), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu upisa u sudski registar (Narodne novine, broj 94/05) kao i Pravilnik o stalnim sudskim tumačima (Narodne novine, broj 132/05).

U sklopu reforme zemljišnih knjiga u 2005. godini doneseni su i Pravilnik o mjerilima za rad zemljišnoknjižnih službenika, Pravilnik o polaganju stručnih ispita i imenovanju ovlaštenih

zemljišnoknjižnih referenata i Okvirna mjerila za rad referenata, te Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem ustroju, vođenju zemljišnih knjiga i obavljanju drugih poslova u zemljišnoknjižnim odjelima sudova – Zemljišnoknjižni poslovnik, (Narodne novine, broj 14/05).

Donijet je Zakon o potvrđivanju Konvencije br. 108 Vijeća Europe od 28. siječnja 1981. o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade osobnih podataka.

Predmetna konvencija i dodatni protokol u odnosu na Republiku Hrvatsku stupili su na snagu dana 1. listopada 2005. godine.

Od 1. siječnja 2006. godine javni bilježnici nadležni su za postupanje u onim ovršnim postupcima u kojima je odluku moguće donijeti na temelju vjerodostojne isprave.

17. ožujka 2005. godine donesen Zakon o obveznim odnosima u potpunosti je usklađen s Direktivama 86/653 EEZ (o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u svezi sa samostalnim trgovačkim zastupnicima) i 85/374 EEC (o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u svezi s odgovornošću za neispravne proizvode) te objavljen u Narodne novine, broj 35/05. Zakon je stupio na snagu 1. siječnja 2006. godine.

Donesen je novi Zakon o sudovima (Narodne novine, broj 150/05) u kojem se, u svrhu daljnje zaštite prava stranaka na suđenje u razumnom roku, predviđa postupak zaštite zbog povrede tog prava pred redovnim i specijaliziranim sudovima. Naime, s obzirom na to da se o povredama prava na suđenje u razumnom roku odlučuje u postupku pred redovnim i specijaliziranim sudovima, upravo su oni i najodgovorniji za ostvarivanje i zaštitu tog prava.

Nadalje, za razliku od ranijeg rješenja, zaštita prava na suđenje u razumnom roku se ostvaruje podnošenjem zahtjeva neposredno višem sudu u odnosu na sud kojem se prigovara. Ustavni sud RH zadržao je postojeće nadležnosti u vezi sa zaštitom prava na suđenje u razumnom roku. Međutim, o povredi tog prava Ustavni sud RH odlučuje u povodu podnesenih tužbi tek nakon prethodnog korištenja postupka zaštite tog prava pred redovnim i specijaliziranim sudovima, osim kada se zahtjev odnosi na odugovlačenje postupka pred Vrhovnim sudom RH, u kojem slučaju stranka zaštitu povrijeđenog prava odmah može tražiti pred Ustavnim sudom RH.

U Zakonu o sudovima, u svrhu racionalizacije mreže sudova u RH, predviđena je mogućnost spajanja prekršajnih i općinskih sudova. Radi pravilnog i potpunog informiranja javnosti o radu sudova uvedena je novina da sudovi imaju glasnogovornike. U slučajevima kada drugostupanjski sudovi donose različite odluke u istoj činjeničnoj i pravnoj stvari, a nije dopušten izvanredni pravni lijek, predviđena je mogućnost podnošenja zahtjeva Vrhovnom sudu RH kako bi ispitaio da li je takvim odlukama ugrožena jedinstvena primjena zakona i ravnopravnost građana.

U 2005. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću (Narodne novine, broj 150/05), kojim su predviđena dva tijela stegovnog postupka: Stegovno vijeće i Vijeće. Naime postupci odlučivanja o stegovnoj odgovornosti sudaca koji su na nezadovoljstvo opće i stručne javnosti prema sadašnjim zakonskim rješenjima predugo trajali, ovakvim zakonskim rješenjem su ubrzani. Stegovno vijeće provodi dokazni postupak te Vijeću predlaže odluku, a ukoliko predlaže stegovno kažnjavanje, predlaže i vrstu kazne. Rok za nastupanje apsolutne zastare stegovnog gonjenja počinitelja stegovnog djela produljen je s dotadašnje dvije na tri godine.

U travnju 2005. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 54/05) kojima se omogućava lakši i jednostavniji postupak registriranja trgovačkih društava. U kolovozu 2005. godine je donesen i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu upisa u sudski registar (Narodne novine, broj 94/05).

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, broj 71/06), koji je stupio na snagu 1. listopada 2006., okončana su nastojanja da se ostvari sustavna politika smanjenja i suzbijanja kriminala kaznenim pravom započeta izmjenama Kaznenog zakona iz srpnja 2004. godine. Ovim izmjenama pooštrene su kazne; ograničena je mogućnost sudskog izricanja blažih kazni od zakonom propisanih; za teža kaznena djela počinjena u stjecađu uvedena je mogućnost izricanja jedinstvene kazne zatvora u trajanju od dvadeset godina (umjesto dosadašnjih petnaest); uvedena je mogućnost izricanja kazne dugotrajnog zatvora počinitelju koji je navršio 18 godina; ograničena je mogućnost blažeg kažnjavanja u slučajevima smanjene ubrojivosti kao i mogućnost primjene uvjetne osude za teža kaznena djela; propisano je povišenje trajanja izdržane kazne kao preduvjeta za uvjetni otpust osoba osuđenih na dugotrajni zatvor s jedne polovice na dvije trećine izdržane kazne.

Krajem 2004. godine je pri Ministarstvu pravosuđa ustrojen Sektor za pravosudnu upravu koji sustavno provodi neposredni nadzor nad radom sudske uprave kako bi se utvrdile i otklonile nepravilnosti i nezakonitosti, posebice one koje se odražavaju na učinkovitost u radu sudova. Konačni cilj reforme zemljišnih knjiga je digitalizacija zemljišnih knjiga i uvođenje jedinstvene baze zemljišnoknjižnih podataka.

Prvi rezultati reforme pravosuđa započete tijekom 2004. godine je povećanje efikasnosti u rješavanju zemljišnoknjižnih predmeta za 26,47% uz smanjenje broja neriješenih predmeta u 2004. godini za 20.762. Do 1. listopada 2005. godine je riješeno ukupno 463.098 predmeta, a ukupan broj neriješenih predmeta u 2005. godini je smanjen za dodatnih 68.407 predmeta (ukupan broj neriješenih predmeta iznosi 249.913). Ovakvi rezultati su posljedica imenovanja 221 ovlaštenog zemljišnoknjižnog referenta u razdoblju od listopada 2004. godine do rujna 2005. godine te niza organizacijskih mjera koje je Ministarstvo pravosuđa poduzelo u okviru zemljišno knjižne reforme.

Ministarstvo pravosuđa je također krajem 2004. godine uvelo provođenje stalnog nadzora nad radom zemljišnoknjižnih odjela čime je dodatno poboljšana organizacija rada zemljišnoknjižnih odjela.

Dana 11. svibnja 2005. godine je po prvi put u RH bilo moguće na web stranici Ministarstva pravosuđa pregledati digitalizirane zemljišne knjige.

Republika Hrvatska je 4.02.2005. godine ratificirala UN-ovu Konvenciju o korupciji, a u travnju 2005. godine je ratificiran Dodatni Protokol Kaznenopravnoj Konvenciji o korupciji.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta iz 2005. godine proširuje ovlasti USKOK-a u posebnim istražnim radnjama, odnosno, jača njegove ovlasti u pred istražnom postupku. U samoj organizaciji USKOK-a izmijenjene su dijelom ovlasti Odjela za sprječavanje pojava korupcije i odnose s javnošću, nadalje, osniva se Odjel za međunarodnu suradnju i zajedničke istrage. Nadležnost USKOK-a je proširena na sva korupcijska kaznena djela.

Pravni okvir iz područja zaštite osobnih podataka uspostavljen je donošenjem Zakona o zaštiti osobnih podataka tijekom 2003. Sukladno tome tijekom 2004. godine donijete su Uredba o

načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka i Uredba o načinu pohranjivanja i posebnim mjerama tehničke zaštite posebnih kategorija osobnih podataka.

U 2005 godini Odjel za upravni nadzor odlučivao je o zahtjevima stranaka koji se odnose na povrede prava u prikupljanju i obradi osobnih podataka. Donijete su odluke o prikupljanju i obradi osobnih podataka u svrhu zaključenja ugovora o korištenju kreditne kartice, oglašavanju osobnih podataka na javnom mjestu, (stambena zgrada) te primjeni biometrije pri obradi osobnih podataka. Osim navedenog, Odjel za upravni nadzor je postupao po zahtjevima stranaka u vezi primjene Uredbe o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka, matičnom broju građana kao osobnom podatku, matičnom broju građana u bankarskom poslovanju, kod dostave rješenja porezne uprave, kod izbora predstavnika radnika u Nadzornom odboru društva, kod kupnje na maloprodajnom mjestu. Uz to, donijete su odluke u predmetima u vezi s preslikom i skeniranjem osobne iskaznice, objavljivanja u javnosti osobnih podataka studenata (oglasna ploča studentskog doma), kao i pristupa osobnim podacima koje vodi gradska uprava, a koji su u vezi sa sudskim sporovima.

Hrvatski sabor je 3. listopada 2007. godine donio Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, broj 110/07) s ciljem usklađivanja s Konvencijom za zaštitu financijskih interesa Europske zajednice od 26. srpnja 1995. godine (PIF Konvencija) i načelom ne bis in idem iz Konvencije o provedbi Sporazuma iz Schengena (CISA).

U listopadu 2007. godine je donesen i Prekršajni zakon (Narodne novine, broj 107/07) radi ubrzanja prekršajnog postupka i oslobađanja prekršajnog postupka od pretjeranog preuzimanja svih odredbi kaznenog postupka koje nisu primjerene svrsi i naravi prekršajnog postupka te uz izbjegavanje svih nepotrebnih radnji i troškova i onemogućavanja svake zlouporabe prava što pripadaju strankama i sudionicima u postupku.

Izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu iz veljače 2007. (Narodne novine, broj 16/07) godine uveden je novi sustav ocjenjivanja zamjenika državnih odvjetnika te je unaprijeđen sustav unutrašnjeg nadzora nad radom državnih odvjetnika. U skladu sa Zakonom o pravu na pristup informacijama propisano je koji su podaci tajni i čijim bi otkrivanjem mogla nastati šteta za učinkovito vođenje postupka. Također je pojačana odgovornost za čuvanje tajnosti podataka te su kao tajni podaci određeni podaci koji se odnose na predmete iz nadležnosti državnog odvjetnika za mladež, podaci u predistražnom postupku te podaci koje je državni odvjetnik označio tajnima.

Kako bi se usavršio zakonski okvir za zaštitu tajnosti svjedoka u prethodnom postupku u studenome 2007. je donesen Pravilnik o unutarnjem poslovanju Državnog odvjetništva, kojim je uređen način zaštite tajnih podataka u procesnim postupcima, a naročito u prethodnom postupku.

U veljači 2007. godine stupio je na snagu i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine, broj 16/07) Zakonom se određuju dodatni kriteriji za određivanje broja javnobilježničkih mjesta, budući je u međuvremenu došlo do gospodarskog rasta i značajnog povećanja pravnog prometa s tim u vezi.

U veljači 2007. godine na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (Narodne novine, broj 16/07) Tim je zakonom predsjedniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske dana mogućnost da donosi odluke kojima privremeno upućuje suce na rad u druge sudove istog stupnja, do 50 km udaljenosti od suda u kojima obnašaju dužnosti, i to bez njihove suglasnosti za takvo upućivanje, a najduže na vrijeme od dvije godine, što

doprinosi smanjenju zaostataka neriješenih predmeta na radno opterećenim sudovima i skraćivanju trajanja sudskih postupaka. Zakonom je propisana i obveza za sve suce u Republici Hrvatskoj da podnesu izvješća o svojoj imovini te imovini svog bračnog druga i maloljetne djece, odnosno godišnje podnose izvješća o bitnim promjenama glede te imovine, a kako bi se u slučaju sumnje na korupciju u sudstvu moglo raspolagati relevantnim podacima.

U veljači 2007. godine na snagu je stupio i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu. Također je uvedena obveza podnošenja izvješća o imovini i za sve državno odvjetničke dužnosnike.

U 2007. godini Vrhovni sud Republike Hrvatske uveo je i program praćenja kaznenih predmeta u kojima postoji mogućnost nastupanja zastare. Predviđeno je praćenje za razdoblje od 1. siječnja 2007. do 30. ožujka 2008. s ciljem utvrđenja u kojim kaznenim predmetima je ili već nastupila ili prijeti nastupanje zastare kaznenoga progona. Time se želi spriječiti nastupanje zastare kaznenog progona u onim predmetima u kojima ona u narednom razdoblju može nastupiti ali i sankcioniranje neopravdanog nastupanja zastare kaznenoga progona koje bi bilo rezultat neurednog rada sudova odnosno pojedinih sudaca.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je nadležan i za odlučivanje u predmetima zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u odnosu na predmete pred županijskim, Visokim trgovačkim sudom RH, Visokim prekršajnim sudom RH i Upravnim sudom RH. U razdoblju od 1. siječnja do 30. rujna 2007. godine zaprimljeno je 66 zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u kaznenim predmetima (od toga 7 osnovanih), te 3018 zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u građanskim predmetima (od toga 1426 osnovanih).

U sklopu projekta informatizacije pokrenutog i implementiranog u Vrhovnom sudu RH izrađen je i modul za praćenje svih predmeta o zahtjevima za suđenjem u razumnom roku za županijske sudove i Visoki trgovački sud RH.

29. listopada 2007. godine održan je Dan otvorenih trgovačkih sudova, kao potpuno novi način izravne komunikacije građana sa sudovima, mogućnosti uvida građana u svakodnevne radne aktivnosti suda i na taj način omogućiti transparentnost poslovanja sudova. Ovim se projektom željelo upoznati građane s njihovim pravima i dužnostima, kad je riječ o mogućem ostvarenju njihovog prava na sudsku zaštitu. Ova akcija kao i buduće slične akcije koje će se provoditi, će pridonijeti boljem razumijevanju javnosti o položaju i ulozi sudova u našem društvu te pomoći pozitivnoj promjeni percepcije javnosti o radu sudova. 1441 građanin je ovom prilikom posjetio sve trgovačke sudove u RH.

Približavajući se sve više europskim standardima otvorenosti i transparentnosti rada sudova, Visoki trgovački sud RH je početkom 2007. pokrenuo i vlastiti web upisnik putem kojeg sve stranke mogu u svako doba pratiti stanje svog predmeta od njegovog zaprimanja u sud, pa sve do okončanja postupka odlučivanja po žalbi tj. do otpreme predmeta prvostupanjskom sudu. Pored toga u suradnji sa Sudačkom mrežom, izrađena je posebna i u svijetu jedinstvena web stranica pod nazivom „web stečaj“ koja je sastavni dio web stranice VTSRH (www.vtsrh.hr) u kojoj je svakodobno moguće pratiti sve prodaje imovine u svim stečajnim postupcima u svim trgovačkim sudovima u RH čija vrijednost prelazi 50.000,00 kn i dobiti sve druge podatke o stečajnim postupcima, stečajnim sucima, stečajnim upraviteljima, zakonskim stečajnim propisima, sudskom praksom stečajnog prava itd. Na Visokom trgovačkom sudu se

kompjutorski nasumce dodjeljuju predmeti u rad sucima čime je eliminiran ljudski faktor u tom pogledu i sve primjedbe vezane uz moguću nepravilnu raspodjelu spisa.

Svi trgovački sudovi počevši od rujna 2007. na vratima sudnica ili pored zidovima njih imaju malu oglasnu ploču s dnevnim ili tjednim pregledom ročišta s naznakom početka i imena ili tvrtki stranaka. Pored toga svi trgovački sudovi na vidljivom mjestu imaju sandučić, najčešće narančaste boje, za prijedloge i primjedbe stranaka. Počevši od kraja listopada 2007. svi trgovački sudovi su opskrbljeni brošurama pod nazivom O trgovačkim sudovima dostupnom na vidljivom mjestu svim strankama, odnosno njihovim predstavnicima, prije svega onima bez pravne naobrazbe.

Postupak mirenja u hrvatskim sudovima po prvi put je uveden u Trgovačkom sudu u Zagrebu, a potom i u 8 Općinskih sudova u RH. Odnedavno postupak mirenja je u našoj zemlji po prvi put uveden u jedan drugostupanjski sud – Visoki trgovački sud RH.

U cilju promoviranja sudskih nagodbi u vremenu od 05. do 09. studenoga 2007. godine, po prvi put je u hrvatskim sudovima održan je Tjedan sudskih nagodbi u trgovačkim sudovima. Sve stranke i njihovi punomoćnici koji vode sporove pred trgovačkim sudovima i Visokom trgovačkom sudu RH, pozvane su iskoristiti mogućnost njihovog okončanja mirnim putem – sklapanjem sudske nagodbe.

U svibnju 2007. godine dovršeni su projekti web upisnik za Visoki trgovački sud Republike Hrvatske i Trgovački sud u Varaždinu. Strankama je omogućen uvid u podatke o kretanju predmeta, osim podatka o imenu suca ili sudskog vijeća kojemu je predmet dodijeljen u rad. Pokrenuta je inicijativa za izmjenu propisa kako bi i podatak o sucu ili vijeću bio dostupan strankama. Na taj način omogućeno je ostvarenje prava stranka na učinkovitu primjenu pravila o izuzeću drugostupanjskih sudaca.

Započelo se s uvođenjem e-Spis sustava (ICMS-a) koji će stvoriti pravnu sigurnost te osigurati potpunu transparentnost spisa kroz cijeli život predmeta. Projekt ICMS započeo je u siječnju 2007. godine na Općinskom sudu u Puli, Trgovačkom sudu u Splitu, Trgovačkom sudu u Zagrebu i Općinskom sudu u Zagrebu.

U 2008. godini donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 84/08), kojim se uvode novosti u dostavu: dostava se obavlja dvaput na mjesto koje je upisano kao sjedište pravne osobe ili obrta, a ako se u ta dva puta ne uspije izvršiti dostava, ta će se činjenica objaviti na oglasnoj ploči suda što će se smatrati izvršenom dostavom. Zakon također mijenja gornji novčani iznos za sporove male vrijednosti s 5000 na 10000 kn, a uvodi se i obveza prethodnog postupka.

Izmjenama Zakona o parničnom postupku se zahvatima u drugostupanjski postupak omogućava šire postupanje drugostupanjskog suda u žalbenom postupku i uvode se mjere za izbjegavanje bespotrebnog ukidanje sudskih presuda (preinaka prvostupanjske presude prema stanju cjelokupnog spisa, mogućnost rasprave pred drugostupanjskim sudom u postupku odlučivanja povodom žalbe, kod ukidanih rješenja propisuje se obaveza drugostupanjskom sudu određeno navesti radnje koje je prvostupanjski sud dužan izvesti u ponovnom postupku). Također je proširen krug revizijskih razloga (uz postojeći vrijednosni kriterij i odluke u radnom sporu revizija se može izjaviti i protiv drugostupanjske presude iz članka 373.a Zakona). Regulirana je mogućnost izjavljivanja izvanredne revizije ukoliko odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ustavom zajamčene ravnopravnosti građana.

Izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku parnično procesno zakonodavstvo usklađeno je s pravnom stečevinom EU.

Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Narodne novine, broj 67/08) dodatno se ubrzava ovršni postupak i olakšava postupanje ovršnim sudovima u tim postupcima (pojednostavljenjem instituta dostave kako u sudskim ovršnim postupcima tako i u ovršnim postupcima koje provode javni bilježnici, proširuje se krug državnih tijela koji su dužni dati podatke o imovini ovršenika; kod instituta prokazane izjave onemogućavaju se zloupotrebe jer je ovrhovoditelj dužan i prije podnošenja prijedloga za podnošenje prokazanog popisa imovine podatke o imovini ovršenika pribaviti od nadležnih tijela – Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Ministarstvo unutarnjih poslova, Financijska agencija - FINA, katastar, ograničava se mogućnost odgode ovrhe te se skraćuje rok na koji se ovrha može odgoditi.); uvodi se mogućnost povjeravanja zaplijenjenih pokretnina i osobama izvan sjedišta ovršnog suda te se otklanja nejasnoća glede ovrhe na motornim vozilima putem javnog bilježnika.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima donesen je u rujnu 2008. (Narodne novine, broj 113/08). Cilj donošenja ovih izmjena je daljnje unaprjeđenje postupka imenovanja sudaca i osiguranja jednoobraznog postupanja sudačkih vijeća .

U listopadu 2008. je donesen i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu (Narodne novine, broj 117/08). Ovim se izmjenama i dopunama omogućuje stranim odvjetnicima da osnivanjem svojih podružnica u Republici Hrvatskoj obavljaju odvjetnički posao u Hrvatskoj onako kako to mogu činiti i u zemljama članicama Europske unije. Odredbe zakona koje se odnose na status stranih odvjetnika u RH će se primjenjivati nakon što Hrvatska postane punopravna članica Europske unije

Dana 9. srpnja 2008. Hrvatski sabor je donio novi Zakon o područjima i sjedištima sudova (Narodne novine, broj 85/08) kojim se smanjuje broj općinskih sudova sa 108 na 67 (prestanak rada 42 općinska suda). Racionalizacija mreže sudova će se odvijati u nekoliko faza. Ovaj Zakon kao krajnji rok za provedbu racionalizacije mreže sudova predviđa 31.12.2019.

Donošenjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u svibnju 2008. godine (Narodne novine, broj 62/08), koji je stupio na snagu u lipnju 2008. godine je zaokružen sustav besplatne pravne pomoći u Republici Hrvatskoj. Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći počeo će se primjenjivati u odnosu na građane Republike Hrvatske 01. veljače 2009. godine. U odnosu na građane Europske unije Zakon će se početi primjenjivati danom ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

Zakon uređuje kriterije čijim ispunjavanjem građani slabijeg imovnog stanja ostvaruju pravo na besplatnu pravnu pomoć te je uređen postupak odobravanja besplatne pravne pomoći. Zavisno od imovnog stanja građanina koji ispunjava osnovni uvjet za odobravanje pravne pomoći, pravna pomoć može biti odobrena u visini od 50%-100% iznosa troškova besplatne pravne pomoći. Besplatna pravna pomoć može biti odobrena za ostvarivanje prava i obveza u postupcima pred upravnim, sudbenim i međunarodnim tijelima kada se radi o egzistencijalno važnim pitanjima za građanina kao što su: statusna pitanja, prava iz sustava socijalne skrbi, prava iz sustava mirovinskog, invalidskog osiguranja i drugi oblici pomoći, radno pravne stvari, zaštita djece i mlađih punoljetnika, zaštita žrtava kažnjivih djela, žrtava trgovanja ljudima, obiteljskog nasilja.

Nadalje, Zakon predviđa dva temeljna oblika besplatne pravne pomoći: primarnu pravnu pomoć i sekundarnu pravnu pomoć. Primarnu pravnu pomoć prema odredbama Zakona mogu pružati odvjetnici, udruge koje budu u posebnom postupku ovlaštene za pružanje besplatne pravne pomoći i pravne klinike te sindikati. Sekundarnu pravnu pomoć mogu pružati samo odvjetnici, a u radnim sporovima, u skladu s odredbama Zakona o radu i Zakona o parničnom postupku, i sindikati u odnosu na svoje članove.

Sredstva za besplatnu pravnu pomoć osiguravaju se u državnom proračunu te se nakon donošenja proračuna odlukom Vlade RH utvrđuje dio sredstava koji će se osigurati za projekte besplatne pravne pomoći udrugama i pravnim klinikama.

Zakon je nadalje uredio sustav nadzora kako u odnosu na odobravanje pravne pomoći tako i nad kvalitetom i stručnosti pružane besplatne pravne pomoći.

Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa (Narodne novine, broj 77/08) kojom je uspostavljen Odjel za besplatnu pravnu pomoć za obavljanje drugostupanjskih poslova i poslova nadzora. Također je donijeta Uredba o izmjeni i dopuni uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine, broj 70/08) kojom su stvoreni uvjeti za zapošljavanje službenika koji će raditi na prvostupanjskom postupku odobravanja pravne pomoći.

Ministarstvo pravosuđa na temelju Nacionalnog programa za Rome provodi program besplatne pravne pomoći za Rome u statusnim stvarima te će se taj program nastaviti provoditi do 01. veljače 2009. godine.

Ministarstvo pravosuđa izradilo je model statističkog praćenja strukture zaposlenih u pravosudnim tijelima i to pravosudnih dužnosnika, kao i službenika i namještenika. U okviru ovog programa posebno se iskazuju statistički podaci o nacionalnoj pripadnosti sudaca, državnih odvjetnika i njihovih zamjenika, kao i službenika i namještenika u pravosudnim tijelima. Statistički podaci o nacionalnoj pripadnosti po sudovima i državnim odvjetništvima prikupljaju se svaka tri mjeseca, šest mjeseci i godine dana .

Zakonom o sustavu državne uprave (Narodne novine, broj 79/07) propisano je da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u središnjim tijelima državne uprave razmjerno njihovom udjelu u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske, a u uredima državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave, razmjerno njihovom udjelu u ukupnom stanovništvu jedinice područne (regionalne) samouprave. Kada pripadnici nacionalnih manjina podnose prijavu na natječaj za prijam u službu, imaju se pravo pozvati na ostvarivanje prava koja im pripadaju.

Godine 2007. donesen je Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj samoupravi (Narodne novine, broj 86/08). Ovim Zakonom upotpunjena je prava praznina jer do sada nije postojao zakon koji je regulirao radne odnose u jedinicama samouprave. Člankom 9. ovog Zakona propisano je da se Planom prijma u službu utvrđuje stvarno stanje popunjenosti radnih mjesta u upravnim tijelima lokalne jedinice, potreban broj službenika i namještenika na neodređeno vrijeme za razdoblje za koje se plan donosi i planira broj vježbenika odgovarajuće stručne spreme i struke.

Planom prijma u službu utvrđuje se i popunjenost radnih mjesta u upravnim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina i planira zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti.

Na području sudjelovanja nacionalnih manjina u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave također je došlo do novina u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Naime dolazi do promjena u strukturi tijela jedinica samouprave.

Izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj 109/07), poglavarstvo prestaje postojati, a izvršno tijelo jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini je općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan, a koji će se po prvi puta, sukladno Zakonu o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba (Narodne novine, br. 109/07 i 125/08) birati na neposrednim izborima 17. svibnja 2009. godine.

Kako je Ustavnim zakonom i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2005. godine propisana zastupljenost pripadnika manjina u izvršnim tijelima lokalnih jedinica, s ciljem ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti propisane Ustavnim zakonom, Izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, propisano je da u lokalnim jedinicama prema propisanim uvjetima, zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana mora biti iz redova pripadnika nacionalnih manjina, a što se mora urediti statutom jedinice.

U slučaju da se ne ostvari pravo na jednog zamjenika iz redova pripadnika nacionalnih manjina, raspisat će se dopunski izbori na koje se primjenjuju odredbe Zakona o izboru općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba. Zakonom je također propisano da u jedinicama u kojima se provode dopunski izbori, ako se ne ostvari zastupljenost na redovnim izborima, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imat će dva, odnosno tri zamjenika.

Iz opisanog zakonodavnog okvira proizlazi da je Republika Hrvatska od podnošenja Drugog izvješća o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina do danas učinila značajne korake u unapređenju prava pripadnika nacionalnih manjina u sudjelovanju u javnom životu Republike Hrvatske.

Budući da je članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina (koji su izabrani na izborima 2003. godine), istekao redoviti četverogodišnji mandat, Vlada Republike Hrvatske raspisala je redovne izbore za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji su održani 17. lipnja 2007. godine.

Odlukom o raspisivanju izbora za članove vijeća nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 49/07 i 53/07) raspisani su izbori za ukupno 308 vijeća nacionalnih manjina (73 u županijama i Gradu Zagrebu, 128 u gradovima i 107 u općinama). Odlukom o raspisivanju izbora za predstavnika nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 49/07) ukupno je raspisan izbor za 228 predstavnika nacionalne manjine (86 u županijama i Gradu Zagrebu, 78 u gradovima i 64 u općinama).

Mogućnost predlaganja kandidata za članove vijeća nacionalnih manjina iskoristilo je ukupno 14 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće nacionalne manjine: albanska, bošnjačka, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, romska, rusinska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska i ukrajinska.

Mogućnost predlaganja kandidata za predstavnika nacionalne manjine iskoristilo je ukupno 18 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće manjine: albanska, bošnjačka,

bugarska, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, poljska, romska, rusinska, ruska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska, ukrajinska i židovska, dok ovu mogućnost nije iskoristila samo rumunjska nacionalna manjina.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske, Odlukom o određivanju visine naknade troškova izborne promidžbe za izbor članova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 58/07), propisala je pravo na naknadu troškova izborne promidžbe vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji su izabrani na izborima, te utvrdila njezinu visinu.

Odluka propisuje, da vijeće nacionalne manjine županije i vijeće nacionalne manjine Grada Zagreba ima pravo na naknadu troškova u iznosu od 1.500,00 kuna za svakog člana, a vijeće nacionalne manjine grada i vijeće nacionalne manjine općine u iznosu od 1.000,00 kuna za svakog člana. Predstavnik nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave ima pravo na naknadu troškova u iznosu od 1.000,00 kuna.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 2006. godine Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina. Ovim Pravilnikom uređuje se pravo na naknadu troškova i pravo na nagradu članovima vijeća nacionalnih manjina i predstavnicima nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su imali u obavljanju poslova za vijeće, odnosno u obavljanju poslova predstavnika.

U proteklom razdoblju među najznačajnijim zakonima koji je donesen je Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08). Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Ovaj Zakon zabranjuje sve oblike diskriminacije i segregacije, te utvrđuje tijela nadležna za odlučivanje gdje posebnu ulogu ima Pučki pravobranitelj, kao i sankcije za fizičke i pravne osobe koje povrijede odredbe ovog Zakona. donošenjem ovog Zakona rasna i druga diskriminacija nije kažnjiva samo unutar postojećeg pravnog okvira, već se sada kažnjava po posebnom zakonu. Pored toga Vlada Republike Hrvatske donijela je Nacionalni plan borbe protiv diskriminacije koji također sadrži mjere kako bi se unaprijedilo postojeće stanje u društvu i suzbila diskriminacija kao jedna njegova štetna pojava. (više uz članak 5. Okvirne konvencije).

Ured pučkog pravobranitelja dobio je nove ovlasti te je kadrovski ojačan za provođenje Zakona.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08), propisao je člankom 4. između ostalog da se učenici odgajaju i obrazuju u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima i pravima djece, te osposobljavaju za življenje u *multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva*

Zakon propisuje da se odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi temelji na jednakosti obrazovnih mogućnosti za sve učenike prema njihovim sposobnostima, te na decentralizaciji u smislu povećanja ovlaštenja i odgovornosti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, i partnerstvu svih odgojno-obrazovnih čimbenika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Istim Zakonom također je propisano da se nastava na jeziku i pismu nacionalne manjine za osnovno i srednje obrazovanje djece pripadnika nacionalnih manjina, ostvaruje se prema odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, te odredbama ovog Zakona i drugih propisa. (članak 7).

Zakon o Agenciji za odgoj i obrazovanje (Narodne novine, broj 85/06). Agencija je osnovana sa slijedećim djelatnostima; obavljanje stručnih i savjetodavnih poslova u odgoju i obrazovanju.

Programi za Rome

Nacionalni program za Rome

Od donošenja Nacionalnog programa za Rome 2003. godine, Vlada Republike Hrvatske se, putem ministarstava i drugih državnih tijela nadležnih za pojedine mjere, aktivno uključila u njegovo provođenje, bilo izravno, bilo stvarajući uvjete za sustavno provođenje Nacionalnog programa.

Intenzivirana je suradnja s predstavnicima romskih udruga, vijećima i predstavnicima, kako bi se uspostavilo partnerstvo. Predstavnici Roma članovi su Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome te svih pet radnih skupina Povjerenstva.

U Republici Hrvatskoj ima 17 vijeća romske nacionalne manjine i 9 predstavnika, čime je omogućeno uključivanje romske nacionalne manjine u proces odlučivanja u lokalnim jedinicama. U proteklom razdoblju intenzivno se djelovalo na osposobljavanju mladih Roma, napose žena, kako bi se ubrzalo njihovo uključivanje u javni i društveni život, te proces odlučivanja, kao i u provođenje Nacionalnog programa za Rome. To se provodilo organiziranjem seminara za predstavnike Roma kojima bi stekli potrebna znanja o rukovođenju, o osnivanju i upravljanju udrugama, o sustavnom povezivanju udruga Roma i predstavnika područja naseljenih Romima, te osposobile žene i mladi za unaprjeđenje položaja žena, upoznavanjem s pravima prema Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i Konvenciji o pravima djeteta te drugim međunarodnim standardima,

organiziranjem tečajeva za osposobljavanje predstavnika većinskog stanovništva za prihvaćanje romske populacije i za rad s Romima, te izdavanjem prigodnih informativnih i promotivnih materijala i drugih pogodnih oblika komunikacije s Romima i između Roma, putem kojih bi se razmatrao tijek i način provedbe mjera iz ovog programa na lokalnoj i regionalnoj razini, te način sustavnog i učinkovitog uključivanja Roma u njihovu provedbu.

Poduzete su mjere za rješavanje statusnih pitanja. Uvedena je besplatna pravna pomoć za Rome u statusnim pitanjima putem odvjetnika. U 2005. godini besplatna pravna pomoć Romima bila je pružena u oko 142 slučaja od toga je bilo 22 zahtjeva za stjecanje državljanstva, 73 zahtjeva za reguliranje prebivališta odnosno boravišta 1 zahtjev za dobivanje radne dozvole, te 47 zahtjeva u kojima su se rješavala ostala statusna pitanja.

U 2006. godini Projekt besplatne pravne pomoći za Rome u statusnim stvarima proširen je na područje Sisačko-moslavačke, Osječko-baranjske i Zagrebačke županije, te su odvjetnici pružali besplatnu pravnu pomoć Romima na području pet županija i na području Grada Zagreba. Prema raspoloživim podacima, Romi su se odvjetnicima obratili s 314 zahtjeva za pomoć. Od toga broja bilo je 38 zahtjeva za rješavanje pitanja državljanstva, 139 zahtjeva za reguliranje prebivališta i boravišta, te 137 zahtjeva za reguliranje ostalih statusnih prava.

Nakon stupanja na snagu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, pravna pomoć proširena je i na ostala područja. Također, pružatelji besplatne pravne pomoći, sukladno citiranom Zakonu, mogu biti i udruge.

Osnovani su mobilni timovi sastavljeni od predstavnika nadležnih ministarstava, ureda državne uprave, centara za socijalnu skrb, romskih nevladinih udruga i predstavnika Roma koji u područjima naseljenim Romima utvrđuju stanje u pojedinačnim slučajevima i upućuju stanovnike tih područja o načinu rješavanja statusnih pitanja, posebice prijave boravka i stjecanja hrvatskog državljanstva.

U području kulture iz sredstava Ureda za nacionalne manjine svake godine izdvajaju se sredstava za tradicijsku romsku kulturu, za rad koreografa i profesora, nabavku instrumenata i nošnji, te za druge programe. Sveukupno je od 2004. do 2009. godine raspoređeno 891.800, 00 kn za 79 romskih udruga. Izdana su dva romsko-hrvatska rječnika uz potporu državnog proračuna. Također iz sredstava državnog proračuna i sredstava Grada Zagreba su financiralo Svjetski kongres Roma (IRU) održan u Zagrebu 2008. godine.

Ured za nacionalne manjine je sukladno mjeri iz Nacionalnog programa za Rome u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi i predstavnicima krovnih romskih udruga pripremio i tiskao dvije knjižice «Moja prava», jednu na romskom i jednu na hrvatskom jeziku, koje na popularan način daju informacije o mogućnostima i načinu ostvarivanja prava romske nacionalne manjine u tri važna područja: statusna pitanja, zdravstveno osiguranje i socijalna skrb.

Knjižica «Moja prava» tiskana je u 800 primjeraka na hrvatskom i 800 primjeraka na romskom jeziku i podijeljena je besplatno svim romskim udrugama koje su registrirane u

Republici Hrvatskoj. Za tiskanje navedene knjižice utrošena su sredstva u iznosu od 33.687. kuna.

Ulažu se znatna financijska sredstva za stvaranje pretpostavki za kulturnu autonomiju romske nacionalne manjine, te za očuvanje tradicionalne romske kulture. U 2004. godini dodijeljeno je 210.000 kuna za očuvanje tradicijske kulture Roma, u 2005. godini - 155.000 kuna; u 2006. godini - 128.000 kuna; u 2007. godini - 180.000 kuna, te u 2008. godini - 218.000 kuna.

Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.

Obrazovanje

U području obrazovanja došlo je do povećanja obuhvata romske djece oba spola obrazovnim sustavom. Prikupljeni su podaci od svih ureda državne uprave u županijama i gradu Zagrebu o broju djece uključene u predškolski odgoj i program predškole za kraj 2007./2008. pedagoške godine i početak 2008./2009., te je povećan broj romske djece uključene u predškolski odgoj.

Romska djeca se ravnopravno uključuju u osnovnoškolsko obrazovanje kao i sva ostala djeca i njihov broj je povećan za četiri puta. Osposobljavaju se romski pomagači. U osnovnim školama su zaposlena 23 romska pomagača (11 žena i 12 muškaraca)

Osiguravaju se stipendije za sve učenike u srednjoškolskom, kao i u visokoškolskom obrazovanju za sve studente koji su tražili stipendije. Osigurava se smještaj u učeničke domove i pomoć u ostvarenju prava na materijalnu podršku. Učenicima četvrtih razreda koji žele nastaviti studiranje organizirana su predavanja i stručna pomoć kako bi što lakše položili razredbeni ispit, upisali se i kvalitetno pratili nastavu.

Mjere obrazovne politike koje se odnose na besplatne udžbenike, besplatan prijevoz i smještaj u učeničke domove, a za romske učenike i stipendiranje preduvjeti su koji utječu na povećanje broja romskih učenika/ca u da uspješno završe srednju školu.

Organizirano se provode mjere rada s roditeljima i pružanja stručne pomoći, a s ciljem uključivanja romske djece u redovni obrazovni sustav.

Zdravstvo

Na području zdravstva sustavno se radi na poboljšanju zdravlja romske dojenčadi i djece izjednačavanjem procijepljenosti romske djece s ostalom populacijom, odnosno poboljšanjem cjepnog obuhvata. Osigurana je gotovo 100% procijepljenost romske djece. Provodi se program zdravstvenog prosvjećivanja na području Osječko-baranjske i Međimurske županije te se radi na poboljšanju higijenskih uvjeta stanovanja. Također se provode zdravstveno prosvjećivanje

roditelja i preventivne i kurativne mjere zdravstvene zaštite. Educiraju se Romi pomagači i romske obitelji preko patronažnih timova.

Zapošljavanje

U području zapošljavanja informiraju se osobe romske nacionalne manjine o mogućnostima zapošljavanja, uslugama Zavoda za zapošljavanja i sufinanciranju obrazovanja i zapošljavanja, pruža se pomoć u definiranju radnog profila i definiranju individualnog plana traženja posla. Hrvatski zavod za zapošljavanje sufinancirao je zapošljavanje 223 osoba romske nacionalne manjine u prošloj godini, te sufinanciranje zapošljavanja 29 osoba u trajanju od 24 mjeseca, a u javnim radovima su zaposlene 203 osobe.

Stanovanje

Na području stanovanja, 12 županija je izradilo prostorne planove za područja naseljena Romima, a u preostale 2 županije izrada je pri završetku. Uz pomoć donacije Europske unije iz Phare 2005 izgrađena je kompletna infrastruktura u najvećem romskom naselju Parag u Međimurskoj županiji, a u tijeku je završetak legalizacije pojedinačnih objekata te priključci na vodu i struju. Započelo je uređenje tri naselja u Međimurskoj županiji (Pribislavec, Lončarevo i Piškorovec) koji se uređuju iz programa Phare 2006.

II. DIO

PREGLED PROVOĐENJA POJEDINIH ODREDBI OKVIRNE KONVENCIJE

Uz članak 3. i 4. Okvirne konvencije

U zakonodavnom sustavu Republike Hrvatske i u praksi provodi se načelo jednakosti pripadnika nacionalnih manjina te slobodnog izbora da bude tretiran kao pripadnik nacionalne manjine ako to želi. Kako bi se postigla puna i učinkovita jednakost pripadnika nacionalnih manjina u svim područjima života doneseni su posebni propisi koji su već prikazani.

Iz izvješća Ministarstva pravosuđa

Jednakost i pravo na izjašnjavanje

Zastupljenost nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima

Zakonom o sudovima iz 2005. godine koji se počeo primjenjivati 2006. godine propisuje se da prilikom objavljivanja natječaja za imenovanje sudaca kandidati moraju upozoriti na mogućnost stjecanja prednosti pod jednakim uvjetima primjenom članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona. Odgovarajuća odredba ugrađena je i u Zakon o izmjenama i dopunama zakona o državnom sudbenom vijeću iz iste godine). Zakon o izmjenama i dopunama zakona o državnom odvjetništvu također propisuje primjenu čl. 22., st. 2. Ustavnog zakona u postupku imenovanja državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika. Primjena ovih odredbi došla je do izražaja već prilikom provođenja prvih natječaja, iako ne u opsegu koji bi se mogao očekivati. Tako je do III kvartala 2007. godine u natječaju koji je bio raspisan za 101 sudačko mjesto bilo 873 kandidata, od kojih su se 3 pozvala na primjenu čl. 22. st. 2. Ustavnog zakona (dva pripadnika srpske nacionalne manjine, jedan mađarske nacionalne manjine). Uz ove kandidate imenovano je još sudaca pripadnika nacionalne manjina (pripadnik crnogorske nacionalne manjine i pripadnik bošnjačke nacionalne manjine) koji se nisu pozvali na prednost prema čl. 22., st. 2.

Kako bi se među pripadnicima nacionalnih manjina promovirala mogućnost koju im pruža odredba čl. 22. st. 2. Ustavnog zakona, a u cilju njihovog ohrabivanja na korištenje ovih mogućnosti u 2007. godini održan je niz okruglih stolova u suradnji s Misijom OEES-a u onim sredinama gdje su pripadnici nacionalnih manjina značajnije zastupljeni: u Kninu, Gospiću, Sisku i Benkovcu. Na ovim okruglim stolovima nastojalo se potaknuti pripadnike nacionalnih manjina na korištenje zajamčenih prava te je lokalna javnost upoznata s pozitivnim stajalištima Vlade u pogledu zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima.

Na području zastupljenosti nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima, treba reći da se u ovoj godini bilježi porast broja zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina

Na općinskim sudovima u Republici Hrvatskoj od ukupno 858 sudaca je 95,6% Hrvata, 2,6% Srba, 0,2% Talijana, 0,1% Crnogoraca, 0,2% muslimana, 0,1% židova, 1,2% neopredijeljenih. Na županijskim sudovima od ukupno 382 suca je 94% Hrvata, 2,9% Srba, 0,3% Crnogoraca, 0,5% Muslimana, 2% neopredijeljenih, 0,3% Nijemaca, na trgovačkim sudovima od ukupno 114 sudaca je 100% Hrvata. Na Visokom trgovačkom sudu od ukupno 27 sudaca je 100%

Hrvata, na svim prekršajnim sudovima od ukupno 384 suca 370 je Hrvata, 8 Srba, te jedan: Mađar, Musliman, neopredijeljeni, Makedonac, Slovenac, Čeh. Na Visokom prekršajnom sudu od ukupno 42 suca je 41 Hrvat i jedan Musliman, na Vrhovnom sudu od ukupno 41 suca je 37 Hrvata, dva neopredijeljena, jedan Rusin, na Upravnom sudu od ukupno 30 sudaca koji su se izjasnili kao Hrvati.

Na općinskim državnim odvjetništvima od ukupno 386 općinskih državnih odvjetnika je 378 Hrvata, 4 Srbina, te po jedan: Talijan, Crnogorac, Rusin, Čeh, na županijskim državnim odvjetništvima od ukupno 157 županijskih državnih odvjetnika je 147 Hrvata, 7 Srba, po jedan: Mađar, Crnogorac, Slovak. Na Državnom odvjetništvu RH od ukupno 24 državna odvjetnika RH je 22 Hrvata, 2 Srbina.

Zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina kao i zapošljavanje svih kandidata koji podnesu zamolbe za prijam u državnu službu, ovisi o ispunjavanju uvjeta za prijam koji su propisani Zakonom o državnim službenicima, odredbama Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u državnoj službi i odredbama Uredbe o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi. Pri zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske primjenjuju se odredbe Ustava Republike Hrvatske kao i odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

U Ministarstvu pravosuđa trenutno zaposleno 14 pripadnika nacionalnih manjina i neopredijeljenih i to kako slijedi: Srbin - 7 izvršitelja; Čeh - 1 izvršitelj; Slovenac - 1 izvršitelj; Bošnjaci - 1 izvršitelj; Neopredijeljeni - 4 izvršitelja

Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije 2008. - 2013.

Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2008. godine donijela Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije 2008. - 2013. te Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije 2008. - 2013. za 2008./09. godinu Poglavlje 5. Nacionalnog plana odnosi se na nacionalne manjine te sadrži niz mjera koje bi trebale biti provedene zaključno s 2013. godinom. Također, postoje mjere kojima je rok provedbe 2008./09. godina, koje su provedene i koje se provode u ovom trenutku, a sadrži ih Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije 2008. - 2013. za 2008/2009. godinu. To su: 5.1. Rješavanje problema izbjeglih pripadnika srpske nacionalne manjine; poglavlje 5.2. posebno se obrađuju mjere za Rome: 1. Provođenje edukacije državnih službenika o pravima nacionalnih manjina i zabrani diskriminacije; 2. Provođenje edukacije službenika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave; 3. Praćenje zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina, sukladnom Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina u RH, Zakonu o sustavu državne uprave i Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi 4. Praćenje donošenja i provedbe planova zapošljavanja osoba koje prema posebnim propisima imaju prednost pri zapošljavanju, te u tom sklopu zapošljavanja nacionalnih manjina; 5. Osposobljavanje i educiranje predstavnika Roma, posebice žena i mladih za sudjelovanje u procesu odlučivanja i ostvarivanja prava i većoj uključenosti u društveni život; 6. Organiziranje seminara o suzbijanju stereotipa i predrasuda prema nacionalnim manjina; 7.

Provođenje istraživanja o zapošljavanju pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na žene Romkinje.

Besplatna pravna pomoć za Rome

Donošenjem Nacionalnog programa za Rome 2003. godine predstavljalo je značajan korak u započinjanju rješavanja brojnih složenih pitanja koja opterećuju Romsku zajednicu.

Ministarstvo pravosuđa se posebno angažiralo na sankcioniranju diskriminacije te pružanju pravne pomoći u rješavanju nekih temeljnih pitanja romske nacionalne manjine koja su pretpostavka za ostvarivanje svih drugih prava, a to su statusna prava.

Sankcioniranje diskriminacije uređeno je Zakonom o kaznenom postupku međutim, diskriminatorno postupanje može biti okolnost počinjenja i drugih kaznenih djela što je posebno bio slučaj u nasilničkom ponašanju prema pripadnicima romske zajednice. Kako bi se adekvatno sankcioniralo ove oblike kaznenog djela 2006. godine donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona kojim je uvedeno počinjenje kaznenog djela iz mržnje kao otegotna okolnost.

Ova izmjena Kaznenog zakona omogućuje progon kaznenih djela čiji je motiv u prvom redu mržnja prema određenoj skupini.

Odredbe članaka 106. i 174. Kaznenog zakona predviđaju sankcioniranje diskriminatornog ponašanja po bilo kojem osnovu. Međutim, formulacija zakonske odredbe je takova da nije moguće voditi evidenciju o počinjenim kaznenim djelima prema pojedinoj vrsti diskriminacije što ujedno ne omogućava poduzimanje i drugih mjera usmjerenih na preveniranje počinjenja kaznenih djela. Stoga je Ministarstvo pravosuđa u okviru Projekta reforme sudske uprave u djelu koji se odnosi na sudske statistike predvidjelo i praćenje počinjenja kaznenih djela iz članaka 106. i 174. Kaznenog zakona po vrsti diskriminacije koja se sankcionira (spolna, rasna, nacionalna i dr.). Ovaj Projekt je pri dovršenju i tijekom 2009. počeo se ugrađivati u pojedine sudove da bi do kraja 2010. godine bio ugrađen u cjelokupni pravosudni sustav.

Radi uklanjanja diskriminacije u društvu koja posebno može pogađati romsku nacionalnu manjinu, posebno će značenje imati provedba Zakona o suzbijanju diskriminacije u okviru čije provedbe će Ministarstvo pravosuđa od 01. siječnja 2009. godine započeti i posebno praćenje svih pojava diskriminacije i prije dovršenja Projekta nove sudske statistike.

Sljedeća važna aktivnost za osiguravanje ravnopravnosti građana u ostvarivanju njihovih prava je pružanje odgovarajuće pravne pomoći. Omogućavanje korištenja pravne pomoći građanima, bez obzira na njihove imovinske prilike važan je preduvjet ostvarivanja ljudskih prava za sve građane, a od posebne važnosti za osjetljive društvene skupine koje su izložene višestrukoj diskriminaciji.

Ministarstvo pravosuđa je u okviru Nacionalnog programa za Rome provodilo mjeru pružanja besplatne pravne pomoći za Rome u statusnim stvarima.

Rješavanje statusnih stvari državljanstva, prebivališta, boravišta, radne dozvole, različiti upisi u državne matice i dr. pretpostavka je za ostvarivanje bilo kojeg drugog prava, kao što su pravo na školovanje, zdravstvenu zaštitu, rad i dr.

Da bi se pripadnicima romske nacionalne manjine, omogućila kvalitetna pravna pomoć Ministarstvo pravosuđa je na temelju javnog poziva sklopilo ugovore sa 35 odvjetnika s područja Grada Zagreba, Zagrebačke, Međimurske, Primorsko-goranske, Sisačko-moslavačke, Brodsko-posavske i Osječko-baranjske županije za pružanje pravne pomoći Romima u statusnim stvarima. O sklopljenim ugovorima s popisom odvjetnika obaviještene su sve romske udruge koje djeluju na području navedenih županija, vijeća i predstavnici romske nacionalne manjine u općinama, gradovima i županijama, te svi uredi opće uprave odnosno matični uredi u navedenim županijama. Izrađena je i kratka pisana uputa dostavljena svim navedenim organizacijama romske nacionalne manjine na navedenim područjima koja na jednostavan način informira pripadnike romske manjine o mogućnosti da koriste ovaj oblik pravne pomoći. Također je informacija upućena i preko televizijske emisije za nacionalne manjine „Prizma”.

Od početka provedbe ove mjere 2005. godine odvjetnici su pružili pravnu pomoć u sljedećim slučajevima:

Godina	2005.	2006.	2007.	2008.
Državljanstva	22	38	23	65
Prebivalište, boravište	73	139	46	29
Radne dozvole	1	-	2	-
Ostalo	47	137	32	121
UKUPNO	143	314	103	215

Za ove namjene u proračunu Ministarstva pravosuđa redovito su osiguravana dostatna sredstva.

U 2007. godini utrošeno je za ovu namjenu ukupno 542.409,54 kn dok je u prvih 6 mjeseci 2008. godine utrošeno 314.074,51 kn.

Provođenje mjere pružanja pravne pomoći u statusnim stvarima planirana je kao privremeno rješenje do donošenja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Kako je ovaj Zakon stupio na snagu 7. lipnja 2008. godine, a počinje se primjenjivati u odnosu na građane 1. veljače 2009. godine, do tada će se osiguravati i provedba mjere iz Nacionalnog programa za Rome.

Nakon 1. veljače 2009. godine pripadnici romske nacionalne manjine, kao i svi ostali građani, moći će ostvarivati besplatnu pravnu pomoć na temelju ovog Zakona na teritoriju cijele Republike Hrvatske.

Treba naglasiti da se Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći predviđa pružanje pravne pomoći ne samo u statusnom stvarima koje se rješavaju u upravnom postupku već i u postupcima koji se vode pred pravnim osobama s javnim ovlastima u području zdravstvenog i mirovinskog osiguranja i socijalne skrbi te u sudskim postupcima koji se tiču obiteljskog prava, radnog prava, zaštite vlasništva stambenog prostora koji služi za stanovanje obitelji kao i drugim pitanjima od egzistencijalnog značenja za pojedinog građana.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ne predviđa pružanje besplatne pravne pomoći u kaznenim stvarima u odnosu na počinitelje kaznenog djela. Naime, Zakon o kaznenom postupku omogućava, pored slučajeva u kojima je predviđena obavezna obrana, slučajeve kada sud može dodijeliti branitelja osobi protiv koje se vodi postupak, ako ocijeni da se okrivljenik ne može sam braniti a njegove su imovinske prilike takve da nije u mogućnosti angažirati branitelja. Međutim važna je činjenica da Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći predviđa odobravanje besplatne pravne pomoći žrtvama kažnjivih djela što znači da žrtve mogu dobiti pravnu pomoć u kaznenom i prekršajnom postupku te u postupku zbog naknade štete radi izvršenja kaznenog djela.

Početak primjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći Ministarstvo pravosuđa u cijelosti je izvršilo mjeru besplatne pravne pomoći za Rome dok će početkom primjene Zakona o suzbijanju diskriminacije, u odnosu na statističko praćenje kaznenih i prekršajnih djela počinjenih iz diskriminatornih razloga biti izvršene i druga mjera Nacionalnog programa za Rome čiji je nositelj Ministarstvo pravosuđa.

Uz članak 5. Okvirne konvencije

Iz izvješća Ministarstva pravosuđa

Kao što je spomenuto u uvodnim napomenama, Republika Hrvatska donijela je Zakon o suzbijanju diskriminacije kao temeljni Zakon za suzbijanje bilo kojeg oblika diskriminacije u društvu.

Uvedena je također i definicija segregacije kao prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nekoj od više pobrojanih osnova.

Zakon se primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima, te na postupanje pravnih i fizičkih osoba u područjima:

1. rada i radnih uvjeta; mogućnosti obavljanja samostalne ili nesamostalne djelatnosti, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju te napredovanju; pristup svim vrstama profesionalnog usmjeravanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja te prekvalifikacije,
2. obrazovanja, znanosti i športa,
3. socijalne sigurnosti, uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti,
4. zdravstvene zaštite,

5. pravosuđa i uprave,
6. stanovanja,
7. javnog informiranja i medija,
8. pristupa dobrima i uslugama te pružanju istih,
9. članstva i djelovanja u sindikatima, organizacijama civilnoga društva, političkim strankama ili bilo kojim drugim organizacijama,
10. sudjelovanja u kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu.

Ured pučkog pravobranitelja je Zakonom određen kao glavno tijelo za suzbijanje diskriminacije u društvu, koji je u obvezi izraditi i godišnje izvješće o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije, uz preporuku da se pri tome konzultira sa Savjetom za nacionalne manjine kao savjetodavnim i najvišim tijelom koje je osnovano između ostalog i radi uključivanja nacionalnih manjina u javni život.

Pored toga Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2008. donijela i Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za 2008. i 2009. godinu, koji sadrži i mjere za uklanjanje predrasuda i stereotipa prema nacionalnim manjinama, posebice romskoj nacionalnoj manjini.

Ministarstvo pravosuđa je na temelju odredbi Zakona o suzbijanju diskriminacije, izradilo Obrazac za statističko praćenje sudskih predmeta vezanih za diskriminaciju i osnovama diskriminacije po kojima se ti postupci vode (Narodne novine, broj 10/09) sukladno kojem mu prekršajni, općinski i županijski sudovi tromjesečno dostavljaju podatke radi statističkog praćenja .

Iz izvješća Ministarstva kulture

Pripadnici nacionalnih manjina sukladno Ustavnom zakonu radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fondacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, nakladničke, muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti.

Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave sukladno svojim mogućnostima, financiraju djelovanje tih institucija.

Pripadnici nacionalnih manjina, putem udruga i ustanova, razvili su brojne aktivnosti na području kulture, izdavaštva i informiranja, kako bi što bolje očuvali svoj nacionalni i kulturni identitet.

Ministarstvo kulture osiguralo je u razdoblju od 2004. do 2008. godine za 536 programa javnih potreba u kulturi nacionalnih manjina ukupno 51, 56 milijuna kuna.

Kulturna dobra-nepokretna	28.783.218 kn
Kulturna dobra-pokretna	2.545.767 kn
Arhivska djelatnost	170.000 kn
Muzejsko-galerijska djelatnost	40.000 kn
Knjižnična djelatnost	6.861.770 kn

Novinsko nakladništvo	8.370.000 kn
Potpora časopisima	264.000 kn
Potpora izdavanju knjiga	445.000 kn
Otkup knjiga za knjižnice	694.350 kn
Književne manifestacije	62.000 kn
Dramska umjetnost	60.000 kn
Glazba i glazbeno-scenska umjetnost	47.000 kn
Kulturno-umjetnički amaterizam	120.550 kn
Likovne umjetnosti	385.000 kn
Nove medijske kulture	65.000 kn
Investicijska potpora	1.957.000 kn
Informatizacija kulture	173.224 kn
Međunarodna suradnja	514.515 kn
Ukupno	51.558.394 kn

Iz izvješća Savjeta za nacionalne manjine

Programi ostvarivanja kulturne autonomije u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2004-2008. godine

Pravo na kulturnu autonomiju pripadnika nacionalnih manjina propisano je člancima 15. i 16. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Pripadnici nacionalnih manjina radi očuvanja ,razvoja , promicanja i iskazivanja svog nacionalnog identiteta mogu osnivati udruge zaklade i fondacije, te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja , kulturne, izdavačke, muzejske arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti. Udruge pripadnika nacionalnih manjina slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička jezična , kulturna i vjerska obilježja, te s pravnim osobama sa sjedištem na području države tog naroda koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja , znanosti, kulture, nakladničke i humanitarne djelatnosti.

Pripadnici nacionalnih manjina putem nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina razvile su brojne aktivnosti na području kulture, izdavaštva i informiranja, očuvajući i unapređujući na taj način svoj nacionalni, kulturni identitet i jezik, pridonoseći svojom djelatnosti multikulturalizmu našeg društva. Vlada Republike Hrvatske financirajući programe iz područja kulturne autonomije kontinuirano pomaže brojne oblike djelatnosti udruga i ustanova nacionalnih manjina.

Savjet za nacionalne manjine, sukladno svojim ovlastima iz članka 35.stavka 4. Ustavnog zakona, raspoređuje sredstva koja se u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju

za potrebe nacionalnih manjina. Korisnici sredstva koja raspoređuje Savjet za nacionalne manjine, podnose kvartalna, polugodišnja i godišnja izvješća o ostvarivanju programa i utrošku sredstava Savjetu za nacionalne manjine. Jednom godišnje Savjet za nacionalne manjine podnosi izvješće Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru o utrošku sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina, a koja raspoređuje Savjet za nacionalne manjine.

Ostvarivanje programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina iz područja informiranja, izdavaštva i kulturnog amaterizma u razdoblju od 2004-2008. godine, vezano za prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju, pokazuje da je u tom razdoblju postignut značajni napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju. Iz detaljne analize izvješća nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina o realizaciji programa i utrošku sredstva u razdoblju od 2004-2008. godine, potvrđuje se važnost sufinanciranja ovih programa iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine. Prvenstveno se to odnosi na odgovornost i kontrolu za utrošak odobrenih proračunskih sredstava, te na prepoznavanje stvarnih potreba nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, putem Savjeta za nacionalne manjine. Izvješća nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina o realizaciji programa i utrošku odobrenih proračunskih sredstva u razdoblju od 2004-2008. godine, pokazuju daljnji napredak razine financijske discipline, te je znatno smanjen broj nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina kod kojih su bile prisutne poteškoće u ostvarivanju programa i podnošenju izvješća o utrošku odobrenih sredstava.

Ocjena Savjeta za nacionalne manjine, na osnovu obrađenih izvješća o realizaciji programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, je da se položaj nacionalnih manjina u području ostvarivanja kulturne autonomije, vidno i značajno poboljšao u razdoblju od 2004-2008. godine, o čemu svjedoči znatno povećani broj prijavljenih programa iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma, te znatno povećani broj novo nastalih nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina. Ovo postignuće izraženo je primjenom manjinske legislative, kao i političkim uvjetima u kojima su nacionalne manjine, njihove udruge i ustanove, preuzele veliki dio odgovornosti za svoj položaj.

Savjet za nacionalne manjine uočio je razliku u razini ostvarivanja prava nacionalnih manjina, vezana za područja od posebne državne skrbi, koje najpotpunije ostvaruju one nacionalne manjine koje su ta prava imale i bile organizirane prije uspostave samostalne Republike Hrvatske. Ova činjenica ukazuje na još uvijek povećanu potrebu potpore nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina, prije svega onim nacionalnim manjinama koje su još uvijek u fazi stvaranja i osposobljavanja svojih institucija. Uzimajući u obzir ukupnu političku i socijalnu situaciju u Republici Hrvatskoj, uz postojeće probleme s kojima se još uvijek susreću nacionalne manjine, bilježi se veliki napredak u ostvarivanju manjinskih prava, kao i ukupan položaj nacionalnih manjina. Pozitivnim promjenama u najvećem dijelu doprinijela je odlučna politička volja Vlade Republike Hrvatske, da promiče različitost, toleranciju i suživot, te uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u javni i politički život Republike Hrvatske kao relevantnih partnera. Vidni napredak najbolje se očituje konkretnim potezima Vlade, kroz povećanje proračunskih sredstava, za programe kulturne autonomije nacionalnih manjina. Sredstva za ostvarivanje programa kulturne autonomije nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina u 2005. godini, povećana su za 11,36 % u odnosu na

2004. godinu. Značajan financijski pomak bilježimo i u 2006. godini u kojoj sredstva za ostvarivanje programa kulturne autonomije uvećana za 21,22 % u odnosu na 2005. godinu. Proračunska sredstva za udruge i ustanove nacionalnih manjina za 2007. godinu u odnosu na 2006. godinu povećana su za 17,85 %, a za 2008. godinu povećana su za 18,60% u odnosu na 2007. godinu. Ukupno povećanje proračunskih sredstva za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2004.-2008. godine, iznosi 88,69%, što je veliki i značajni iskorak, kao i egzaktni pokazatelj, operacionalizacije u provođenju integracije nacionalnih manjina u hrvatsko društvo, sa svojim punim identitetom. Time su se stvorile sve pretpostavke za promicanje kulture različitosti, uzajamne tolerancije, povjerenja i uvjeta za kvalitetan suživot.

Napomena: U prilogu se nalazi prikaz raspoređenih sredstava udrugama i ustanovama nacionalnih manjina.

Uz članak 5. 6. i 9. Okvirne konvencije

Iz izvješća Ureda za nacionalne manjine

Vlada Republike Hrvatske unaprijedila je uvjete potrebne za pripadnike nacionalnih manjina radi održavanja i razvijanja njihove kulture, vjere, jezika, tradicije i kulturne baštine.

U narednom razdoblju nastavljeno je financiranje programa udruga i ustanova nacionalnih manjina koje djeluju na području Republike Hrvatske, ali je njihova djelatnost znatno proširena. Sukladno kriterijima za utvrđivanje financijske pomoći, raspoređena su sredstva i to za programe informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija u cilju očuvanja kulture, jezika i običaja nacionalnih manjina. Pored ovih, financirani su i programi koji proizlaze iz bilateralnih ugovora, program izgradnje građanskog povjerenja i programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije za Rome, čime se romskoj nacionalnoj manjini nastoji pomoći u osiguranju uvjete za vlastiti kulturni razvitak.

Za navedene programe iz Državnog proračuna Republike Hrvatske u razdoblju od 2004. do 2008. godine sukladno Odluci Savjeta za nacionalne manjine raspoređena su sredstva u ukupnom iznosu od **152.711.500 kuna**.

Treba naglasiti da sredstva koja se izdvajaju iz državnog proračuna za programe udruga i ustanova nacionalnih manjina, unatoč budžetskim ograničenjima, znatno rastu, tako da su iznosila 22,000.000 kuna u 2004.godini, 24,500.000 kuna u 2005. godini 29,700.000 kuna u 2006.godini, 35,000.000 kuna u 2007. godini i 41,511.500 kuna u 2008. godini.

Za ostvarivanje programa kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u razdoblju od 2004.-2008. godine iz Državnog proračuna Republike Hrvatske su osigurana sredstva u ukupnom iznosu od **54,395.647 kuna**.

Talijani

Kako smo u prethodnom izvješću naveli Talijanska unija, Rijeka kao središnja udruga talijanske nacionalne manjine objedinjuje 50 zajednica Talijana koje ostvaruju kulturne programe s ciljem očuvanja i razvijanja nacionalnog i kulturnog identiteta. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u proteklom razdoblju izdvojena su sredstva u iznosu od 3,198.860 kuna.

U ovom razdoblju udrugama talijanske nacionalne manjine financijski je pomagan i program koji proizlazi iz bilateralnog ugovora s Talijanskom Republikom za koji su izdvojena sredstva u iznosu od 1,573.760 kuna. Za pripadnike talijanske nacionalne manjine spomenuti programi imaju poseban značaj jer doprinose poticanju suradnje i zajedništva među pripadnicima te manjine.

Česi

Savez Čeha u Republici Hrvatskoj, Daruvar kao središnja udruga češke nacionalne manjine objedinjuje rad 26 čeških beseda koje su i u narednom razdoblju nastavile ostvarivati programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija djelovanjem dramskih, folklornih, pjevačkih i glazbenih grupa. U proteklom razdoblju proširena je djelatnost Saveza osnivanjem novih beseda. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u proteklom razdoblju izdvojena su sredstva u iznosu od 4,937.000 kuna.

Slovaci

Savez Slovaka, Našice u proteklom je razdoblju proširio kulturne aktivnosti osnivanjem dviju novih matica. Danas u okviru Saveza Slovaka, djeluju četiri kulturno-umjetnička društva i 16 matica Slovaka. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u proteklom razdoblju izdvojena su sredstva u iznosu od 4,400.550 kuna.

Mađari

Za pripadnike mađarske nacionalne manjine program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija ostvaruju Demokratska zajednica Mađara Hrvatske, Osijek u okviru koje djeluju 20 kulturnih udruga i društava, i Savez mađarskih udruga, Zagreb koji okuplja 24 kulturno-umjetnička društva i udruge. U proteklom razdoblju navedenim je udrugama financijski pomagan i Program koji proizlazi iz bilateralnog sporazuma s Republikom Mađarskom u iznosu od 975.350 kuna. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija dvjema navedenim mađarskim udrugama u proteklom razdoblju izdvojena su sredstva u iznosu od 7,955.900 kuna.

Rusini i Ukrajinci

U proteklom je razdoblju uz Savez Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj, Vukovar, koji ostvaruje program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija djelovanjem folklornih, glazbenih i pjevačkih skupina, i «Društva za ukrajinsku kulturu» Zagreb osnovana nova Ukrajinska zajednica u Republici Hrvatskoj s ciljem promicanja, čuvanja i obogaćivanja identiteta i kulture ukrajinske nacionalne manjine. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama rusinske i ukrajinske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 3,384.900 kuna.

Srbi

Srpsko kulturno društvo «Prosvjeta» Zagreb u proteklom je razdoblju intenziviralo aktivnosti kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija koji su značajni za očuvanje kulture, tradicije i jezika srpske nacionalne manjine. U proteklom razdoblju Srpsko kulturno društvo «Prosvjeta» Zagreb osnovala je 6 novih pododбора Gračacu, Biskupiji, Kneževim Vinogradima, Virovitici, Vrhovinama i Vojniću tako da sada objedinjuje rad 50 pododбора.

U okviru srpske nacionalne manjine organizirane su sljedeće udruge: Srpsko kulturno društvo «Prosvjeta», Zagreb, Srpski demokratski forum, Zagreb, Srpsko narodno vijeće, Zagreb i Zajedničko vijeće općina, Vukovar. Srpsko narodno vijeće, Zagreb, krovna je udruga pripadnika srpske nacionalne manjine, koja uz programe izgradnje građanskog povjerenja i kulture, redovito izdaje tjedne informativne novine «'Novosti'».

Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija kulturnim društvima i udrugama srpske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 13,444.000 kuna.

Nijemci i Austrijanci

Pripadnici njemačke i austrijske nacionalne manjine organizirani su u 6 nevladinih udruga Zajednicu Nijemaca u Hrvatskoj, Zagreb, Njemačku narodnosnu zajednicu, Osijek i Udrugu Austrijanaca u Hrvatskoj, Zagreb, Savez Nijemaca i Austrijanaca, Osijek Narodni savez Nijemaca, Zagreb i novu Udrugu Nijemaca i Austrijanaca, Vukovar. koje ostvaruju programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija, promičući kulturu, običaje i jezik njemačke i austrijske nacionalne manjine. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama njemačke i austrijske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 999.137 kuna.

Židovi

Za pripadnike židovske nacionalne manjine kulturne aktivnosti se ostvaruju putem Židovske općine, Zagreb, u okviru koje uz Kulturno društvo «Miroslav Šalom Freiburger», Zagreb djeluje Pjevačko društvo «Lira», Zagreb i Židovska kulturna scena «Bejihad» iz Zagreba. Osnovana je nova udruga «Židovska vjerska zajednica Bet Israel u Hrvatskoj». Uz izložbe, obljetnice te manifestacije «'Tjedna kulture» i «Bejihad», program kulturnog amaterizma ostvaruju plesna, glazbena i pjevačka skupina. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama židovske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 1,328.000 kuna.

Slovinci

Za pripadnike slovenske nacionalne manjine kulturne aktivnosti se ostvaruju putem Saveza slovenskih društava u Republici Hrvatskoj, Zagreb u okviru kojeg djeluju pored ranije osnovanih Slovenskog kulturnog društva «Slovenski dom» Zagreb, Kulturno-prosvjetnog društva «Bazovica» Rijeka, Slovenskog kulturnog društva «Triglav» Split te Slovenske kulturne udruge «France Prešern» Šibenik i 5 novih društava Slovensko kulturno društvo»Lipa»Zadar, Slovensko kulturno društvo»Istra» Pula, Slovensko kulturno društvo «Snežnik» Lovran, Slovensko kulturno društvo »Stanko Vraz» Osijek i Slovensko kulturno društvo» Lipa» Dubrovnik. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija

udrugama slovenske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 2,144.300 kuna.

Albanci

Za pripadnike albanske nacionalne manjine nastavljeno je financiranje kulturnih aktivnosti djelovanjem središnje albanske udruge Unije zajednice Albanaca u Republici Hrvatskoj te Albanskog kulturnog društva «Shkendija» Zagreb. U proteklom razdoblju program kulturnog amaterizma provodio se putem županijskih zajednica Albanaca i to: Zagrebačke, Istarske, Primorsko-goranske, Zadarske, Šibenske, Varaždinske i novoosnovanih udruga u Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama albanske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 1.984.600 kuna.

Bošnjaci

Za pripadnike bošnjačke nacionalne manjine kulturne aktivnosti se odvijaju u okviru ranije osnovanog Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske «Preporod» Zagreb, u okviru kojeg djeluje kazališna i pjevačka skupina «Bulbuli» i Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske, Zagreb te novoosnovanih 9 udruga: Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske za Sisačko-moslavačku županiju, Bošnjačke nacionalne zajednice Primorsko goranske županije, KUD»Bosna» Istarske županije, Bošnjačkog kulturnog društva »Nur» Sisak, Bošnjačkog KUD-a»Behar» Gunja, KUD-a »Selam» Dubrovnik, KUD-a «Sevdah» Zagreb, Nacionalne zajednice Bošnjaka «Istre» Pula i Sabora bošnjačkih organizacija» Zagreb. U svim kulturnim društvima priređuju se izložbe i obilježavaju blagdani značajni za očuvanje i razvijanje kulturnog identiteta Bošnjaka. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama bošnjačke nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 2,396.300 kuna.

Romi

U proteklom razdoblju za pripadnike romske nacionalne manjine ostvaren je program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija putem krovne udruge Mreže romskih udruga i 30 samostalnih udruga koje djeluju na području nekoliko županija: Grada Zagreba, Međimurske, Zagrebačke, Bjelovarsko-bilogorske, Osječko-baranjske, Sisačko-moslavačke, Vukovarsko-srijemske, Virovitičko-podravske, Istarske i Primorsko-goranske županije. Najznačajniju, tradicijsku manifestaciju Svjetski dan Roma, zajednički su obilježile sve romske udruge. U proteklom je razdoblju uz Dane kulture Roma, u Zagrebu organiziran VII. Svjetski kongres Roma Hrvatskoj, na kojem su sudjelovali predstavnici svih romskih udruga. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama romske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 4,256.700 kuna.

Crnogorci

Za pripadnike crnogorske nacionalne manjine kulturne aktivnosti su nastavljene u Nacionalnoj zajednici Crnogoraca Hrvatske, Zagreb u okviru koje djeluje 9 udruga. Uz izložbe, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Zagreb svake godine upriliči

obilježavanje tradicijskih blagdana Petrovdanskog sabora, koji je posvećen Svetom Petru Cetinjskom, te Lučindanskih susreta. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama crnogorske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 1,404.800 kuna.

Makedonci

Za pripadnike makedonske nacionalne manjine u proteklom razdoblju ostvaren program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija putem Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb koja ostvaruje program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija djelovanjem makedonskih kulturnih društava: «Ilinden» Rijeka, «Braća Miladinovci» Osijek, «Krstel Misirkov» Zagreb, «Kočo Racin» Pula, «Makedonija» Split, «Biljana» Zadar i novoosnovanog Makedonskog kulturnog društva «Ohridski biser» iz Zagreba. Uz izložbe, te obilježavanje Ilindena i drugih značajnih obljetnica iz povijesti Makedonaca, u svim kulturnim društvima priređuju se i Dani makedonske kulture.

Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama makedonske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 2,058.600 kuna.

Bugari

Nacionalna zajednica Bugara u Republici Hrvatskoj, Zagreb utemeljena je s ciljem očuvanja i promicanja kulturnog, jezičnog i nacionalnog identiteta bugarske nacionalne manjine. U namjeri uspostavljanja sve boljih odnosa između Hrvata i Bugara i njihovih država inicirala je tiskanje dvojezičnog glasila na bugarskom i hrvatskom jeziku.

Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija bugarske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 47.000 kuna.

Rusi

U okviru Nacionalne zajednice Rusa Hrvatske u proteklom je razdoblju program kulturnog amaterizma ostvarivao se aktivnostima pjevačkog zbora «Rjabinuška» te organizirale manifestacije izložbe u cilju upoznavanja jezika, kulture i tradicije ruske nacionalne manjine. Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija Nacionalnoj zajednici Rusa u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 206.000 kuna.

Poljaci

Za pripadnike poljske nacionalne manjine program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija odvija se u okviru dviju udruga Poljske kulturne udruge »Mikolaj Kopernik« iz Zagreba i Poljske kulturne udruge «Fryderyk Chopin» iz Rijeke koje okupljaju pripadnike poljske nacionalne manjine s ciljem promicanja poljske nacionalne i kulturne tradicije, njegovanja poljskog jezika i kulture kao i organiziranja obljetnica, Dana neovisnosti Republike Poljske, izložbi i predavanja.

Za programe kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija udrugama poljske nacionalne manjine u proteklom su razdoblju izdvojena sredstva u iznosu od 249.000 kuna.

Zajednički programi nacionalnih manjina u oblasti kulture

U cilju poticanja kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina i zajedničkih aktivnosti, te afirmaciji manjinske kulture Savjet za nacionalne manjine je u suradnji s udrugama nacionalnih manjina organizirao XI Manifestaciju «Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s ciljem poticanja amaterskog stvaralaštva nacionalnih manjina, te očuvanja, kulture, jezika i običaja. Organiziranje ove manifestacije značajno je i iznimno korisno za pripadnike svih nacionalnih manjina, jer potiče međukulturnu suradnju i toleranciju u hrvatskom društvu, te afirmira i promiče manjinsku kulturu.

Uz članak 7. i 8. Okvirne kovencije

Iz izvješća Središnjeg državnog ureda za upravu

Pravo pripadnika nacionalnih manjina na očitovanje svoje vjere ili uvjerenja, te na osnivanje vjerskih ustanova, organizacija i udruga. Vjerska samobitnost svakog pripadnika nacionalne manjine, kao i sloboda vjerskog udruživanja i očitovanja svoje vjere, osnivanje škola, zavoda i drugih udruga zajamčena su: Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica (Narodne novine, broj 83/02).

Prema članku 2. navedenog Zakona, vjerske zajednice samostalno i slobodno određuju unutarnju organizaciju; tijela upravljanja, njihovu hijerarhiju i nadležnosti; tijela i osobe koje predstavljaju vjersku zajednicu i njene organizacijske oblike; sadržaj i način očitovanja vjere; održavanje veza sa svojom središnjicom i drugim vjerskim zajednicama, udruživanje s drugim vjerskim zajednicama; i druga pitanja svoga djelovanja u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Vjerske zajednice i njihovi organizacijski oblici za koje to zatraži vjerska zajednica te zajednice vjerskih zajednica upisuju se u Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj (dalje: Evidencija), u skladu s Pravilnikom o obrascima i načinu vođenja Evidencije vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 9/03 i 24/04).

Evidencija se vodi u elektroničkom obliku i podaci o upisanim pravnim osobama su javni te su dostupni na internetu.

Prema stanju na dan 24. rujna 2008. u Evidenciju je upisano: 50 vjerskih zajednica, te 339 njihovih organizacijskih oblika, s tim da Srpska pravoslavna crkva u Republici Hrvatskoj ima 425 organizacijskih oblika.

Sukladno članku 15. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, pripadnici nacionalnih manjina mogu, radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta, osnivati udruge, zaklade i fondacije.

Osnivanje i djelovanje udruga uređeno Zakonom o udrugama (Narodne novine, br. 88/01 i 11/02) i Pravilnikom o obrascima i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 11/02), dok je osnivanje i djelovanje zaklada i fondacija uređeno Zakonom o zakladama i fondacijama (Narodne novine, br. 4/96 i 103/01) i Pravilnikom o upisu u Zakladni upisnik (Narodne novine, br. 4/96 i 103/01).

Udruge u Republici Hrvatskoj upisuju se, prema sjedištu udruge, u registar udruga kojeg vode uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba.

Sukladno članku 12. stavku 3. Zakona o udrugama, udruga koja ima za cilj zaštitu i promicanje interesa pripadnika nacionalne, može uz naziv na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu imati i naziv na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Registar udruga vodi se u elektroničkom obliku jedinstveno za sve udruge u Republici Hrvatskoj, isti je javan, te su podaci o svim registriranim udrugama dostupni na internetu.

Također, Zakladni upisnik u koji se upisuju sve zaklade i fondacije u Republici Hrvatskoj je javan, te su podaci o tim subjektima dostupni i na internetu.

Iz izvješća Komisije za odnose s vjerskim zajednicama

Kako bi Republika Hrvatska stvorila i odgovarajuće uvjete za izražavanje, očuvanje i razvijanje te samobitnosti, Vlada Republike Hrvatske sklopila je s pet nacionalnih crkava nacionalnih manjina Ugovore o pitanjima od zajedničkog interesa, i to sa:

1. Srpskom pravoslavnom crkvom u Hrvatskoj,
2. Islamskom zajednicom u Hrvatskoj,
3. Bugarskom pravoslavnom crkvom u Hrvatskoj,
4. Makedonskom pravoslavnom crkvom u Hrvatskoj,
5. Židovskom vjerskom zajednicom „Bet Israel“ u Hrvatskoj, dok je sa koordinacijom židovskih općina u Republici Hrvatskoj u tijeku potpisivanje.

Time su, ne samo Ustavom i Zakonom osigurana prava nacionalnih manjina prema Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina, nego su ona razrađena navedenim ugovorima.

Ovim ugovorima vjerskoj zajednici nacionalne manjine, zajamčena je sloboda okupljanja, udruživanja, iznošenja misli i očitovanja vjere, osnivanje ustanova, organizacija i udruga, kao i dušobrižništvo u bolnicama, socijalnim ustanovama, zatvorima i kaznionicama, policiji i vojsci. Važno je napomenuti da je također osigurana i:

1. redovita financijska potpora iz državnog proračuna,
2. pravo održavanja predškolskog odgoja u vrtićima i vjeronauka u osnovnim i srednjim školama,
3. sklapanje braka u vjerskom obliku koji ima učinke građanskog braka.

Slijede podaci o iznosima redovite financijske potpore iz državnog proračuna u razdoblju od 2004 – 2005:

	<i>u 2004.</i>	<i>u 2005.</i>	<i>u 2006.</i>	<i>u 2007.</i>	<i>u 2008.</i>
1. Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	8,263.793	8,263.793	8,593.549	9,109.158	9,655.708
2. Islamska zajednica u Hrvatskoj	2,224.867	2,224.867	2,618.986	2,776.125	2,942.692
3. Bugarska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	105.946	136.847	140.953	149.410	158.375
4. Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	150.090	587.118	604.732	641.015	679.476
5. Židovska vjerska zajednica Bet Israel u Hrvatskoj	----	----	----	327.737	408.708

Uz članak 9. Okvirne konvencije

MEDIJI

Hrvatska radio televizija

U proteklom razdoblju nastavljeno je emitiranje tjednog multinacionalnog magazina „Prizma“ koja se u okviru Informativnog programa emitira na Hrvatskoj radioteleviziji.

***IZVJEŠĆE O EMISIJAMA HRVATSKOGA RADIJA
NAMIJENJENIH NACIONALNIM MANJINAMA
U REPUBLICI HRVATSKOJ***

Uvod

U skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o HRT-u, Hrvatski radio kao javni servis posebnu pozornost posvećuje promicanju tolerancije, multietničnosti i interkulturalnosti. Diskriminacija na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi te govor mržnje nemaju mjesta u programu Hrvatskoga radija. Govoreći brojkama - na svim programima emitira se svaki tjedan 1100 minuta u posebnim emisijama. Kako se manjinskom problematikom ne treba baviti samo u takvim emisijama, ovoj minutaži treba dodati i sve ono što se objavljuje u redovitim informativnim emisijama, te u dnevnicima - U mreži Prvoga i tjednicima - Građanski glas – emisija o civilnom društvu. Svakako treba istaknuti i emisije Religijskog programa koje u cijelosti provode Sporazum o zastupljenosti nekatoličkih vjerskih zajednica na Hrvatskome radiju. Osim stalnih termina i emisija namijenjenih nacionalnim manjinama puno je važnije da se u svakodnevnom programu korektno artikulira odnos većine prema manjinama u Hrvatskoj.

I. Informativni program – FM – internet – kratki val

Informativne emisije – velike govorne emisije –sustavno izvješćivanje o dnevnim događajima u radu nacionalnih manjina, praćenje rada Savjeta za nacionalne manjine, praćenje rada Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora.

Emisija za nacionalne manjine “Multikultura”- 55 minuta svake subote od 16.05-17.00 sati - mozaična emisija o životu i radu nacionalnih manjina (reportaže, razgovori, intervjui).

Emisija “Agora”, 55 minuta, utorkom 09.05-10.00 sati dva puta na mjesec – mozaična emisija (razgovori, reportaže o radu nacionalnih manjina).

Informativne emisije regionalnih centara: Radio Sljemena, Radio Dubrovnika, Radio Splita, Radio Zadra, Radio Rijeke, Radio Pule, Radio Knina, Radio Osijeka – sustavno izvješćivanje o aktivnostima nacionalnih manjina na tim područjima.

II. Međunarodni program HR-a “Glas Hrvatske” – sateliti – internet – srednji val – kratki val

Emisija za nacionalne manjine “Multikultura” - 55 minuta, repriza u nedjelju od 13.05-14.00 sati.

Giornale radio – svaki dan emisija za talijansku manjinu od 10 do15 minuta, uključenje u Radio Rijeku u 16.00 sati.

Emisija za Mađare – svaki dan 10 do 15 minuta, uključenje u Radio Osijek.

III. Radio Osijek – FM – internet

Emisija za Mađare – svaki dan od 18.30 do 19.00 sati.

Emisija za Slovake – nedjeljom od 19.15do 19.45 sati.

IV. Radio Rijeka – FM – internet

Vijesti na talijanskome jeziku svaki dan u 10.00, 12.00 i 14.00 –osim nedjelje u trajanju do pet minuta.

Velika informativna emisija za talijansku manjinu - Giornale radio u 16.00 sati – svaki dan osim nedjelje – u trajanju do petnaest minuta.

V. Radio Pula – FM

Vijesti za talijansku nacionalnu manjinu svaki dan u 11.00 i 14.00 sati.

Velika informativna emisija za talijansku nacionalnu manjinu "Mezz'ora italiana" svaki dan u 16.30 – 17.00

„Duga“ – emisija za nacionalne manjine – emitira se srijedom od 20.10 do 20.40

Emisija „Pola piu“ – financirana od talijanske Vlade – emitira se svaki dan od 17.05 u trajanju od 30 minuta.

VI. Radio Knin – FM

Vjerska emisija namijenjena vjernicima pravoslavne vjeroispovijesti – emitira se srijedom od 18.10 do 18.40

VII. RADIO DUBROVNIK –

Emisija "Divan" – od 19.30 do 20.00 sati – svaki zadnji utorak u mjesecu – namijenjena bošnjačkoj nacionalnoj manjini.

Za pripadnike češke nacionalne manjine na privatnoj radio postaji „Radio Daruvar“ svakodnevno se emitira polusatna informativna emisija na češkom jeziku.

Za pripadnike srpske nacionalne manjine na području Vukovarsko-srijemske županije Radio Dunav svakodnevno emitira dvadesetčetverosatni program s informativnim i zabavnim priložima. Osim toga pripadnicima srpske nacionalne manjine namijenjena je i polusatna emisija Kronika Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema različitog sadržaja koja se emitira svakog drugog ponedjeljka u mjesecu.

Za pripadnike rusinske i ukrajinske nacionalne manjine na Hrvatskom Radio Vukovaru u 2007. godini otpočelo je emitiranje tjedne desetominutne emisije o životu i radu Rusina i Ukrajinaca.

Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija

Člankom 56. Zakona o elektroničkim medijima osnovan je Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Sredstvima Fonda potiče se proizvodnja i objavljivanje programskih sadržaja elektroničkih medija na lokalnoj i regionalnoj razini koji je od javnog interesa, a osobito je važan za ostvarivanje prava građana na javno informiranje, nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, poticanje posebnih programa na područjima od posebne državne skrbi, poticanje kulturnog stvaralaštva.

Prvi javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 10. svibnja 2005. godine, a nakladnici koji su dobili sredstva, u iznosu od 5.208.820,00 kuna, za proizvodnju tih programskih sadržaja su:

- Radio Mrežnica – za emisiju Manjinski dnevnik i Otvoreno za manjine (253.870,00 kn)
- Radio Banovina – za emisiju koja se namjerava proizvesti Tu je moj dom (253.870,00 kn)
- Hrvatski radio Karlovac – za emisiju Etnos i Manjinski forum (253.870,00 kn)
- Radio Istra – za emisiju Microfono aperto (253.870,00 kn)
- Radio Stella Maris – za emisiju Vijesti na talijanskom jeziku (103.870,00 kn)
- Radio Daruvar – za cjelokupni program namijenjen nacionalnim manjinama, a koji je prijavljen na natječaj (103.870,00 kn)
- Radio Đakovo – za programa za nacionalne manjine na području od posebne državne skrbi (103.870,00 kn)

- Radio Brod – za emisiju Etnoss (103.870,00 kn)
- Radio Borovo – za emisije Razgovor s povodom, Dnevnik i ARS skala (103.870,00 kn)
- BBR radio – za emisiju Županijska kronika (103.870,00 kn)
- Slavonski radio – za emisiju D-funk (103.870,00 kn)
- Radio Našice – za program za nacionalne manjine na području od posebne državne skrbi (53.870,00 kn)
- Radio Nova Gradiška – za programske sadržaje namijenjene nacionalnim manjinama (53.870,00 kn)
- Radio Ogulin – za programe za nacionalne manjine (53.870,00 kn)
- Radio Sisak – za programe o nacionalnim manjinama s područja od posebne državne skrbi kroz emisije Etnos i Fokus (53.870,00 kn)
- Slavonija radio – za emisiju Moj dom (53.870,00 kn)
- Media-Mix-Radio 105 – za emisiju Kako žive Hrvati u slovenskom Prekmurju (33.870,00 kn)
- Radio Grubišno Polje – za emisije o nacionalnim manjinama (18.870,00 kn)
- Radio Dunav – za emisiju o nacionalnim manjinama (8.870,00 kn)
- TV Nova – za emisije Neobavezni smjer i Comunita (897.058,00 kn)
- Kanal RI – za emisije Vijesti, Tribine, Povećalo, Planet RI i Mozaik (897.058,00 kn)
- Vinkovačka televizija – za emisije Dijalog, Pressica, Suživot (547.058,00 kn)
- TV Moslavina – za emisiju Manjine u medijima (547.058,00 kn)
- KA Vision – za emisiju Iver (247.058,00 kn).

Javni natječaj broj 01/06 za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 01. veljače 2006. godine, a odluka o dodjeli sredstava donijeta je 12. svibnja 2006. godine. Nakladnici koji su dobili sredstva, u iznosu od 1.461.774,00 kuna, za proizvodnju programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama su:

- Krugoval Garešnica – za emisiju Konac (25.000,00 kn)
- Radio Bljesak – za emisiju I mi smo tu (50.000,00 kn)
- Radio Brod – za emisiju Ej Romale (93.520,00 kn)
- Radio Daruvar – za emisije za češku nacionalnu manjinu (93.250,00 kn)
- Radio Dunav – za emisiju Iskon (25.000,00 kn)
- Radio Labin – za emisiju Setimanale alboneze (50.000,00 kn)
- Radio Mrežnica – za emisiju Manjinski dnevnik (191.744,00 kn)
- Radio Našice – za emisiju na slovačkom jeziku (50.000,00 kn)
- Radio Pitomača – za emisiju Etničke skupine i mi (93.520,00 kn)
- Radio postaja Drniš – za emisiju Kod kuće (50.000,00 kn)
- Radio postaja Nova Gradiška – za emisiju Mostovi povjerenja (25.000,00 kn)
- Radio Rovinj – za emisiju Rovigno Canta (93.520,00 kn)
- Radio Eurostar – za emisiju Senza Confini (93.520,00)
- Radio Stella Maris – za emisiju Vijesti na talijanskom jeziku (50.000,00 kn)
- Radio Zona Buzet – za emisiju Domaće u 3 (25.000,00 kn)
- TV Nova – za emisije Neobavezni smjer i Comunita (452.700,00 kn).

U 2007. godini Javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 18. siječnja 2007. godine, a Odluka o dodjeli sredstava donijeta je 14. svibnja 2007. godine. Za proizvodnju programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama sredstava, u iznosu od 7.428.817,00 kuna, su dodijeljena sljedećim nakladnicima:

- Arting d.o.o. - Radio Rovinj – za emisiju Zajedno (201.015,00 kn)
- CIK dr. Božo Milanović - Radio Istra – za emisiju Microfono aperto (201.015,00 kn)
- Difuzija d.o.o. - Radio Dunav – za emisije Etnos i Iskon (70.988,00 kn)
- DTR d.o.o. – Radio Zona Buzet – za emisiju Domaće u 3 (120.371,00 kn)
- Hilaris d.o.o. - Radio Imotski – za emisiju Zajedno (120.371,00 kn)
- Hrvatski radio Gospić – za emisiju Povratak i obnova (120.371,00 kn)
- Hrvatski radio Karlovac – za emisiju Manjinski forum (201.015,00 kn)
- Hrvatski radio Otočac – za emisiju Sastanak s razlogom (120.371,00 kn)
- Hrvatski radio Valpovština – za emisiju Različitosti – most povezivanja (120.371,00 kn)
- Hrvatski radio Vukovar – za emisije Domovina u srcu i Povratnički radio (201.015,00 kn)
- Infantinfo d.o.o. – Radio maestral – za emisiju U manjini (70.988,00 kn)
- Jadranka d.d. – Radio Mali Lošinj – emisija zajednice Talijana (70.988,00 kn)
- Krugoval Garešnica – za emisiju Konac (50.314,00 kn)
- Novi radio Đakovo – za emisiju Most (120.371,00 kn)
- Petrinjski radio – za emisiju Zajedno (70.988,00 kn)
- Radio 052 – za emisiju Vlak iz Pazina (50.314,00 kn)
- Radio Banovina – za emisiju Tu je moj dom (120.371,00 kn)
- Radio Baranja – za emisiju za nacionalnu manjinu na mađarskom jeziku (70.988,00 kn)
- Radio Daruvar – za emisije na češkom jeziku (120.371,00 kn)
- Radio Grubišno Polje – za emisiju Češka reč (34.755,00 kn)
- Radio Labin – za emisiju Senttimentale alboneze (120.371,00 kn)
- Radio Mrežnica – za emisije RM Report, Manjinski dnevnik i Otvoreno o manjinama (201.015,00 kn)
- Radio Pitomača – za emisiju Etničke skupine i mi (70.988,00 kn)
- Radio postaja Drniš – za emisiju Kod kuće (120.371,00 kn)
- Radio postaja Nova Gradiška – za emisiju Mostovi povjerenja (34.755,00 kn)
- Radio postaja Novska – za emisiju Otvoreni studio (70.988,00 kn)
- Radio Sisak – za emisiju Manjinski parlamentarac (201.015,00 kn)
- Radio Star TV d.o.o. – Radio Eurostar – za emisiju Senza confini (201.015,00 kn)
- Slavonska posavina d.o.o. – Radio Slavonija – za emisije Moj dom i Općinarnica (201.015,00 kn)
- Studio Minsk d.o.o. – Radio Stella Maris – za emisiju Svojezične obavijesti (70.988,00 kn)
- Ultravox d.o.o. – Gradski radio Čakovec – za emisiju Kako žele živjeti Romi (120.371,00 kn)
- VFM radio – za emisiju Oko nas (50.314,00 kn)
- Kanal RI – za emisiju Mozaik (899.945,00 kn)

- KA-Vision d.o.o. – TV 4 rijeke – za emisiju Iver (358.118,00 kn)
- Nezavisna televizija Kutina – za emisiju Zbivalica (650.307,00 kn)
- TV Nova Pula – za emisiju Comunità (899.945,00 kn)
- Vinkovačka televizija – za emisiju Suživot (899.945,00 kn)

Dana 17. lipnja 2008. godine donijeta je Odluka o dodjeli sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, a na temelju raspisanog javnog natječaja. Za poticanje programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama sredstava, u iznosu od 8.597.896,89 kuna, dodijeljena su nakladnicima:

- CIK dr. Božo Milanović – Radio Istra – za emisiju Microfono aperto (170.810,19 kn)
- Difuzija d.o.o. – Radio Dunav – za emisiju Spektar (103.162,59 kn)
- Hrvatski radio – Radio Gospić – za emisiju Povratak i obnova (169.119,00 kn)
- Hrvatski radio Valpovština – za emisiju Različitosti – most povezivanja (133.604,01 kn)
- Hrvatski radio Vukovar – za emisiju na rusinskom i bjeloruskom (189.413,28 kn)
- Ilok ton d.o.o. – Radio Ilok – za emisiju na slovačkom (103.162,59 kn)
- Media-mix radio 105 – za emisiju za Rome (103.162,59 kn)
- Novi radio Đakovo – za emisiju Most (123.456,87 kn)
- Novi radio Zadar – za emisiju Machiato na Kalelargi (179.266,14 kn)
- Radio Banovina – za emisiju Tu je moj dom (147.133,53 kn)
- Radio Baranja – za Emisiju na mađarskom (130.221,63 kn)
- Radio Bljesak – za emisiju I mi smo tu (148.824,72 kn)
- Radio Daruvar – za emisiju Češki jezik (142.059,96 kn)
- Radio Drava – za emisiju Glas manjina (121.765,68 kn)
- Radio Labin – za emisiju Settimanell albanese (130.221,63 kn)
- Radio Pitomača – za emisiju Manjinska potpora (116.692,11 kn)
- Radio Sisak – za emisiju Manjinski parlamentarac (138.677,58 kn)
- Rapsodija d.o.o. – Radio Borovo – za emisiju Baština (77.794,74 kn)
- S-Tel d.o.o. – Radio Quirinus – za emisiju Bakina škrinjica (126.839,25 kn)
- KA-Vision d.o.o. – Televizija 4 rijeke – za emisiju Iver (755.313,60 kn)
- Nezavisna istarska televizija – za emisiju Panorama regionale (783.637,86 kn)
- Televizija Primorja i Gorskog kotara – za emisiju Barufe pod urun (925.259,16 kn)
- Televizija Slavonije i Baranje – za emisiju Dravotaj (859.169,22 kn)
- TV Nova – za emisiju Comunita (651.457,98 kn)
- Varaždinska televizija – za emisiju Svijet Roma (1.265.150,28 kn)
- Vinkovačka televizija – za emisiju Suživot (802.520,70 kn)

Napominjemo da se dodijeljena sredstva Fonda ne odnose isključivo za emisije koje su navedene već za sve programske sadržaje koje je nakladnik prijavio na javni natječaj

Uz članak 10. i 11. Okvirne konvencije: pravo na manjinski jezik

Iz izvješća Ministarstva uprave i Ministarstva pravosuđa

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina propisana je: Ustavom Republike Hrvatske, posebno člancima 12. i 15., Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 51/00).

U Republici Hrvatskoj, sukladno članku 12. Ustava Republike Hrvatske, u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo, a u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu se uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom. Stavkom 4. članka 15. jamči se pripadnicima svih nacionalnih manjina sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

U okviru službene uporabe manjinskih jezika, pravo na uporabu vlastitog manjinskog jezika, jednako kao i pravo na izjašnjavanje pripadnikom nacionalne manjine, odnosno korištenje svojeg imena i prezimena na svom jeziku, također je jedno od prava koje Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina.

Ustavnim zakonom, u članku 12. propisano je da se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje na području jedinice lokalne samouprave kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika takve jedinice. Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se i kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske ili kada je to propisano statutom jedinice lokalne samouprave ili statutom jedinice područne (regionalne) samouprave u skladu s odredbama posebnog zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te sukladno stečenim pravima.

Ostali uvjeti, slijedom odredbe stavka 3. članka 12. Ustavnog zakona, kao i način službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja; u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti uređuju se posebnim zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, odnosno Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Pri tome je važno napomenuti da se Zakonom o uporabi jezika i pisma ne mijenjaju niti ukidaju prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, niti prava stečena prema propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Stanje u uporabi manjinskih jezika u postupcima pred pravosudnim tijelima, ne pokazuje značajniji napredak u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Iako za ovakvo stanje postoje objektivni razlozi u specifičnosti sudskog postupka u kojem su stranke u pravilu zastupane od strane odvjetnika, Vlada RH poduzima različite mjere na promicanju uporabe manjinskih jezika pred pravosudnim tijelima.

Ministarstvo pravosuđa provodi informiranje javnosti posebnim brošurama i drugim promidžbenim materijalima u tijelima državne uprave prvog stupnja i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH o načinu na

koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima. U tijeku je izrada brošure i drugih promidžbenih materijala u tijelima državne uprave prvog stupnja i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH.

Zbog redovitog praćenja uporabe manjinskih jezika pred pravosudnim tijelima novi sustav informatiziranog praćenja sudskih predmeta (ICMS) sadržavat će i podatke o uporabi manjinskih jezika kada je korišten u pojedinom sudskom postupku. Izgradnja ovog sustava je u tijeku, a njegova uspostava planira se do kraja 2010. godine. Do tada, u svezi s primjenom Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH krajem 2008. godine provest će se nadzor Županijskog suda u Puli, te Općinskim sudovima u Rovinju i Bujama u kojima je najviše naseljeno pripadnika talijanske nacionalne manjine, te će se obaviti inspekcijski nadzor na području Županijskih sudova u Osijeku, Bjelovaru i Šibeniku. Također, Ministarstvo pravosuđa, zatražit će od osam sudova koji su obuhvaćeni početkom primjene ICMS-a (Općinski sud u Puli, Trgovački sud u Splitu, Trgovački sud u Zagrebu, Općinski kazneni sud u Zagrebu, i Općinski sud u Zagrebu, Vrhovni sud RH, Županijski sud u Puli, Županijski sud u Zagrebu i Visoki trgovački sud RH), kao i od Općinskog suda u Rovinju, Općinskog suda u Bujama, Županijskog suda u Osijeku, Županijskog suda u Vukovaru i Općinskog suda u Belom Manastiru da dostavljaju tromjesečna izvješća odnosno podatke o broju sudskih predmeta u kojima je osigurana primjena Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH odnosno službena upotreba jezika i pisma nacionalnih manjina.

Zakonom o uporabi jezika i pisma (članci 12.-19) uređena su:

a) prava pripadnika nacionalne manjine na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma i jezik i pismo nacionalne manjine, te je nadalje propisano i da:

b) tijela državne uprave prvog stupnja, koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma i jezik i pismo nacionalne manjine, na zahtjev građanina, dvojezično ili višejezično:

1. izdaju javne isprave
2. tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe, i

c) da tijela državne uprave prvog stupnja koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma i jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično:

1. ispisuju tekst pečata i žigova u istoj veličini slova,
2. ispisuju natpisne ploče,
3. ispisuju zaglavlja akata istom veličinom slova.

Odredbama članaka 8., 9., 10. i 11. Zakona, uređeno je slijedeće:

- rad općinskih i gradskih vijeća, te općinskih i gradskih poglavarstava kao i rad županijskih skupština i poglavarstva na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i jeziku i pismu nacionalne manjine koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi;

- dvojezično ili višejezično ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova; ispisivanje natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela općina, gradova i županija, kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova te ispisivanje zaglavlja akata istom veličinom slova;
- dostava dvojezičnog ili višejezičnog materijala za sjednice vijećniku te članu poglavarstva; izrada zapisnika i objava zaključaka te objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela jedinica;
- izdavanje građanima (dvojezično ili višejezično) javnih isprava, te tiskanje obrazaca koji se koriste u službene svrhe;
- ispisivanje istom veličinom slova (dvojezično ili višejezično) prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu; zatim naziva ulica i trgova, te naziva mjesta i geografskih lokaliteta te
- pravo pripadnika nacionalnih manjina na uporabu jezika i pisma koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi u postupku prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima općina, gradova i županija.

Navodimo da se Republika Hrvatska, i kao ugovorna stranka Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima (Narodne novine, - MU, broj 18/1997), obvezala na priznanje, poštivanje, promicanje i zaštitu regionalnih ili manjinskih jezika. Središnji državni ured za upravu kontinuirano prati i analizira stanje o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina. Prema posljednjim podacima iz svibnja 2008. godine manjinski jezik i pismo je u službenoj ravnopravnoj uporabi u ukupno 55 lokalnih jedinica, odnosno u 27 jedinica u kojima pripadnici nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovnika, te u 28 jedinica u kojima je službena ravnopravna uporaba manjinskog jezika i pisma uvedena statutom.

Pregled općina i gradova u kojima pripadnici nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovnika:

Sisačko-moslavačka županija

Općina Dvor	Srbi 60,87%
Općina Gvozd	Srbi 53,03%

Karlovačka županija

Općina Krnjak	Srbi 61,55 %
Općina Plaški	Srbi 45,99 %
Općina Vojnić	Srbi 49,99 %

Bjelovarsko-bilogorska županija

Općina Končanica	Česi 46,67 %
------------------	--------------

Primorsko-goranska županija

Grad Vrbovsko	Srbi 36,23 %
---------------	--------------

Ličko-senjska županija

Općina Donji Lapac	Srbi 73,56 %
Općina Udbina	Srbi 43,36 %

Općina Vrhovine Srbi 53,03 %

Zadarska županija

Općina Gračac Srbi 38,82 %

Osječko-baranjska županija

Općina Bilje Mađari 35,05

Općina Erdut Srbi 53,91%

Općina Jagodnjak Srbi 64,72%

Općina Kneževi

Vinogradi Mađari 40,90 %

Općina Punitovci Slovaci 35,57 %

Općina Šodolovci Srbi 84,55 %

Šibensko-kninska županija

Općina Biskupija Srbi 77,29 %

Općina Civoljane Srbi 68,61 %

Općina Ervenik Srbi 94,94 %

Općina Kistanje Srbi 57,14

Vukovarsko-srijemska županija

Općina Borovo Srbi 86,57 %

Općina Markušica Srbi 90,76 %

Općina Negoslavci Srbi 97,20 %

Općina Trpinja Srbi 89,30 %

Istarska županija

Općina Brtonigla Talijani 37,37 %

Općina Grožnjan Talijani 51,21 %

U navedenim općinama i gradovima u službenoj ravnopravnoj uporabi je jezik i pismo one nacionalne manjine koja čini najmanje 1/3 stanovnika.

Pregled jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima je službena ravnopravna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina propisana statutom

Bjelovarsko-bilogorska županija

Grad Daruvar - u nekim naseljima u Gradu u uporabi je češki jezik

Primorsko-goranska županija

Grad Rijeka – statutom je u službenu uporabu uveden talijanski jezik

Grad Cres - statutom je u službenu uporabu uveden talijanski jezik

Osječko-baranjska županija

Grad Našice - na području jednog naselja u uporabi je slovački jezik

Općina Ernestinovo - uvela je mađarski jezik i pismo na području jednog naselja

Vukovarsko-srijemska županija

Općina Bilje - mađarski jezik i pismo u uporabi je na području nekih naselja gdje su Mađari zastupljeni u većem broju

Općina Darda - statutom je uvela uporabu srpskog i mađarskog jezika

Općina Kneževi Vinogradi - statutom je uvela uporabu srpskog i mađarskog jezika

Općina Petlovac - statutom je uvela uporabu mađarskog jezika za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Općina Bogdanovci - statutom je uvela uporabu rusinskog jezika za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Općina Tompojevci - statutom je uvela rusinski i mađarski jezik za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Općina Tordinci - statutom je uvela mađarski jezik za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Općina Nijemci - statutom je uvela srpski jezik za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Šibensko-kninska

Općina Vrlika - statutom je uvela srpski jezik za neka naselja gdje su pripadnici manjina u većem broju

Istarska županija

U Istarskoj županiji statutima je u ravnopravnu službenu uporabu uveden talijanski jezik u slijedećim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave:

Istarska županija

Grad Poreč

Grad Pula

Grad Buje

Grad Rovinj

Grad Umag

Grad Vodnjan

Općina Bale

Općina Brtonigla

Općina Funtana

Općina Grožnjan

Općina Fažana

Općina Kaštelir- Labinci

Općina Ližnjan – za područje jednog naselja

Općina Motovun

Općina Oprtalj

Općina Tar Vabriga

Općina Višnjan- za područje nekih naselja

Općina Vrsar.

Iz dostavljenih godišnjih izvješća lokalnih jedinica u razdoblju od 2005.-2008. godine vidljiv je napredak u odnosu na stanje iz prethodnog izvještajnog razdoblja, posebno u jedinicama u kojima živi značajan broj pripadnika nacionalnih manjina ili u kojima su pripadnici nacionalne manjine tradicionalno dobro organizirani.

Kao primjer dobre prakse navodimo ostvarivanje prava pripadnika talijanske nacionalne na ravnopravnu službenu uporabu talijanskog jezika i pisma na području Istarske županije (u jedinicama gdje je to statutom propisano).

Na područjima tih jedinica u praksi se dvojezičnost ostvaruje u radu predstavničkih i izvršnih tijela jedinica; u postupcima pred tijelima državne uprave prvog stupnja, pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, a koja tijela omogućuju korištenje i priznaju valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području Republike Hrvatske i kad su sastavljene na talijanskom jeziku.

Dvojezično se osigurava i ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova, ispisivanje natpisnih ploča predstavničkog, izvršnog i upravnih tijela kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova, ispisivanje zaglavlja akata dvojezično istom veličinom slova, objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkog, izvršnog i upravnih tijela, kao i materijala za sjednice predstavničkog i izvršnog tijela.

Ravnopravna službena uporaba talijanskog jezika u uredovanju upravnih tijela odnosi se i na sljedeće: obrasci, pozivi, potvrde, rješenja i ostali pojedinačni akti koje upravna tijela upućuju građanima moraju uz tekst na hrvatskom jeziku sadržavati i tekst na talijanskom jeziku, javni oglasi, pozivi i druga priopćenja kada se oglašavaju, moraju uz tekst na hrvatskom jeziku sadržavati i tekst na talijanskom jeziku, a kada se objavljuju u lokalnim sredstvima javnog priopćavanja, moraju se dostaviti na hrvatskom i talijanskom jeziku, natpisi i oznake u uredima moraju biti na hrvatskom i talijanskom jeziku, čin sklapanja braka obavlja se na jeziku ili jezicima koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi, na hrvatskom i talijanskom jeziku, istom veličinom slova, ispisuju se: pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, nazivi mjesta i geografskih lokaliteta, nazivi pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju javnu djelatnost.

Potreba za ostvarivanjem prava na uporabu manjinskog jezika i pisma nije u svim županijama na području Republike Hrvatske jednaka zbog toga što pripadnici nacionalnih manjina na područjima nekih županija nisu znatnije zastupljeni u ukupnom stanovništvu, odnosno ako kod pripadnika nacionalnih manjina ne postoji interes za uporabom manjinskog jezika i pisma, iako je to pravo propisano statutima i drugim općim aktima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U pojedinim lokalnim jedinicama pravo na službenu uporabu manjinskog jezika ne primjenjuje se u potpunosti, odnosno ovim pravom koristi se mali broj pripadnika nacionalnih manjina, a u samoj primjeni ponekad dolazi do nejasnoća zbog nedovoljne upućenosti pripadnika manjina kao i lokalnih službenika o pravu uporabe manjinskog jezika.

U tim jedinicama u narednom periodu poduzet će se potrebne mjere s ciljem motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma, te će pojačati provedbu nadzora nad primjenom propisa kojima se uređuje ovo pitanje.

Pri Akademiji lokalne demokracije u drugoj polovini 2009. godine planira se započeti s edukacijom novoizabranih nositelja izvršne vlasti i lokalnih službenika o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina na razini lokalnih jedinica kako bi se osiguralo puno ostvarenje tog prava u praksi. U tijeku su aktivnosti prikupljanja podataka o budućim polaznicima programa edukacije, izrada edukacijskih programa i obrazovnih materijala te planiranje dinamike edukacije.

Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka, te uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina

Ustavni zakon u članku 13. propisuje da se zakonom kojim se uređuje uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina i/ili statutima lokalnih jedinica propisuju mjere koje omogućuju na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (članak 10.) propisuje da će se statutom općine ili grada u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, propisati koriste li se u manjim mjestima tradicionalni nazivi mjesta ili lokaliteta.

Pripadnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu, slobodno uporabljaju svoje znamenje i simbole, te i obilježavaju svoj praznik, a lokalne jedinice dužne su statutom propisati službenu uporabu i način korištenja zastave i simbola nacionalnih manjina.

U većini lokalnih jedinica u kojima su pripadnici nacionalnih manjina tradicionalno naseljeni ili su naseljeni u većem broju, statutom, uz ostala prava, propisana je i službena uporaba i način korištenja znamenja i simbola nacionalnih manjina, kao i pravo pripadnika manjina na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka, te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

U tim jedinicama, sukladno statutu, pripadnici manjina redovito, prigodom obilježavanja nacionalnih blagdana ili prigodom održavanja kulturnih i drugih programa, uz uporabu simbola i znamenja Republike Hrvatske, ističu i svoja nacionalna obilježja.

Korištenje manjinskog jezika pred pravosudnim tijelima

Stanje u uporabi manjinskih jezika u postupcima pred pravosudnim tijelima ne pokazuje značajniji napredak u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Iako za ovakvo stanje postoje objektivni razlozi u specifičnosti sudskog postupka u kojem su stranke u pravilu zastupane od strane odvjetnika, Vlada RH poduzima različite mjere na promicanju uporabe manjinskih jezika pred pravosudnim tijelima.

Ministarstvo pravosuđa, zajedno s drugim državnim tijelima, informira javnost posebnim brošurama i drugim promidžbenim materijalima u tijelima državne uprave prvog stupnja i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH o načinu na koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima. U tijeku je formiranje radne skupine za izradu brošure i drugih promidžbenih materijala u tijelima državne uprave prvog stupnja i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH.

Zbog redovitog praćenja uporabe manjinskih jezika pred pravosudnim tijelima novi sustav informatiziranog praćenja sudskih predmeta (ICMS) sadržavat će i podatke o uporabi manjinskih jezika kada je korišten u pojedinom sudskom postupku. Izgradnja ovog sustava je u tijeku, a njegova uspostava planira se do kraja 2010. godine. Do tada, u vezi s primjenom Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH krajem 2008. godine provest će se nadzor Županijskog suda u Puli, te u općinskim sudovima u Rovinju i Bujama u kojima je najviše naseljeno pripadnika talijanske nacionalne manjine, te će se obaviti inspekcijski nadzor na području županijskih sudova u Osijeku, Bjelovaru i Šibeniku. Također će, Ministarstvo pravosuđa, zatražiti od osam sudova koji su obuhvaćeni početkom primjene ICMS-a (Općinski sud u Puli, Trgovački sud u Splitu, Trgovački sud u Zagrebu, Općinski

kazneni sud u Zagrebu, i Općinski sud u Zagrebu, Vrhovni sud Republike Hrvatske, Županijski sud u Puli, Županijski sud u Zagrebu i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske), kao i od Općinskog suda u Rovinju, Općinskog suda u Bujama, Županijskog suda u Osijeku, Županijskog suda u Vukovaru i Općinskog suda u Belom Manastiru da dostavljaju tromjesečna izvješća odnosno podatke o broju sudskih predmeta u kojima je osigurana primjena Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH odnosno službena upotreba jezika i pisma nacionalnih manjina.

Uz članke 12., 13. i 14. Okvirne konvencije

Iz izvješća Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa izradilo je strategijski dokument Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.-2010., koji je Vlada RH usvojila 9. lipnja 2005. s ciljem da se na osnovi određenih smjernica provedu promjene u sustavu odgoja i obrazovanja. Na načelima Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda (HNOS) uveden je novi pristup poučavanja u osnovnoj školi i donesen novi Nastavni plan i program za osnovnu školu (Narodne novine, broj 102/06). Također je uvedeno vanjsko vrednovanje postignuća učenika u obveznom odgoju i obrazovanju, donesen je Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (Narodne novine, broj 63/08) te Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08). Obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina sastavni je dio cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja te se temeljni dokumenti obrazovne politike odnose i na ovaj segment obrazovnog sustava.

Pravo pripadnika nacionalnih manjina na obrazovanje na svom jeziku i pismu zajamčeno je u prvom redu Ustavom Republike Hrvatske, Ustavnim zakonom i osobito Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 51/00 i 56/00). Pravilnikom o polaganju državne mature (Narodne novine, broj 97/08) predviđena je mogućnost polaganja ispita na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno na jeziku i pismu na kojem su se pripadnici nacionalne manjine obrazovali. U 2008. donesen je Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08) koji se primjenjuje i na području obrazovanja.

Manjinski jezici i zastupljenost u nastavi na jeziku nacionalnih manjina

Odgaj i obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina obavlja se u predškolskim, osnovnoškolskim, srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina pod uvjetima i na način propisan Zakonom o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina te drugim propisima koji se odnose na obrazovanje.

Jezici na kojima se izvodi nastava mogu se, prema Europskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima, svrstati u dvije skupine: na teritorijalne (regionalne) ili manjinske jezike i neteritorijalne manjinske jezike.

Regionalni ili manjinski jezici na kojima se izvodi nastava su: talijanski, srpski, mađarski, češki, slovački, rusinski, ukrajinski.

Područja na kojima se jezici koriste u raznim oblicima školovanja su:

- Istarska županija: talijanski jezik
- Primorsko-goranska županija: talijanski jezik, srpski jezik
- Bjelovarsko-bilogorska županija: češki jezik, slovački jezik
- Osječko-baranjska županija: srpski jezik, mađarski jezik, ukrajinski i rusinski jezik
- Vukovarsko-srijemska županija: srpski jezik, mađarski jezik, slovački jezik ukrajinski i rusinski jezik,
- Ličko-senjska županija: srpski jezik.

Neregionalni manjinski jezici u jednom od redovitih ili posebnih oblika nastave su njemački, makedonski, crnogorski, bošnjački, romski, hebrejski i albanski.

Modeli i oblici školovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Obrazovanje nacionalnih manjina na njihovom jeziku i pismu ostvaruje se po posebnim programima i modelima obrazovanja, što sukladno navedenom Zakonu utvrđuje i daje suglasnost za pojedini oblik obrazovanja Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa u suradnji s predstavnicima nacionalnih manjina.

U hrvatskom obrazovnom sustavu postoje tri modela organiziranja i provođenja nastave na jeziku nacionalnih manjina i to:

a) **model A** - cjelokupna nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina, odnosno cjelokupna nastava izvodi se na jeziku i pismu nacionalne manjine, uz obvezno učenje hrvatskog jezika u istom broju sati u kojem se uči jezik manjine. Ovaj se model nastave provodi u posebnim školskim ustanovama u kojima je cjelokupna nastava na jeziku pripadnika nacionalne manjine ili u posebnim odjelima u ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku.

b) **model B** – dvojezična nastava, tako da se nastava prirodoslovne skupine predmeta izvodi na hrvatskome jeziku, a društvene skupine predmeta na jeziku pripadnika nacionalne manjine. Ovaj model ostvaruje se u posebnim odjelima u školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskome jeziku.

c) **model C** – nastava manjinskog jezika i kulture (njegovanje), tako da se uz redovitu nastavu na hrvatskome jeziku, izvodi na manjinskom jeziku nastava jezika i kulture nacionalne manjine u trajanju od dva do pet školskih sati tjedno, a obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, geografije, povijesti, glazbene i likovne umjetnosti.

Posebni oblici nastave (ljetne i zimske škole, dopisno-konzultativna nastava, nastava na daljinu i drugo) organiziraju se prvenstveno za one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelu A, B ili C. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sufinancira organiziranje i provođenje posebnih oblika nastave. Postoji mogućnost da se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine.

Nastavni plan i program za redovitu nastavu u modelu A, B i C donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa nakon pribavljenog mišljenja manjinskih udruga sukladno članku 6. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Pripadnici nacionalnih manjina sami predlažu i odabiru model i program u skladu s postojećim zakonom, a prema interesima učenika i raspoloživim kadrovskim mogućnostima.

Primjena modela i oblika nastave na jeziku nacionalnih manjina

U modelu A obrazuju se u osnovnoj i srednjoj školi: talijanska nacionalna manjina, srpska nacionalna manjina, mađarska nacionalna manjina; češka nacionalna manjina u osnovnoj školi.

U modelu B obrazuje se mađarska nacionalna manjina u osnovnoj školi i češka nacionalna manjina u srednjoj školi.

U modelu C obrazuju se u osnovnoj školi: mađarska nacionalna manjina, češka nacionalna manjina, srpska nacionalna manjina, slovačka nacionalna manjina, makedonska nacionalna manjina, njemačka i austrijska nacionalna manjina, ukrajinska nacionalna manjina, rusinska nacionalna manjina; u srednjoj školi mađarska nacionalna manjina.

Posebne programe za uključivanje u odgojno-obrazovni sustav imaju pripadnici romske nacionalne manjine.

Oblik nastave u kojem se jezik manjine uči kao jezik sredine ima talijanska nacionalna manjina.

U posebnim oblicima nastave (ljetne/zimske škole, dopisno-konzultativna nastava i dr.) uz potporu nadležnog Ministarstva sudjelovali su pripadnici: srpske nacionalne manjine, češke nacionalne manjine, mađarske nacionalne manjine, slovačke nacionalne manjine, rusinske nacionalne manjine, ukrajinske nacionalne manjine, bošnjačke nacionalne manjine, crnogorske nacionalne manjine, makedonske nacionalne manjine, romske nacionalne manjine, albanske nacionalne manjine, židovske nacionalne manjine, slovenske nacionalne manjine.

Pregled ostvarivanja odgoja i obrazovanja djece i učenika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj

U odgojno-obrazovnoj vertikali (od predškolskih do visokoškolskih ustanova) na jeziku i pismu nacionalne manjine u 2007. godini (školska godina 2006./07.) bilo je ukupno 10.146 učenika/polaznika.

U modelu A bilo je u istom razdoblju u osnovnoj školi 4.425 učenika u 43 osnovne škole, s kojima je u 311 razrednih odjela radilo 758 učitelja pripadnika nacionalne manjine. U srednjoj školi u modelu A bilo je 1.707 učenika u 13 srednjih škola, s kojima su u 140 razrednih odjela radila 404 nastavnika.

U modelu B bilo je u osnovnoj i srednjoj školi 66 učenika, u jednoj osnovnoj (mađarska nacionalna manjina) i jednoj srednjoj školi (češka nacionalna manjina), s kojima je u 5 razrednih odjela radilo 13 učitelja.

U modelu C bilo je u osnovnoj školi 2.289 učenika u 71 osnovnoj školi, s kojima je u 250 skupina radilo 84 učitelja. U srednjoj školi u modelu C bilo je 7 učenika u jednoj srednjoj školi s kojima je radio jedan učitelj (mađarska nacionalna manjina).

U odgojno-obrazovnoj vertikali (od predškolskih do visokoškolskih ustanova) bilo je u 2007. godini ukupno 3.628 polaznika/pripadnika romske nacionalne manjine.

Talijanska nacionalna manjina

- 839 djece u predškolskom odgoju, 18 dječjih vrtića, 38 odgojnih skupina, 85 odgajatelja (model A)
- 1.505 učenika, 17 osnovnih škola, 101 razredni odjel, 282 učitelja (model A)
- 717 učenika, 4 srednje škole, 64 odjela, 165 učitelja (model A)
- Ukupno: 3.061 polaznik

Na Sveučilištu „Juraj Dobrila“ u Puli utemeljene su 3 katedre na talijanskom jeziku (studij razredne nastave, studij talijanskog jezika i studij predškolskog odgoja). U 2006/07.

akademskoj godini bilo je na studiju razredne nastave i predškolskog odgoja ukupno 30 studenata (16 razredna nastava i 14 predškolski odgoj). Na studij talijanskog jezika i književnosti na talijanskom jeziku studiralo je 199 studenata (100 jednopredmetni studij i 99 dvopredmetni studij).

Za potrebe ove manjine djeluje nakladnička kuća „Edit“ u kojoj se tiskaju novine, časopisi i druga izdanja na talijanskom jeziku, kao i udžbenici i dvojezična pedagoška dokumentacija.

Češka nacionalna manjina

- 141 djece u predškolskom odgoju, 2 dječja vrtića, 5 odgojnih skupina, 12 odgajatelja
- 314 učenika, 3 osnovne škole, 36 učitelja (model A); 452 učenika, raspoređenih u 52 skupine u 19 osnovnih škola, s kojima radi 17 učitelja (model C); ukupno u modelu A i C u osnovnoj školi je 766 učenika
- 52 učenika u srednjoj školi u Daruvaru, 4 razredna odjela, 10 učitelja
- Ukupno: 959 polaznika.

Za potrebe češke nacionalne manjine djeluje nakladnička kuća „Jednota“. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu djeluje katedra za češki jezik i književnost. Učitelji se stručno usavršavaju u Češkoj Republici i Republici Hrvatskoj.

Slovačka nacionalna manjina

- 510 učenika u 10 osnovnih škola, raspoređeni u 39 skupina, s kojima radi 6 učitelja (model C)

Učitelji se usavršavaju u Slovačkoj Republici i Republici Hrvatskoj.

Mađarska nacionalna manjina

- 148 djece (model A) i 20 djece (model C), tj. ukupno 168 djece u predškolskom odgoju, u 8 dječjih vrtića, 12 odgajatelja
- 256 učenika, 5 osnovnih škola, 32 razredna odjela, 71 učitelj (model A); 14 učenika u 2 odjela, s kojima rade 3 učitelja, u jednoj osnovnoj školi u Zagrebu (model B); 729 učenika raspoređenih u 87 skupina, u 15 osnovnih škola, s kojima radi 11 učitelja (model C); ukupno u modelu A, B i C u osnovnoj školi je 999 učenika
- 67 učenika u jednoj srednjoj školi, u 10 razrednih odjela, s kojima radi 36 učitelja (model A); 7 učenika u jednoj srednjoj školi u jednoj skupini radi jedan učitelj (model C); ukupno u modelu A i C u srednjoj školi su 74 učenika
- Ukupno: 1.241 polaznik

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Osijeku djeluju katedre za hungarologiju.

Srpska nacionalna manjina

- 391 dijete u predškolskom odgoju, u 16 skupina, 4 dječja vrtića, 27 odgajatelja
- 2.350 učenika, 18 osnovnih škola, 160 razrednih odjela, 369 učitelja (model A); 430 učenika, u 22 osnovne škole, 57 skupina, 38 učitelja (model C); ukupno u osnovnoj školi po modelu A i C je 2.780 učenika
- 923 učenika, 8 srednjih škola, 66 razrednih odjela, 203 učitelja (model A)
- Ukupno: 4.094 polaznika

Na Učiteljskoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu do 2005./2006. akademske godine, na studiju za učitelje razredne nastave bio je organiziran studij s pojačanim programom srpskog jezika, a kasnije zbog interesa studenata nastava nije organizirana. Za potrebe srpske nacionalne manjine djeluje Srpsko prosvjetno-kulturno društvo „Prosvjeta“.

Njemačka i austrijska nacionalna manjina

- 67 učenika u jednoj osnovnoj školi, 5 skupina, 7 učitelja (model C).

Ukrajinska nacionalna manjina

- 28 učenika u jednoj osnovnoj školi, 2 skupine 1 učitelj

Rusinska nacionalna manjina

- 48 učenika u jednoj osnovnoj školi, 6 skupina, 2 učitelja.

Makedonska nacionalna manjina

- 25 učenika, 2 osnovne škole, 2 skupine, 2 učitelja.

Romska nacionalna manjina

Sukladno Nacionalnom programu za Rome i Akcijskom planu Desetljeća za uključivanje Roma 2005-2015 Ministarstvo je provodilo mjere određene navedenim dokumentima.

U obrazovnoj vertikali (od predškolskog do visokoškolskog obrazovanja) 2007. godine bilo uključeno ukupno 3. 628 polaznika pripadnika romske nacionalne manjine.

U 2007. godini (školska 2006./07.) u program predškolskog odgoja i program predškole (priprema prije upisa u osnovnu školu) bilo je uključeno 518 djece pripadnika romske nacionalne manjine.

Osnovnoškolskim odgojem i obrazovanjem u 2007. godini bilo je obuhvaćeno 3.010 učenika/ca koji pripadaju romskoj nacionalnoj manjini, a u 2008. godini 3094 učenika.

Zbog nepoznavanja hrvatskoga jezika djece pripadnika romske nacionalne manjine/polaznika prvih razreda osnovne škole u Međimurskoj županiji Ministarstvo je osnovnim školama u toj županiji omogućilo zapošljavanje više suradnika-pomagača iz reda romske manjine koji vladaju jezikom sredine. U 2007. (školska godina 2006./07.) bila su zaposlena 23 suradnika-pomagača. U 2007. godini poboljšana je status zaposlenih suradnika-pomagača na način da rade cijelu školsku godinu te im je uvećana plaća sa 2.500,00 kn na 3.500,00 kn, uz isplaćene naknade kao i drugim zaposlenicima u školi.

U 2007. godini (šk. godini 2006./07) bio je obuhvaćen 101 učenik romske nacionalnosti srednjoškolskim obrazovanjem, kojima su odobrene stipendija kao redovitim učenicima srednjih škola koji su se deklarirali kao Romi (od toga 57 m i 44 ž). U šk. godini 2006./07. bilo je 44 učenika u 1. razredu, 25 učenika u 2. razredu, 27 učenika u 3. razredu i 3 učenika u 4. razredu srednje škole.

U 2006. godini, prema podacima županijskih ureda, bilo je svega 14 učenika u srednjim školama koji se izjašnjavaju kao Romi, a prema podacima Ministarstva, tj. prema isplaćenim stipendijama bilo je 48 učenika, od toga 42 učenika u 3-godišnjim školama i 6 učenika u 4-godišnjim školama.

Visokoškolskim obrazovanjem u 2007. godini (akademske 2006./07.) obuhvaćeno je 10 studenata (3m/7ž) koje stipendira Ministarstvo u iznosu od 10.000,00 kuna godišnje. U 2006. godini (akademska 2005/06.) bilo je obuhvaćeno i stipendirano od strane Ministarstva također 10 studenata (2m/8ž).

U obrazovanju odraslih, tj. u okviru projekta Desetljeće pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003.-2012., u 2007. je bilo uključeno 315 pripadnika romske nacionalne manjine

te je posebno plaćena školarina za 25 polaznika u obrazovanju odraslih za stjecanje kvalifikacija.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u cilju uspješnog studiranja i povećanja broja upisanih redovitih studenata, pružalo je i pruža studentima/pripadnicima romske nacionalne manjine financijsku potporu (državnu stipendiju od 10.000,00 kn godišnje, kako za redovite tako i za izvanredne studente, subvencionirani smještaj u studentskim domovima, subvencioniranu prehranu u studentskim restoranima te subvencionirani javni prijevoz za studente).

Projekt Pristupačnije i kvalitetnije obrazovanje Roma u Republici Hrvatskoj (REF)

Projekt Pristupačnije i kvalitetnije obrazovanje Roma u Republici Hrvatskoj (REF) projekt je Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Roma Education Funda – REF, koji je s provedbom započeo u srpnju 2006. godine s predviđenim trajanjem do listopada 2008. Ministarstvo je u 2007. iskoristilo 1. 306.188,47 kn iz projekta REF za sufinanciranje kvalitetnog i integriranog predškolskog odgoja, programa predškole (13 lokacija) i produženog boravka u osnovnoj školi (7 škola) za djecu romske nacionalne manjine. Sredstva su odobrena predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama nakon provedenog natječaja za sufinanciranje programa za unaprjeđenje odgoja i obrazovanja djece pripadnika romske nacionalne manjine u šk. god. 2006./07.

Projekt Phare 2005 – komponenta obrazovanje

Projekt Pобољшanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju za pripadnike romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj namijenjen je prvenstveno pripadnicima romske manjine.

Projektom je obuhvaćena potpora programu osposobljavanja pomagača u nastavi za romske učenike, seminari za roditelje pripadnike romske nacionalne manjine te obuka predstavnika institucija upravljanja u školskom sustavu i na razini državnih i lokalnih vlasti nadležnih za obrazovanje.

Ljetne škole i drugi posebni oblici nastave na jeziku nacionalnih manjina

Uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa zajednice nacionalnih manjina organiziraju svake godine ljetne škole i druge skupne aktivnosti za učenike pripadnike nacionalnih manjina. U 2008. organizirane su ljetne škole i drugi susreti za učenike:

- makedonska nacionalna manjina – ljetna škola 50 učenika;
- ukrajinska nacionalna manjina – ljetna škola 45 učenika;
- rusinska nacionalna manjina zajedno s ukrajinskom – ljetna škola 145 učenika;
- slovačka nacionalna manjina – 150 učenika (literarni susreti „Lidrano“) i 53 učenika za program škola u prirodi u Slovačkoj;
- češka nacionalna manjina – ljetna škola 47 učenika;
- mađarska nacionalna manjina – ljetna škola 30 polaznika;
- srpska nacionalna manjina – ljetna škola u Peroju – 80 učenika te ljetna škola u Drežnici - 166 učenika; dopisno-konzultativna nastava za 153 učenika;
- romska nacionalna manjina – 2 ljetne škole za 100 učenika.

Udžbenici

U 2007. godini (školska 2007./08.) Ministarstvo je, sukladno izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, osiguralo sve besplatne udžbenike za sve učenike osnovnih škola i prve razrede srednjih škola.

Sukladno članku 15. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 51/00) školske ustanove na jeziku i pismu nacionalne manjine koristile su udžbenike iz matične zemlje i to prvenstveno za učenje materinskog jezika (češkog, mađarskog, slovačkog, srpskog i talijanskog jezika) uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Od više odobrenih udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku pripadnici manjina odabrali su udžbenike za prevođenje na jezik svoje nacionalne manjine. Za pripremu prevedenih udžbenika Ministarstvo je isplatilo potrebna financijska sredstva. Sredstva su bila namijenjena za prevođenje, lektoriranje, korekturu i tiskanje udžbenika (96 naslova) za potrebe nastave u osnovnim školama na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Za tu namjenu Ministarstvo je u 2007. godini utrošilo 4.502.625,72 kn, a Agencija za odgoj i obrazovanje 5.127.464,82 kn za otkup potrebnog broja udžbenika i distribuciju po školama prema sljedećoj specifikaciji:

- talijanska nacionalna manjina – 451.528,40 kn Ministarstvo i 151.164,30 kn Agencija;
- srpska nacionalna manjina – 1.710.685,12 kn Ministarstvo i 4.970.300,52 kn Agencija;
- mađarska nacionalna manjina – 1.153.703,10 kn Ministarstvo;
- češka nacionalna manjina – 700.000,00 kn Ministarstvo;
- slovačka nacionalna manjina – 486.709,00 kn Ministarstvo.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u srednjoškolskom obrazovanju udžbenici nisu prevedeni niti su tiskani autorski udžbenici zbog iznimno male naklade već se koriste udžbenici kao i za nastavu na hrvatskom jeziku ili se uvoze iz matične zemlje uz suglasnost Ministarstva.

Udžbenici povijesti

U vezi s učenjem najnovije povijesti u školama u Podunavlju 25. kolovoza 2005. održan je sastanak između Vlade RH, koju je zastupao ministar znanosti, obrazovanja i športa i predstavnika srpske zajednice na najvišoj razini. Dogovoreno je da će sva djeca u RH, bez obzira na nacionalnu pripadnost, učiti jedinstvenu povijest iz odobrenih udžbenika povijesti. Ministarstvo je osiguralo preduvjete da se za nastavu povijesti u multietničkim sredinama odaberu, prevedu i koriste odobreni udžbenici koji uvažavaju najviše stručne standarde. Također je dogovoreno da dodatne materijale za nastavu najnovije povijesti mogu koristiti svi učitelji i nastavnici povijesti kao dodatni priručnik uz udžbenik. Aktiv nastavnika povijesti u nastavi na srpskom jeziku i ćirilichnom pismu prihvatio je dogovor s navedenog sastanka. Za potrebe nastave u školskoj godini 2005./2006. preveden je udžbenik povijesti i radna

bilježnica za 8. razred osnovne škole autorice Snježane Koren, nakladnik Profil International, Zagreb.

U 2007./2008. u skladu s novim nastavnim planom i programom za osnovnu školu izrađeni su i tiskani novi udžbenici. Svi novi udžbenici prevedeni su na srpski jezik.

Nastavni planovi i programi

U 2007. godini intenzivirao se rad stručnih Povjerenstava za izradu nastavnih programa za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Priređeni su nastavni programi za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Model A) za nastavu na češkom, mađarskom, srpskom i talijanskom jeziku. Nastavni planovi i programi su usklađivani s Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom (HNOS). U 2007. imenovana su stručna povjerenstva za izradu nastavnih programa za nastavu u modelu B i C.

Na izradi nastavnih programa sudjelovalo je u 5 povjerenstava 137 učitelja pripadnika nacionalnih manjina i to za izradu:

- mađarskog programa - 29 učitelja/profesora
- talijanskog programa - 32 učitelja/profesora
- češkog programa – 24 učitelja/profesora
- srpskog programa – 20 učitelja/ profesora
- za završnu izradu svih programa – 32 učitelja /profesora.

Povodom izrade novih programa za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa i Agencija za odgoj i obrazovanje organizirali su 2 seminaru stručnog usavršavanja za oko 200 učitelja koji izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Stručno usavršavanje učitelja

Stručno usavršavanje odgajatelja u predškolskom odgoju, učitelja u osnovnoj i nastavnika u srednjoj školi provodi Agencija za odgoj i obrazovanje. U 2007. godini u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje organizirano je 25 stručnih skupova, od toga za potrebe nastave na srpskom jeziku 11, mađarskom 4, talijanskom 4, češkom 5 i slovačkom 1, a u 2006. godini organizirano je 15 stručnih skupova, 3 za nastavu na češkom, 2 na mađarskom, 1 na slovačkom, 3 na srpskom i 6 na talijanskom.

Ministarstvo sufinancira odlazak učitelja koji rade u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (češkog i slovačkog jezika) na stručno usavršavanje u matične zemlje.

Odgajatelji, učitelji i nastavnici koji rade u odgojno-obrazovnim ustanovama na jeziku i pismu nacionalnih manjina organizirani su u županijska/međužupanijska stručna vijeća.

Sukladno čl. 13. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina za sustavno praćenje i predlaganje mjera za unapređenje kvalitete odgoja i obrazovanja osigurani su uvjeti za rad 7 savjetnika/nadzornika iz reda pojedine nacionalne manjine. Od toga 2 savjetnika s punim radnim vremenom iz reda talijanske manjine, 2 (s 1,5 radnim vremenom)

iz reda srpske manjine i po jedan savjetnik (s pola radnog vremena) iz reda češke, mađarske i slovačke manjine. Za rusinsku i ukrajinsku nacionalnu manjinu radi otežanog izbora (mali broj učitelja koji znaju navedene jezike i koji ispunjavaju i druge uvjete za rad u školi) nije imenovan savjetnik/nadzornik.

Sredstva

U 2007. godini Ministarstvo je osiguralo sredstva za obrazovne programe i nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina (glava: 07, Aktivnosti 577131 – poticaji obrazovanja nacionalnih manjina, A 577137 – posebni programi obrazovanja nacionalnih manjina i A 767003 – Provedba Nacionalnog programa za Rome).

GODIŠNJE IZVJEŠĆE	2006.	2007.
Sredstva iz Državnog proračuna po aktivnostima	Iznos u kn	Iznos u kn
A 577131 – Poticaji obrazovanja nacionalnih manjina	2.965.712,14	5.996.221,00
A 577137 – Posebni programi obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina	1.005.090,59	1.054.769,94
A 767003 – Provedba Nacionalnog programa za Rome	976.057,11	1.785.348,08
UKUPNO	4.946.859,84	8.836.339,02

Sredstva namijenjena nacionalnim manjinama po navedenim aktivnostima raspoređena su i utrošena na: programe prevođenja, lektoriranja, korigiranja i tiskanja udžbenika, priručnika i knjiga, programe ljetnih i zimskih škola, dopisno-konzultativne nastave i nastave na daljinu, posebnih programa za Rome, stipendije za srednjoškolske učenike i studente, školarine, programe seminara i usavršavanja učitelja i nastavnika i programe predškolskog odgoja i predškole.

Sredstva za realizaciju obrazovnih programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina u 2007. godini utrošena su za programe sljedećih nacionalnih manjina: albansku (100.000,00 kn), bugarsku (43.000,00 kn), bošnjačku (150.000,00 kn), crnogorsku (37.000,00 kn), češku (876.266,20 kn), mađarsku (1.190.505,81 kn), makedonsku (40.000,00 kn), rusinsku i ukrajinsku (147.000,00 kn), romsku (1.855.348,08 kn), slovačku (503.862,20 kn), srpsku (2.332.699,72 kn) i talijansku nacionalnu manjinu (451.528,50 kn).

Za rad predškolskih ustanova u kojima su obuhvaćena djeca pripadnici nacionalnih manjina, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju izdvojilo je iznos od 1.500.000,00 kuna kao i u 2006. godini.

Sukladno članku 10. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama obavljaju učitelji prvenstveno iz reda nacionalne manjine i drugi koji u potpunosti vladaju jezikom manjine.

Ministarstvo sukladno zahtjevima škola odobrava zapošljavanje učitelja i stručnih suradnika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Model A, B ili C) te osigurava plaće za njihov rad.

U 2007. godini za plaće učitelja isplaćeno je 17.546.466,93 kn osiguranih u Državnom proračunu, a u 2006. iznos od 17.278.466,93 kune. Do uvećanja sredstava od 268.000,00 kn došlo je radi davanja novih suglasnosti prvenstveno za učenje materinskog jezika i kulture za pripadnike nacionalnih manjina (nastava u Modelu C).

Vanjsko vrednovanje obrazovanja u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Vanjsko vrednovanje obrazovanja provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO). Učenici koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina bili su uključeni kako u vanjsko vrednovanje tako i u polaganje nacionalnih ispita i priprema za polaganje državne mature. Napravljeni su katalozi i ispitna pitanja za češki, mađarski, srpski i talijanski jezik u srednjim školama te ispitna pitanja za srpski i talijanski jezik u osnovnim školama. Ispitna pitanja su prevedena na jezik i pismo nacionalnih manjina kao i vodič za osnovne škole (na češki, mađarski, slovački, srpski i talijanski).

Za potrebe izrade ispitnih kataloga za državnu maturu i ogledni ispit, za rad u stručnim radnim skupinama za nacionalne ispite, prevođenje ispitnih pitanja na jezik i pismo nacionalnih manjina, za prevođenje ispita za srednje škole, vodiča i uputa (češki, mađarski, slovački, srpski i talijanski) iz Državnog proračuna u 2007. utrošeno je 1.200 000, 00 kuna a u 2006. godini za istu namjenu utrošena su sredstva u iznosu od 737.000,00 kuna. Do povećanja sredstava došlo je zbog provođenja nacionalnih ispita u 4. i 8. razredima osnovnih škola, tj. uvećani su troškovi izrade ispitnih kataloga, pitanja, prijevoda i ocjenjivanja talijanskog i srpskog jezika.

Zaključno bi se moglo konstatirati da u provedbi propisa koji se odnose na obrazovanje nema otvorenih pitanja koja nisu u fazi rješavanja.

Broj učenika u nastavi na jeziku nacionalnih manjina promjenjiv je, opadanje broja učenika je smanjeno, a kod nekih manjina je vidljiv lagani porast broja polaznika. Vidljivo je opadanje broja učenika u modelu A i određeno povećanje broja učenika u modelu C.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa kontinuirano poboljšava uvjete i kvalitetu za obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 15. Okvirne konvencije

Iz izvješća Ureda za nacionalne manjine

Sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u kulturnom društvenom i gospodarskom životu i javnim poslovima posvetila se izuzetna pozornost. Iz godine u godinu jačaju kulturne aktivnosti koje se financiraju iz državnog proračuna kako putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske tako i putem Ministarstva kulture za sve one projekte koji su značaja za čitavu zemlju. Na taj način se ujedno afirmirala manjinska kultura te Republika Hrvatska kao multikulturalno društvo. U provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina posebna se pozornost posvećivala provođenju članka 22. koji propisuje zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave. Također se pripadnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima vodeći računa o njihovom sudjelovanju u ukupnom stanovništvu. U provođenju tih odredbi poduzimao se niz mjera kako bi se osigurala odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina.

U Vladi RH u mandatu od 12. siječnja 2008. jedan od potpredsjednika Vlade je iz reda srpske nacionalne manjine, a u pojedinim ministarstvima i drugim državnim tijelima u prošlom i ovom mandatu imenovano je odnosno zaposleno više državnih tajnika, ravnatelja Uprava, odnosno načelnika odjela pripadnika nacionalnih manjina.

Organiziranje seminara o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

U svezi s provedbom Ustavnog zakona u dijelu koji se odnosi na vijeća i predstavnike nacionalnih manjina Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine Republike Hrvatske organizirao je do sada 23 seminara posvećenih vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina i predstavnicima lokalne i područne (regionalne) samouprave, u cilju što učinkovitijeg uključivanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u proces odlučivanja. Na svim dosad održanim seminarima sudjelovali su i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru. Ukupno je na seminarima i radionicama bilo uključeno 1200 sudionika. Financijsku potporu seminarima dala je Misija OESS-a u Republici Hrvatskoj.

Seminari su održani 7. studenoga 2005. godine u Rijeci za područje Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije; 30. studenoga 2005. godine u Osijeku za područje Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske, Virovitičko-podravske, Bjelovarsko-bilogorske i Požeško-slavonske županije i 7. prosinca 2005. godine u Splitu za područje Splitsko-dalmatinske, Dubrovačko-neretvanske, Šibensko-kninske i Zadarske županije. U organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine u Zagrebu je 14. ožujka 2006. godine održan četvrti regionalni seminar o unaprjeđivanju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina za područja Grada Zagreba, Zagrebačke, Karlovačke, Sisačko-moslavačke, Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Varaždinske i Međimurske županije. Seminar je financijski podržala Misija OESS-a u Republici Hrvatskoj.

Sudionici seminara su ocijenili kao dobru praksu uvođenje šire rasprave o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava prije upućivanja izvješća u redovitu proceduru. U tom smislu su pohvalili inicijativu Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske koja će omogućiti da izvješće koje Vlada Republike Hrvatske podnese Hrvatskom saboru bude životvornije pa tako kvalitetnije i realnije odrazi stvarnu sliku ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Na završnom seminaru održanom 17. i 18. ožujka 2006. godine u Zagrebu sudjelovali su predstavnici vijeća s područja cijele Republike Hrvatske. U okviru seminara organizirane su tri radionice na kojima se raspravljalo o ulozi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesu odlučivanja na lokalnoj i područnoj razini, o stvaranju materijalnih pretpostavki za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, financijskim planovima i programima rada kao i o izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina.

Sudionici seminara su, na temelju sveobuhvatne analize i rasprava sa svih seminara, zaključili da je sustav vijeća nacionalnih manjina u cjelini počeo funkcionirati, te je iznesen niz primjera dobre prakse u kojima su osigurani uvjeti za rad vijeća nacionalnih manjina i ona učinkovito djeluju, primjerice na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, Grada Zagreba, kao i na drugim područjima Republike Hrvatske. Međutim, još uvijek ima primjera da nisu osigurani osnovni uvjeti za rad vijeća nacionalnih manjina, te vijeća nemaju osigurane minimalne prostorne i materijalne uvjete rada. Također, iznijete su primjedbe na način izbora vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i na to da nisu osigurana sredstva za izbornu promidžbu, da su rokovi izborne promidžbe bili prekratki, da su se izbori na vijeća i predstavnike nacionalnih manjina održavali odvojeno od lokalnih izbora (zbog čega je došlo do smanjenog broja biračkih tijela i malog odaziva birača).

Pripadnici nacionalnih manjina naglasili su da još uvijek u medijima ima dosta senzacionalizma u tretiranju manjinskih pitanja, što ne pridonosi stvaranju pozitivne slike i rješavanju postojećih teškoća.

Sudionici Okruglog stola iz reda pripadnika nacionalnih manjina složili su se da pripadnici nacionalnih manjina moraju sami uložiti veće napore u međusobnoj suradnji na ostvarivanju zajedničkih prava, kao i u traženju dodatnih izvora financiranja potreba nacionalnih manjina putem različitih programa, što podrazumijeva i osposobljavanje za sudjelovanje u projektima iz predpristupnih fondova Europske unije.

Pripadnici nacionalnih manjina su pohvalili dosadašnji način educiranja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te lokalne i područne samouprave, koje su organizirali Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, te predložili da se i u narednom razdoblju nastavi provoditi takvo osposobljavanje u cilju učinkovitijeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu.

Na kraju su sudionici seminara izrazili zadovoljstvo zalaganjem Vlade Republike Hrvatske tijekom proteklog razdoblja u odnosu na rješavanje manjinskih pitanja u Republici Hrvatskoj, kao i inicijativom organizatora seminara da se putem ovakvih seminara i radionica omogući pripadnicima nacionalnih manjina stjecanje potrebnog znanja, te razmjenu iskustva.

Financiranje izgradnje građanskog povjerenja na području od posebne državne skrbi.

Zajedničko vijeće općina Vukovar

Zajedničko vijeće općina, Vukovar udruge je koja djeluje od 1997. godine s ciljem zaštite interesa građanskih i nacionalnih prava srpske nacionalne manjine u Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu, u području dijelova Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.

Sukladno sporazumu iz 1998. godine Zajedničkom vijeću općina, Vukovar financiran je Program stručne pomoći u procesu izgradnje građanskog povjerenja kojim se unaprjeđuje uzajamno povjerenje. Za navedeni program u razdoblju od 2004.-2008. godine iz Državnog proračuna Republike Hrvatske doznačena su sredstva u iznosu od 2,452.578 kuna.

Osim za navedeni program, napominjemo da je Vlada Republike Hrvatske ovoj udruzi iz državnog proračuna osigurala sredstva u iznosu od 500.000 kuna za kupnju zgrade bivše tehničke škole u Vukovaru kao trajno rješenje poslovnog prostora za Zajedničko vijeće općina, Vukovar.

Pored navedenih aktivnosti Zajedničko vijeće općina, Vukovar već treću godinu ostvaruje program informiranje tiskanjem magazina „Izvor“. U okviru udruge odvijaju se brojne kulturne aktivnosti i kulturne manifestacije. Za spomenute aktivnosti u izvještajnom razdoblju osigurana su sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske u iznosu od 1.520.000 kuna.

U okviru nadležnosti Zajedničkog vijeća općina je i predlaganje kandidata za položaj dva podžupana u županijskim skupštinama, predlaganje kandidata za položaje pomoćnika ministara u ministarstvima unutarnjih poslova, pravosuđa, znanosti, obrazovanja i športa te visoki položaj u Ministarstvu regionalnog razvoja i razvitka.

Iz izvješća Ministarstva uprave

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru regulirano je: Ustavom Republike Hrvatske, Ustavnim zakonom i Zakonom o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, broj 69/03-pročišćeni tekst i 19/07).

Na posljednjim izborima zastupnika u Hrvatski sabor koji su održani 25. studenoga 2007. godine, sukladno navedenim propisima, izabrano je 8 zastupnika - pripadnika nacionalnih manjina. Mandat izabranim zastupnicima (pa tako i izabranim zastupnicima – pripadnicima nacionalnih manjina) traje do 2011. godine

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Pripadnicima nacionalnih manjina, sukladno odredbi članka 20. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina jamči se pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i predstavničkim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave, dakle općina, gradova i županija.

Na redovnim i dopunskim izborima koji su provedeni 2005. godine postignuta je potrebna zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u predstavničkim tijelima lokalnih jedinica na području Republike Hrvatske. Mandat izabranim članovima predstavničkih tijela (pa tako i izabranim predstavnicima nacionalnih manjina) prestaje danom objave odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave, a koji će se održati 17. svibnja 2009. godine.

Prema podacima o izabranim članovima predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nakon provedenih izbora 2005. godine izabrano je 369 predstavnika pripadnika nacionalnih manjina i to: 227 Srba, 73 Talijana, 26 Mađara, 20 Čeha, 10 Slovaka, 6 Bošnjaka, 3 Roma, 3 Rusina i jedan Ukrajinac.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Kao što je spomenuto, člankom 22. stavkom 1. Ustavnog zakona o propisano je da se predstavnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u izvršnom tijelu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave ako su ostvarili razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu iste jedinice, a stavkom 3. propisano je da se zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osigurava sukladno odredbama posebnog zakona kojim se uređuje lokalna i područna (regionalna) samouprava i sukladno stečenim pravima. U popunjavanju mjesta u tijelima uprave lokalnih jedinica prednost pod istim uvjetima imaju predstavnici nacionalnih manjina.

Zastupljenost u izvršnim tijelima

Pripadnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu, u općinama i gradovima u kojima u stanovništvu participiraju sa više od 15 %, te u županijama u kojima participiraju sa više od 5 % (propisani uvjeti za pravo zastupljenosti u predstavničkim tijelima lokalnih jedinica), imaju pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima tih jedinica.

Od donošenja Ustavnog zakona, pripadnici nacionalnih manjina, sukladno propisanim uvjetima, ostvarivali su zastupljenost u poglavarstvima lokalnih jedinica, kao izvršnim tijelima.

Poglavarstva jedinica (kao što je detaljnije izneseno u I. dijelu Nacrta trećeg izvješća Republike Hrvatske o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina – Pregled unaprjeđenja prava nacionalnih manjina u proteklom četverogodišnjem razdoblju – u tekstu pod naslovom „Unaprjeđenje zakonodavstva“ sukladno Izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, prestaju postojati, a izvršno tijelo jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini je općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.

Kako bi se ostvarila odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnoj vlasti lokalnih jedinica propisa Ustavnim zakonom, Izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, propisano je da u lokalnim jedinicama prema propisanim uvjetima, zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana mora biti iz redova pripadnika nacionalnih manjina, a što se mora urediti statutom jedinice.

Zastupljenost u upravnim tijelima

Izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2005. godine propisano je da predstavnici nacionalnih manjina koji sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, isto tako imaju pravo na zastupljenost u izvršnim i upravnim tijelima tih jedinica.

Poglavarstva lokalnih jedinica obvezna su, planom prijama u službu utvrditi popunjenost upravnih tijela jedinica i planirati zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica.

Kada pripadnici nacionalnih manjina podnose prijavu na natječaj za prijam u službu, imaju se pravo pozvati na ostvarivanje prava koja im pripadaju sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Zakonom o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, propisano je da se u lokalnim jedinicama planom prijama u službu utvrđuje i popunjenost radnih mjesta u upravnim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina te planira zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti, sukladno

Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i zakonu kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Pri raspisivanju natječaja lokalne jedinice, u čijim upravnim tijelima nije osigurana zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina sukladno Ustavnom zakonu, dužne su to navesti u tekstu natječaja, kao i navesti da su se kandidati u prijavi na natječaj dužni pozvati na to pravo, zatim da kandidat, pripadnik nacionalne manjine ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima.

Potrebno je naglasiti da obvezu donošenja planova prijama u službu, odnosno obvezu zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u tijelima uprave lokalnih jedinica, sukladno Ustavnom zakonu i Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, imaju samo one općine i gradovi u kojima pripadnici manjina u stanovništvu participiraju sa više od 15 %, te županije u kojima manjine participiraju sa više od 5 %, odnosno jedinice koje imaju obvezu osigurati srazmjerna zastupljenost pripadnika manjina u predstavničkom tijelu.

Jedinice u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju znatniji udio u stanovništvu, ali manji od 15 % (općine i gradovi), odnosno manji od 5 % (županije), nemaju navedenu zakonsku obvezu, ali mogu (a i poželjno je, u duhu promicanja i zaštite položaja pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj), općim aktom propisati obvezu zapošljavanja pripadnika manjina u upravnim tijelima. (Prema raspoloživim podacima u upravnim tijelima znatnog broja jedinica zaposleni su pripadnici manjina, iako jedinice nemaju tu obvezu).

Učinkovitost zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina, uz donošenje plana prijama od strane jedinice, ovisi i o prijavama pripadnika manjina na natječaje, pozivanju na pravo prednosti pri zapošljavanju te ispunjavanju uvjeta za radno mjesto koje se popunjava.

Analize stanja za razdoblje od 2005.-2008. godine ukazuju na trend povećanja broja zaposlenih pripadnika manjina u upravnim tijelima. Prema posljednjoj analizi stanja koja je izvršena u veljači 2008. godine u 94 lokalne jedinice zaposleno ukupno 522 pripadnika nacionalnih manjina, te da je u odnosu na stanje u travnju 2007. godine došlo je do povećanja broja zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina za 111 (kada je bilo zaposleno 411 pripadnika nacionalnih manjina).

Napomena: Prikaz zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima lokalnih jedinica u prilogu je ovog Izvješća.

U određenom broju lokalnih jedinica nije osigurano odgovarajuće zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina. Lokalne jedinice koje nisu izvršile navedenu obvezu (uglavnom jedinice manjeg financijskog kapaciteta) izvješćuju da je zapošljavanje pripadnika manjina u njihovim upravnim tijelima otežano, zbog popunjenosti radnih mjesta ili nedostatka financijskih sredstava za nova zapošljavanja. Te jedinice imaju zakonsku obavezu, ukoliko se ukaže potreba za novim zapošljavanjima, uzeti u obzir prednost pri zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave

Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno odredbama posebnog zakona, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo i stečenim pravima. (članak 22. stavak 2. Ustavnog zakona). U stavku 4. istoga članka predviđeno je da u popunjavanju tih mjesta u navedenim tijelima prednost pod istim uvjetima, imaju predstavnici nacionalnih manjina.

Ove odredbe ugrađene su u posebne propise kojima se uređuje postupak prijama u državnu službu.

Plan prijama u državnu službu je akt koji donosi državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu za svaku kalendarsku godinu (kratkoročan plan), a sukladno ovlasti iz članka 43. Zakona o državnim službenicima. Planom se utvrđuju ukupne potrebe zapošljavanja državnih službenika na određeno i neodređeno vrijeme, broj vještbenika, te broj pripadnika nacionalnih manjina koje bi bilo poželjno zaposliti.

Sukladno ovlastima, Središnji državni ured za upravu obavlja poslove pripreme, donošenja, praćenja i analize provedbe planova prijama u državnu službu za ministarstva, državne upravne organizacije, središnje državne urede, urede državne uprave u županijama, stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske, te daje smjernice tijelima državne uprave u pogledu planiranja potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina u postupku donošenja planova prijama.

Nadalje, Ured imenuje predstavnike u natječajne komisije, čime je osigurano praćenje provedbe odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina kojom se jamči prednost pripadnicima nacionalnih manjina pod jednakim uvjetima u odnosu na ostale kandidate.

Tijela državne uprave dužna su pridržavati se zakonskih odredbi prema kojima se mogu popunjavati upražnjena radna mjesta predviđena pravilnicima o unutarnjem redu, te u skladu sa usvojenim planom prijama u državnu službu i raspoloživim sredstvima.

Planom prijama u državnu službu za tijela državne uprave, stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske za 2008. godinu (Narodne novine, br. 36/08 i 75/08) utvrđeno je da je u tijelima za koja se donosi Plan već zaposleno 2014 pripadnika nacionalnih manjina, te da se u 2008. godini planira zaposliti 204 pripadnika nacionalnih manjina.

Prema podacima koje su tijela dostavila Središnjem uredu 31. srpnja 2008. godine:

- u središnjim tijelima državne uprave zaposleno je ukupno 1935 pripadnika nacionalnih manjina, od čega 1787 državnih službenika i 148 namještenika;
- u uredima državne uprave u županijama zaposleno je 223 pripadnika nacionalnih manjina, od čega 202 državna službenika i 21 namještenik;
- u ostalim državnim tijelima (tijelima koja nisu tijela državne uprave i nisu u obvezi provođenja Ustavnog zakona), zaposleno je 48 pripadnika nacionalnih manjina što ukazuje da se i u tim tijelima vodi računa o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u broju zaposlenih.

	Broj zaposlenih	Broj pripadnika nacionalnih manjina	% nacionalnih manjina
Središnja tijela državne uprave	47.357	1.939	4,09%
Uredi državne uprave U županijama	3.748	225	6,00%
Uredi Vlade RH i ostala državna tijela	1.272.	52	4,08%
UKUPNO	52.377	2.216	

* Napomena: Broj zaposlenih u ostalim državnim tijelima obuhvaća državne službenike i namještenike zaposlene u: Stručnoj službi Ustavnog suda Republike Hrvatske, Uredu Predsjednika Republike Hrvatske, Uredu pučkog pravobranitelja, Uredu Pravobranitelja za djecu, Uredu Pravobranitelja za ravnopravnost spolova, Uredu Pravobranitelja za osobe s invaliditetom, Državnom uredu za reviziju, Državnom izbornom povjerenstvu. Podaci ne obuhvaćaju zaposlene u pravosudnim tijelima s obzirom da te podatke prikuplja i obrađuje Ministarstvo pravosuđa.

S obzirom na to da je ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju uvjetovano pozivanjem na to pravo u prijavi na javni natječaj, poduzete su odgovarajuće mjere radi poticanja pripadnika nacionalnih manjina da se pozovu na to pravo. U tu svrhu provodi se informiranje na web stranicama Središnjeg državnog ureda za upravu, a svi javni natječaji sadržavaju i podatak o navedenom pravu.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo prednosti u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima, što znači da moraju ispunjavati formalne uvjete navedene u javnom natječaju i postići jednake rezultate kao i ostali kandidati u postupku provedbe javnog natječaja (testiranje, intervju, psihološko testiranje ako je predviđeno).

U postupcima zapošljavanja kandidati mogu podnijeti žalbu na rješenje o prijemu Odboru za državnu službu, koje je neovisno za rješavanje žalbi sukladno odredbama Zakona o državnim službenicima. U žalbi mogu navesti kao razlog kršenje prava prednosti pripadnika nacionalnih manjina, ako je pripadnik pozvao na to pravo u prijavi na oglašeno slobodno radno mjesto i smatra da mu je to pravo uskraćeno.

Osobni očevidnici državnih službenika i namještenika

Na temelju odredbe članka 141. stavka 2. Zakona o državnim službenicima, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o sadržaju i načinu vođenja osobnih očevidnika i središnjeg popisa državnih službenika i namještenika (Narodne novine, broj 113/06). Osobni očevidnici državnih službenika i namještenika sadržavat će podatke o nacionalnoj pripadnosti – izjašnjavanje u skladu s posebnim zakonom. Osobne očevidnike vodit će tijela državne uprave, a Središnji državni ured za upravu vodit će Središnji popis državnih službenika i namještenika. Stoga će biti dostupni i podaci o pripadnicima nacionalnih manjina koji su se

izjasnili o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o uspostavi i održavanju usluge centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim resursima za sva tijela državne uprave (COP i HRM TDU) (Narodne novine, broj 90/06). Nositelj projekta je Ministarstvo financija. Osobni očevidnici i središnji popis bit će sastavni dio sustava centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim potencijalima.

Edukacija državnih i lokalnih službenika

U Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika provode se od 2007. godine programi čija je svrha edukacija državnih službenika o pravima nacionalnih manjina. Programi se provode kao samostalni (npr. Ustavna zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda, Pravna zaštita nacionalnih manjina) ili su sastavni dio sadržaja ostalih programa (npr. programi namijenjeni vještbenicima – Uvod u državnu službu ili osobama koje su se zaposlile sa radnim iskustvom – Osnove državne službe, programi namijenjeni službenicima koji provode postupke zapošljavanja – Zapošljavanje u državnoj službi). Navedene programe pohađalo je tijekom 2007. godine ukupno 635 državnih službenika.

U 2008. godini (do 15. srpnja 2008. godine) navedene programe pohađalo je ukupno 544 državnih službenika, a očekuje se da će približan broj polaznika iste programe pohađati i do kraja 2008. godine.

Za edukaciju lokalnih službenika zadužena je Akademija lokalne demokracije koja je ovlaštena provoditi aktivnosti stručnog usavršavanja imenovanih i izabranih lokalnih dužnosnika i zaposlenika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, s ciljem unapređenja profesionalnosti u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, dosezanja standarda koji će omogućiti primjenu pozitivnog nacionalnog zakonodavstva te izmjene toga zakonodavstva koje budu potrebne u cilju s pravnim stečevinama Europske unije.

U drugoj polovini 2009. godine planira se započeti s programima edukacije novoizabranih nositelja izvršne vlasti i lokalnih službenika o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina na razini lokalnih jedinica, zatim o pravu prednosti pripadnika nacionalnih manjina pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima, te o funkcijama i ovlastima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. U tijeku su aktivnosti prikupljanja podataka o budućim polaznicima programa edukacije, izrada edukacijskih programa i obrazovnih materijala te planiranje dinamike edukacije.

Odredbom članka 23. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina propisano je da s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina biraju, na način i pod uvjetima propisanim Ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ustavnim zakonom utvrđen je kriterij prema kojem pripadnici nacionalnih manjina mogu izabrati vijeća u jedinicama samouprave na čijem području pripadnici pojedine nacionalne manjine sudjeluju s najmanje 1,5% u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine nacionalne manjine, te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području živi više od 500 pripadnika nacionalne manjine.

U slučajevima kada nije ispunjen barem jedan od navedenih uvjeta za izbor vijeća nacionalnih manjina, a na području jedinice samouprave gdje živi najmanje 100 pripadnika nacionalne manjine, bira se predstavnik nacionalnih manjina.

Članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina, koji su izabrani na izborima 2003. godine, istekao je redoviti četverogodišnji mandat, stoga je Vlada Republike Hrvatske raspisala redovne izbore za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji su održani 17. lipnja 2007. godine.

Odlukom o raspisivanju izbora za članove vijeća nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 49/07 i 53/07) raspisani su izbori za ukupno 308 vijeća nacionalnih manjina (73 u županijama i Gradu Zagrebu, 128 u gradovima i 107 u općinama). Odlukom o raspisivanju izbora za predstavnika nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 49/07) ukupno je raspisan izbor za 228 predstavnika nacionalne manjine (86 u županijama i Gradu Zagrebu, 78 u gradovima i 64 u općinama).

Mogućnost predložiti kandidate za članove vijeća nacionalnih manjina iskoristilo je ukupno 14 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće nacionalne manjine: albanska, bošnjačka, crnogorska, česka, mađarska, makedonska, njemačka, romska, rusinska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska i ukrajinska.

Mogućnost predložiti kandidate za predstavnika nacionalne manjine iskoristilo je ukupno 18 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće manjine: albanska, bošnjačka, bugarska, crnogorska, česka, mađarska, makedonska, njemačka, poljska, romska, rusinska, ruska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska, ukrajinska i židovska, dok ovu mogućnost nije iskoristila samo rumunjska nacionalna manjina.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske, Odlukom o određivanju visine naknade troškova izborne promidžbe za izbor članova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 58/07), propisala je pravo na naknadu troškova izborne promidžbe vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji su izabrani na izborima, te utvrdila njezinu visinu.

Konkretno, navedena Odluka Vlade propisuje u točki III. i IV. da vijeće nacionalne manjine županije i vijeće nacionalne manjine Grada Zagreba ima pravo na naknadu troškova u iznosu od 1.500,00 kuna za svakog člana, a vijeće nacionalne manjine grada i vijeće nacionalne manjine općine u iznosu od 1.000,00 kuna za svakog člana. Sukladno odredbi točke V. predstavnik nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave ima pravo na naknadu troškova u iznosu od 1.000,00 kuna.

Prema službenim podacima Državnog izbornog povjerenstva, od ukupnog broja raspisanih izbora za vijeća nacionalnih manjina održano ih je 258, a iz razloga što nije bilo odaziva birača ili nisu bile podnesene kandidature nije ih održano 50. Na 52 održana izbora izabrano je manje kandidata od potrebnog broja, odnosno preciznije na 47 održanih izbora izabrana je natpolovična većina članova vijeća, a na 5 izbora izabrana je ispodpolovična većina članova vijeća.

Od ukupnog broja raspisanih izbora za predstavnike nacionalnih manjina održano ih je 155.

Nakon održanih izbora, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o davanju ovlaštenja za sazivanje konstituirajućih sjednica vijeća nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 73/07) kojom je ovlastila župane, gradonačelnika Grada Zagreba, gradonačelnike i općinske načelnike da, sukladno odredbi članka 60. stavak 1. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke, sazovu konstituirajuće sjednice i to za 206 vijeća nacionalnih manjina koja su izabrana u punom broju.

Jednako tako, Vlada Republike Hrvatske donijela je i Odluku o davanju ovlaštenja za sazivanje konstituirajućih sjednica vijeća nacionalnih manjina u kojima je izbrana natpolovična većina članova (Narodne novine, broj 82/07) kojom je ovlastila župane, gradonačelnika Grada Zagreba, gradonačelnike i općinske načelnike da, sukladno odredbi članka 60. stavak 1. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u roku od 30 dana od dana Odluke, sazovu konstituirajuće sjednice i to za 47 vijeća nacionalnih manjina u kojima je izbrana natpolovična većina članova.

Vijeća nacionalnih manjina neprofitne su pravne osobe. Svojestvo pravne osobe stječu upisom u Registar vijeća nacionalnih manjina kojeg vodi Središnji državni ured za upravu. S danom 20. travnja 2008. godine konstituirano je, te upisano u Registar 216 vijeća, a za 155 izabrana predstavnika nacionalne manjine Središnji državni ured za upravu izdao je potvrde.

Na temelju kontinuiranog praćenja provedbe Ustavnog zakona, vezano uz funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, u razdoblju od 2005. – 2008. godine, može se konstatirati da unatoč ostvarenom napretku još postoje poteškoće uvjetovane financijskim mogućnostima lokalnih jedinica u kojima vijeća i predstavnici djeluju i to u smislu, osiguranja prostornih i materijalnih uvjeta za rad. U pojedinim lokalnim jedinicama uočeni su i problemi nepotpunog uključivanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u javni život i upravljanje lokalnim poslovima što ga je Vlada odlučila u 2009. godini dati potporom vijećima i predstavnicima u općinama i gradovima slabije financijske moći.

Kako bi se podigla razina učinkovitosti i djelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na području jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u narednom razdoblju poduzet će se mjere edukacije službenika jedinica lokalne samouprave o funkcijama i ovlastima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Planirano je da edukacija započne krajem 2008., odnosno početkom 2009. godine, a za njezino provođenje zadužena je Akademija lokalne demokracije.

Oblici i načini sudjelovanja pripadnika romske nacionalne manjine u javnom i društvenom životu koji su propisani Ustavnim zakonom, kao i sustavno provođenje Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005-2015, osiguravaju unaprjeđivanje, očuvanje i zaštitu položaja pripadnika romske nacionalne manjine u društvu, te učinkovito rješavanje teškoća s kojima se suočavaju.

U tijeku je prikupljanje podataka o izvršenju Plana prijama u državnu službu, kao i podataka o zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2008. godinu.

U okviru provedbe mjere unaprjeđenja sustava praćenja i analiziranja stanja o zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina, podaci se prikupljaju po novoj metodologiji temeljem koje će se prikupljeni podaci cjelovitije obraditi i analizirati, a postojeća baza podataka unaprijediti.

Nakon izvršene analize stanja, u travnju 2009. godine, izradit će se skupno izvješće o provedbi planova prijama za 2008. godinu.

Edukacija lokalnih službenika, je nakon donošenja Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (koji je donesen u srpnju 2008. godine), Akademija lokalne demokracije započela pripreme za provedbu edukacije novoizabраних nositelja izvršne vlasti i lokalnih službenika koji rade na kadrovskim poslovima o pravu prednosti pripadnika manjina pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima.

U tijeku su aktivnosti prikupljanja podataka o budućim polaznicima programa edukacije, izrada edukacijskih programa i obrazovnih materijala te planiranje dinamike edukacije, a sama edukacija planira se realizirati u drugoj polovini 2009 godine.

Uz članke 17. i 18. Okvirne konvencije

Iz izvješća Ministarstva kulture

Ministarstvo kulture podupire sve aktivnosti koje doprinose unapređivanju kulturne suradnje sa zemljama matične nacije, čime se neizravno, ali kontinuirano poboljšava i kulturna autonomija pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Odredba o zaštiti kulturne autonomije uvrštena je u sljedeće bilateralne programe suradnje, bilateralne ugovore i sporazume o suradnji:

- Program suradnje u području kulture i obrazovanja za 2006. – 2009. godinu sukladno članku 13. odjeljku 1. Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Austrije o suradnji u području kulture i obrazovanja, potpisan u Zagrebu, 11. listopada 2006. godine,
- Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture Češke Republike za 2006. – 2008. godinu, potpisan u Pragu, 25. travnja 2006. godine,
- Protokol između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Italije o suradnji na području kulture i obrazovanja za 2003. – 2007. godinu, potpisan u Zagrebu, 26. veljače 2003. godine
- Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva nacionalne kulturne baštine Republike Mađarske za 2006., 2007. i 2008. godinu, potpisan u Dubrovniku, 9. srpnja 2005. godine,

- Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture Slovačke Republike za 2007. – 2010. godinu, potpisan u Dubrovniku, 10. srpnja 2007. godine,
- Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture i religijskih pitanja Rumunjske za 2008. – 2012. godinu (u pripremi)
- Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture Republike Makedonije za 2005., 2006. i 2007. godinu (pripremljen za potpisivanje),
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Crne Gore o suradnji u području kulture, potpisan u Podgorici, 24. rujna 2008. godine,
- Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Češke o suradnji u području kulture, prosvjete i znanosti, potpisan u Zagrebu, 6. lipnja 2001. godine,
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji u području kulture i prosvjete, potpisan u Beogradu, 23. travnja 2002. godine,
- Ugovor o prosvjetnoj, kulturnoj i znanstvenoj suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Rumunjske, potpisan u Zagrebu, 19. svibnja 1993. godine,
- Ugovor o kulturnoj, prosvjetnoj i znanstvenoj suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske, potpisan u Zagrebu, 16. ožujka 1994. godine,
- Ugovor o kulturnoj, prosvjetnoj, znanstvenoj i športskoj suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Slovačke Republike, potpisan u Bratislavi, 5. svibnja 1995. godine,
- Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Ukrajine o suradnji na području kulture, prosvjete, znanosti i tehnologije, potpisan u Zagrebu, 5. lipnja 1997. godine.

Ministarstvo kulture osiguralo je u razdoblju od 2004. do 2008. godine za 538 programa javnih potreba u kulturi nacionalnih manjina ukupno 51,56 milijuna kuna.

Kulturna dobra - nepokretna	28.823.218 kn
Kulturna dobra- pokretna	2.545.767 kn
Arhivska djelatnost	170.000 kn
Muzejsko - galerijska djelatnost	40.000 kn
Knjižnična djelatnost	6.861.770 kn

Novinsko nakladništvo	8.370.000 kn
Potpora časopisima	264.000 kn
Potpora izdavanju knjiga	445.000 kn
Otkup knjiga za knjižnice	694.350 kn
Književne manifestacije	62.000 kn
Dramska umjetnost	60.000 kn
Glazba i glazbeno - scenska umjetnost	47.000 kn
Kulturno umjetnički amaterizam	120.550 kn
Likovne umjetnosti	385.000 kn
Nove medijske kulture	65.000 kn
Investicijska potpora	1.957.000 kn
Informacijska kulture	173.224 kn
Međunarodna suradnja	514.515 kn
Ukupno	51.587.217 kn

Iz izvješća Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija

U Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija djeluje Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu koja u okviru svoje nadležnosti vodi skrb o uvažavanju statusa hrvatskih autohtonih manjina u europskim državama i ostvarivanju njihovih manjinskih prava. Tim slijedom, Uprava za hrvatske manjine, iseljeništvu i useljeništvu sudjeluje u iniciranju, izradi i provedbi dvostranih ugovora za zaštitu prava hrvatske nacionalne manjine:

1. Republika Hrvatska je potpisala bilateralne sporazume o zaštiti prava hrvatske manjine s Italijom, Mađarskom, Makedonijom, Srbijom i Crnom Gorom. Koja je razdruživanjem priznala pravno sljedništvo potpisanog sporazuma sa Srbijom i Crnom Gorom 2004. godine u Beogradu.

Hrvatska nacionalna manjina u Republici Austriji (gradišćanski Hrvati) ostvaruju manjinska prava temeljem Državnog ugovora iz 1955. godine i to člankom 7. navedenog ugovora.

Osamostaljivanjem Crne Gore stekli su se uvjeti za potpisivanje sporazuma o zaštiti prava hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj, te je Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija uputilo Nacrt sporazuma 7. svibnja 2008. godine crnogorskoj strani.

2. S Mađarskom, Srbijom i Makedonijom, ustrojeni su međuvladini mješoviti odbori s intencijom praćenja provedbe sklopljenih ugovora i predlaganja odgovarajućih preporuka vladama država potpisnica.

Ured za nacionalne manjine je u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine organizirao međunarodnu konferenciju o prekograničnoj suradnji nacionalnih manjina koja je od 19.-21. lipnja 2008. godine održana na Brijunima. Sudjelovali su predstavnici državnih tijela i nacionalnih manjina iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Hrvatske, te predstavnici međunarodne zajednice u prijateljskoj i vrlo otvorenoj i konstruktivnoj raspravi razmotrili mogućnosti unapređenja suradnje na području kulture i obrazovanja, medija te putem bilateralnih i multilateralnih sporazuma.

Bez obzira na različit stupanj integriranosti u Europsku uniju pojedinih zemalja koje su sudjelovale na ovoj međunarodnoj konferenciji, ocijenjeno je da prekogranična suradnja nacionalnih manjina može značajno pridonijeti ubrzanju i završetku procesa njihovog pristupanja Europskoj uniji i europskom ujedinjenju. U tome smislu i ovaj seminar dao je značajan doprinos tom zajedničkom cilju.

Iz izvješća Ministarstva unutarnjih poslova

Uzimajući u obzir navode Savjetodavnog odbora da uvjeti koje propisuje Zakon o hrvatskom državljanstvu i njihova primjena nastavljaju predstavljati problem za pripadnike nacionalnih manjina, potrebno je naglasiti da je državljanstvo poseban pravni odnos, trajan po svom karakteru, koji postoji između države i pojedinca i na temelju kojeg nastaju određena prava, ali i obveze, kako na strani države, tako i na strani pojedinca. Pojam državljanstva treba razlikovati od nacionalnosti koja označava pripadnost pojedinca određenom narodu. Svaka država propisuje svoja pravila kojima regulira pitanje državljanstva, odnosno pod kojim uvjetima pojedina osoba može steći državljanstvo neke države te uz koje pretpostavke državljanstvo određene države prestaje.

Tako i Europska konvencija o državljanstvu iz 1997. godine u članku 3. propisuje da će svaka država svojim pravnim propisima odrediti tko su njeni državljani. Zakonskom regulativom stjecanja hrvatskog državljanstva, odnosno primjenom odredaba Zakona o hrvatskom državljanstvu ne dovodi se u pitanje provedba Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina te jamstvo ravnopravnosti pred zakonom i jednake zakonske zaštite pripadnika nacionalnih manjina. Prema odredbama Ustava Republike Hrvatske svi su pred zakonom jednaki i jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina. Jedini kriterij za primitak u hrvatsko državljanstvo je ispunjenje zakonskih pretpostavki propisanih Zakonom o hrvatskom državljanstvu, bez obzira na nacionalnu pripadnost podnositelja zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo.

Zakon o hrvatskom državljanstvu stupio je na snagu dana 08.10.1991. godine te se od tada nije bitno mijenjao. Navedenim je zakonom kao redoviti način stjecanja hrvatskog državljanstva prirođenjem propisano stjecanje hrvatskog državljanstva punoljetnih osoba koje poznaju hrvatski jezik i latinično pismo, imaju prijavljen boravak na području Republike Hrvatske u trajanju od najmanje pet godina neprekidno i dostave otpust iz stranog državljanstva te poštuju pravni poredak i običaje u Republici Hrvatskoj i prihvaćaju hrvatsku kulturu (članak 8. Zakona). Zakon o hrvatskom državljanstvu propisuje i stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem uz povoljnije uvjete (privilegirani načini stjecanja hrvatskog državljanstva). Na privilegirani način može steći hrvatsko državljanstvo osoba koja je rođena na teritoriju Republike Hrvatske, osoba koja je u braku s hrvatskim državljaninom, iseljenik iz Republike Hrvatske, pripadnik hrvatskog naroda, osoba čiji je primitak u interesu Republike Hrvatske te njegov bračni drug, maloljetno dijete čiji su roditelji stekli hrvatsko državljanstvo prirođenjem i osoba kojoj je hrvatsko državljanstvo prestalo otpustom. Privilegij se odnosi na poznavanje hrvatskog jezika i latiničnog pisma, pribavljanje otpusta iz stranog državljanstva te na duljinu i prijavljivanje boravka na teritoriju Republike Hrvatske.

Uspoređujući Zakon o hrvatskom državljanstvu sa zakonima o državljanstvu drugih europskih država, ističemo da su slični odnosno stroži uvjeti stjecanja državljanstva propisani stranim zakonima o državljanstvu. Tako primjerice Zakon o britanskom državljanstvu propisuje da

osoba može steći britansko državljanstvo ako je, između ostalog, do dana podnošenja zahtjeva boravila u Velikoj Britaniji najmanje pet godina, s tim da u tom razdoblju iz Velike Britanije nije izbivala duže od 450 dana i da joj boravak u posljednjih dvanaest mjeseci nije ograničen. Savezni zakon o austrijskom državljanstvu uz neprekidni boravak u trajanju od deset godina uz nastanjenje u trajanju od pet godina, za stjecanje austrijskog državljanstva traži i otpust iz stranog državljanstva.

U službenim evidencijama ovog Ministarstva zahtjevi za stjecanje hrvatskog državljanstva nisu evidentirani prema nacionalnoj pripadnosti podnositelja zahtjeva, već prema pravnoj osnovi na kojoj je zahtjev utemeljen. Stranke se također nisu niti dužne izjasniti o svojoj nacionalnoj pripadnosti, te stoga nismo u mogućnosti dostaviti podatke o ostvarivanju prava na hrvatsko državljanstvo pripadnika nacionalnih manjina u razdoblju od 2004.-2008. godine. Vezano uz ostvarivanje prava na hrvatsko državljanstvo romske nacionalne manjine, Republika Hrvatska provodi Nacionalni program za Rome iz 2003. godine te su u okviru provedbe navedenog programa formirani mobilni timovi koji u područjima naseljenim Romima pomažu u ostvarivanju statusnih prava, osobito prijave boravka i državljanstva te je osigurana i besplatna pravna pomoć radi lakšeg i bržeg ostvarivanja spomenutih prava. I pored navedenih mjera, javljaju se određeni problemi prilikom rješavanja zahtjeva za primitak Roma u hrvatsko državljanstvo zbog formalnih nedostataka zahtjeva, uslijed čega se postupci usporavaju (nedostatak isprava o identitetu, odnosno uvjerenja o državljanском statusu matične države; posjedovanje isprava bivše države iz kojih nije vidljiv njihov državljanски status). Osim toga, bitno je naglasiti da se za određeni broj pripadnika romske nacionalne manjine zbog kažnjavanosti u kaznenom postupku ne može dokazati da poštuju pravni poredak Republike Hrvatske, čime nisu ispunjene sve zakonske pretpostavke za stjecanje hrvatskog državljanstva. Dio pripadnika romske nacionalne manjine ne izvršava zakonsku obvezu prijave boravka u Republici Hrvatskoj, pa stoga ne ispunjava sve zakonske pretpostavke za primitak u hrvatsko državljanstvo.

Obzirom na spomenuti Nacionalni program za Rome, u službenim evidencijama Ministarstva unutarnjih poslova posebno se od 30.08.2007. godine bilježe zahtjevi za stjecanje hrvatskog državljanstva podneseni od strane pripadnika romske nacionalne manjine (osoba koje se u zahtjevima za stjecanje hrvatskog državljanstva izjasne kao Romi). Postupci pokrenuti po individualnim zahtjevima za stjecanje hrvatskog državljanstva osoba romske nacionalne manjine zbog specifičnih problema s kojim je suočena romska populacija u Republici Hrvatskoj (slabo uključivanje u društveni život, nedovoljna educiranost, loši ekonomski uvjeti za život i dr.) vode se po žurnom postupku. Ovo Ministarstvo održalo je u 2008. godini nekoliko sastanaka s predstavnicima Udruge Roma Zagreba i zagrebačke županije i odvjetnicima koji su zaduženi za pružanje besplatne pravne pomoći odnosno predstavnicima Unije Roma Republike Hrvatske u svrhu olakšavanja i ubrzavanja postupaka stjecanja hrvatskog državljanstva i drugih statusnih prava pripadnika romske nacionalne manjine.

Prema službenim evidencijama ovog Ministarstva u razdoblju od 30.08.2007 do 12.01.2009. godine u hrvatsko državljanstvo primljeno je 85 osoba romske nacionalnosti, dok je 25 osoba odbijeno sa svojim zahtjevima. Izdano je i 17 zajamčenja primitka u hrvatsko državljanstvo ukoliko osobe dostave otpust iz stranog državljanstva, a u 12 zahtjeva doneseni su zaključci o odbacivanju zahtjeva, odnosno prekidu ili obustavi postupka (formalni nedostaci, prekid

postupka radi rješavanja prethodnog pitanja, odustajanje od zahtjeva ili smrt stranke). U tijeku su postupci za rješavanje 84 zahtjeva za primitak Roma u hrvatsko državljanstvo

III DIO

PRAĆENJE PROVOĐENJA OKVIRNE KONVENCIJE

Iz izvješća Ureda za nacionalne manjine

Organiziranje seminara o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Vijeća Europe

U organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Savjetodavnog Odbora Vijeća Europe za provođenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održana su četiri seminara o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i to 2004. u Cavtatu na području Dubrovačko-neretvanske županije, 2005. godine u Splitu na području Splitsko-dalmatinske županije, 2006. godine u Peroju na području Istarske županije i 2007. godine u Vukovaru na području Vukovarsko-srijemske županije

Na prvom seminaru o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održanom 21. rujna 2004. godine u Cavtatu sudionici su upoznati s II. Izvješćem o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina kojeg je Vijeću Europe podnijela Vlada Republike Hrvatske, te Mišljenjem Savjetodavnog Odbora na spomenuto Izvješće u kojem je ocijenjen daljnji napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina te dane korisne preporuke. Donošenjem Ustavnog zakona i drugih zakona koji se odnose na zaštitu nacionalnih manjina dostignuta je visoka razina normativnih prava.

U raspravi je cjelovito sagledano ostvarivanje prava nacionalnih manjina kako u zakonskom sustavu, a tako posebice i u njegovom provođenju. Jedinstvena je ocjena sudionika da je u proteklom razdoblju postignut napredak u unaprjeđenju prava nacionalnih manjina, te da je Vlada Republike hrvatske poduzela mjere za njihovu primjenu i stvarno uključivanje nacionalnih manjina u javni, društveni i kulturni život.

Pripadnici nacionalnih manjina ukazali su i na poteškoće do kojih dolazi u primjeni zakona koji reguliraju područja prava manjina, te s tim u svezi predložili da Vlada RH i nadležna državna tijela poduzmu mjere za otklanjanje teškoća u primjeni zakona i to: teškoće u svezi s popisom stanovništva, posebice u dijelu koji se odnosi na srpsku, romsku i bošnjačku nacionalnu manjinu; teškoće u primjeni Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, otežanu provedbu Zakona o obrazovanju u dijelu koji se odnosi na izbor modela obrazovanja, nezadovoljavajući pristup i prezentaciju manjina u medijima, osiguranje uvjeta za rad vijeća te nepotpuno provođenje Zakona u dijelu zastupljenosti u državnoj upravi i pravosudnim tijelima.

Sudionici su izrazili zadovoljstvo inicijativom Vlade da se organiziraju seminari kako bi se pružila mogućnost predstavnicima nacionalnih manjina da na partnerskoj osnovi iznesu svoja viđenja, mišljenja i prijedloge za unaprjeđivanje prava nacionalnih manjina u RH, što je preduvjet za učinkovito provođenje cjelokupne zakonodavne regulative vezane za prava nacionalnih manjina.

Na drugom seminaru o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održanom 15. rujna 2005. godine u Splitu sudionici seminara konstatirali su da je analizom provođenja hrvatskih zakona i primjenom Okvirne konvencije uočen bitan napredak u njihovoj primjeni. To se posebno odnosi na područje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina, kulturnu autonomiju, sudjelovanje u procesu odlučivanja, prekograničnu suradnju s državama matičnih naroda nacionalnih manjina te sklapanje bilateralnih ugovora.

Posebno je uočeno preuzimanje odgovornosti pripadnika nacionalnih manjina za svoj položaj putem predstavnika, vijeća i Savjeta za nacionalne manjine te izabranih predstavnika u tijela samouprava i zastupnika u Hrvatski sabor. Time značajno sudjeluju u stabiliziranju demokratskog poretka u Republici Hrvatskoj. Ukazana je potreba za otklanjanjem određenih poteškoća koje se odnose na nedovoljnu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim i upravnim tijelima. Naglašena je potreba što bržeg završavanja i donošenja Nacionalne strategije za suzbijanje svih oblika diskriminacije.

Uz pozitivnu ocjenu napora Vlade Republike Hrvatske u odnosu na proces obnove i povratka ukazano je na važnost ulaganja dodatnih napora u procesu povratka i vraćanja imovine, te sagledavanja ovih problema u regionalnom kontekstu i suradnje zemalja u regiji.

U cilju pune integracije nacionalnih manjina u politički život zemlje naglašena je važnost primjene članka 22. Ustavnog zakona i dorada izbornog zakonodavstva i sređivanja popisa birača kako bi se u tom dijelu omogućila učinkovitija integracija. Također je potrebno napomenuti da bi trebalo posvetiti posebnu pozornost prikupljanju podataka koristeći pozitivna iskustva drugih zemalja a uz punu zaštitu privatnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Provođenjem Nacionalnog programa za Rome i donošenjem Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. došlo je do bitnog unaprjeđivanja položaja romske nacionalne manjine posebice u području obrazovanja, statusnih pitanja, te stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije i boljih uvjeta života. Ukazano je na još uvijek prisutne teškoće vezane za uključenost lokalne i područne samouprave u procese rješavanja problema romske nacionalne manjine, posebice uređenja zemljišta i legalizaciju romskih naselja.

Na temelju sveobuhvatne analize i provedene rasprave uočena je politička volja svih tijela državne vlasti: Hrvatskog Sabora, Predsjednika Republike, Vlade Republike Hrvatske i cjelokupne državne uprave, koja ne samo deklarativno nego i osiguravanjem financijskih i drugih pretpostavki te pozitivnog ozračja stvaraju povoljne uvjete za potpuno ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Ukazano je na pozitivnu uloga monitoringa Savjetodavnog odbora Vijeća Europe u praćenju provođenja Okvirne konvencije u Hrvatskoj, što je potaknulo i učinkovitiju primjenu nacionalnog zakonodavstva.

Na trećem seminaru o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održanom 15. listopada 2006. godine u Peroju konstatirano je da je došlo do značajnog unapređivanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, te su u tom smislu pohvaljene mjere i podrška koju Vlada RH pruža u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Izneseni su također primjeri dobrog zajedničkog života, razumijevanja i djelovanja pripadnika različitih etniciteta, te podrška lokalnih i područnih tijela vlasti, što doprinosi ostvarivanju visoke razine prava nacionalnih manjina. Takva podrška, smatraju sudionici, nije međutim osigurana pripadnicima nacionalnih manjina u dijelu lokalnih tijela, pa bi otklanjanju tih teškoća u narednom razdoblju trebalo posvetiti posebnu pozornost.

Prilikom razmatranja dosadašnjih pozitivnih rezultata u predstavljanju nacionalnih manjina, te djelovanja novih instituta uvedenih Ustavnim zakonom radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u obavljanju javnih poslova, ukazano je na potrebu daljnjeg poticanja učinkovitijeg djelovanja vijeća, predstavnika i koordinacija nacionalnih manjina.

U kontekstu razvoja šireg manjinskog predstavništva putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina ukazano je na potrebu osnaživanja Savjeta za nacionalne manjine, kao krovnog tijela nacionalnih manjina, koji svojim djelovanjem u znatnoj mjeri može pomoći učvršćivanju uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesu odlučivanja. Također treba provoditi edukaciju i nadzor nad stvaranjem uvjeta za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na lokalnoj i područnoj razini.

Sudionici seminara su također ukazali da ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne ovisi samo o političkoj volji države, nego i o spremnosti samih manjina na suradnju. Ukazano je na je potrebu još bolje suradnje predstavnika nacionalnih manjina u realizaciji programa od zajedničkog interesa, kao i suradnja s onim tijelima samouprava u kojima su izabrani.

Ocijenjeno je da je u provedbi Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignuta visoka razina, koja je u skladu s hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom. Podržana su nastojanja da se intenziviraju mjere kojima treba riješiti još prisutne probleme u nekim sredinama na područjima od posebne državne skrbi.

Sudionici skupa podržali su napore Vlade RH i način ostvarivanja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za Rome 2005. – 2015. godine.

Zaključeno je da u primjeni Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma postoje problemi u pojedinim samoupravama. U cilju poboljšanja stanja i unapređenja primjene Zakona, predlaže se da nadležna tijela provedu edukaciju u okviru državne uprave, pravosuđa i manjinskih udruga o ostvarivanju prava manjina na službenu uporabu jezika i pisma. Predlaže se, također, da nadležna tijela zajedno s vijećima, predstavnicima i udrugama nacionalnih manjina provedu mjere u cilju poticanja pripadnika nacionalnih manjina na službenu uporabu svojega jezika i pisma radi njihovog očuvanja.

Traži se da sva nadležna tijela, u okviru svoga djelokruga, poduzmu mjere nadzora sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina radi dosljedne primjene nacionalnih i međunarodnih propisa o zaštiti manjinskih jezika.

Uočeni su problemi u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima. Dio medija još uvijek ne poklanja dovoljnu pozornost stvarnim problemima nacionalnih manjina i njihovoj objektivnoj prezentaciji. Stoga je zaključeno da je potrebno različitim poticajnim mjerama, kao što su edukacija novinara, financiranje posebnih programa i sl., stvoriti uvjete za puno ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup medijima, kao i na informiranje na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Četvrti seminar o primjeni Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina održan je 15. listopada 2007. godine u Vukovaru. Jedinstven je zaključak sudionika seminara da je u proteklom razdoblju ostvareno znatno unapređivanje prava nacionalnih manjina, te je u tom smislu posebno podržano zalaganje Vlade RH u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Nalazeći se u dijelu Republike Hrvatske u kojem su, uz većinsko stanovništvo, tijekom oružanog sukoba i agresije na Republiku Hrvatsku, stradali i brojni pripadnici nacionalnih manjina i koji je bio sravnjen sa zemljom, može se konstatirati u relativno kratkom razdoblju veliki napredak kako u obnovi tako i u zajedničkom suživotu. Izneseni su, također, primjeri dobrog zajedničkog života, razumijevanja i djelovanja pripadnika različitih etniciteta, te podrške lokalnih i područnih tijela vlasti, što doprinosi ostvarivanju visoke razine prava nacionalnih manjina. Takva podrška, upozoravaju sudionici, nije međutim osigurana

pripadnicima nacionalnih manjina u većem dijelu lokalnih tijela, pa bi otklanjanju tih teškoća u narednom razdoblju trebalo posvetiti posebnu pozornost.

Prilikom razmatranja dosadašnjih pozitivnih rezultata u predstavljanju nacionalnih manjina, te djelovanja novih instituta uvedenih Ustavnim zakonom i teškoće radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u obavljanju javnih poslova, ukazano je na potrebu daljnjeg poticanja učinkovitijeg djelovanja vijeća, predstavnika i koordinacija nacionalnih manjina, te je podržana daljnja edukacija.

Sudionici seminara su također ukazali da ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne ovisi samo o političkoj volji države i lokalne vlasti, nego i o spremnosti samih manjina na suradnju. Ukazano je na potrebu još bolje suradnje predstavnika nacionalnih manjina u realizaciji programa od zajedničkog interesa, kao i suradnju s onim tijelima samouprava u kojima su izabrani.

Ocijenjeno je da je u provedbi Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignuta visoka razina, koja je u skladu s hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom. Podržana su nastojanja da se intenziviraju mjere kojima treba riješiti još prisutne teškoće u nekim sredinama na područjima od posebne državne skrbi, te upozoreno na potrebe bolje koordinacije predškolskog odgoja.

Sudionici skupa podržali su napore Vlade RH i način ostvarivanja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za Rome 2005. – 2015. godine i podržali su dobre rezultate na tom području.

Zaključeno je da u primjeni Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma još ima teškoća u pojedinim samoupravama. U cilju poboljšanja stanja i unapređenja primjene Zakona, predlaže se da nadležna tijela provedu nadzor, kao i edukaciju u okviru državne uprave, pravosuđa i manjinskih udruga o ostvarivanju prava manjina na službenu uporabu jezika i pisma.

Uočene su teškoće u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima. Dio medija još uvijek podliježe senzacionalizmu, te ne poklanja dovoljnu pozornost stvarnim problemima nacionalnih manjina i njihovoj objektivnoj prezentaciji. Sugerirano je da Savjet za nacionalne manjine u navedenom razdoblju posveti pozornost analizi izvještavanja o nacionalnim manjinama u javnim medijima, te da se na osnovu takve analize predlože odgovarajuće mjere. Posebno se ukazuje na primjenu čl.18 Ustavnog zakona o HRT-u i zakon o elektroničkim medijima, a vezano za emisije na manjinskim jezicima.

Sudionici seminara ocjenjuju da redovno razmatranje provođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u organizaciji tijela Vlade RH i Vijeća Europe doprinosi usklađivanju mišljenja i prijedloga kako bi se otklonile teškoće i osiguralo bolje i učinkovitije ostvarivanje prava nacionalnih manjina na području čitave RH, te u tom smislu pohvaljuju napore organizatora.

Peti seminar o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održan je u organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Vijeća Europe 1. prosinca 2008. godine u Zagrebu. Na seminaru je pored predstavnika udruga i vijeća nacionalnih manjina, zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru te predstavnika nadležnih državnih tijela sudjelovao i gosp. Alan Philips, predsjednik Savjetodavnog odbora Vijeća Europe za praćenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Pored ostalih pitanja važnih za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na skupu je bila rasprava o Nacrtu izvješća za provođenje Okvirne

konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koje Vlada Republike Hrvatske treba podnijeti Vijeću Europe.

U svezi s unaprjeđivanjem rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina treba napomenuti da je Ured za nacionalne manjine uputio u redovitu proceduru Prijedlog odluke o financiranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koji djeluju na području jedinica lokalne samouprave koje su slabije ekonomski razvijene. Na poziciji Ureda za nacionalne manjine za ovu namjenu osigurana su sredstva u iznosu od 700.000 kuna u 2009. godini.

IZ IZVJEŠĆA UDRUGA NACIONALNIH MANJINA O PROVOĐENJU OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA

- KULTURNO DRUŠTVO BOŠNJAKA HRVATSKE PREPOROD

Razdoblje 2004.-08. za Bošnjake Hrvatske je razdoblje učvršćivanja djelovanja postojećih te osnivanje novih udruga i institucija. U svom djelovanju, financijski se u najvećem dijelu oslanjaju na republički te regionalne i lokalne proračune, koji su u ovom razdoblju bili u kontinuiranom porastu i omogućili porast kvalitete djelovanja. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina ostvaruju drugi mandat gdje se uobličava i provodi sve više kvalitetnih programa. Manjinski zastupnik u Hrvatskom Saboru, iako predstavlja pet nacionalnih manjina, već dva mandata je pripadnik bošnjačke nacionalne manjine, osvojivši najviše glasova na izborima za manjinskog zastupnika tih pet manjina.

U provedbi zakona zajamčenih prava, Bošnjaci, brojem pripadnika druga nacionalna manjina u RH, susreću se s problemima od kojih je slijedeći najznačajniji, što gotovo polovica bošnjačke populacije u Hrvatskoj izjasnila se u Popisu stanovništva 2001. ispravno nepriznatim nacionalnim imenom Musliman, pa ne mogu ostvarivati prava manjina.

- BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA ZAGREBA I ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Na izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina 2004. i 2008. godine pripadnici bošnjačke nacionalne manjine izabrali su značajan broj vijeća i predstavnika na koje su imali pravo prema Zakonu o pravima nacionalni manjina, čime su iskazali interes za njihovo funkcioniranje. Iako su i vijeća i predstavnici (ne samo u bošnjačkoj manjini), kao i tijela lokalne samouprave još uvijek u traženju svoga položaja i uloge u ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina, normativno i u praksi je uspostavljen važan oblik utjecaja manjina u lokalnoj samoupravi. Također, bošnjačka manjina je preko svog saborskog zastupnika zastupljena i u Savjetu za nacionalne manjine.

U proteklom periodu značajno je porastao broj udruga bošnjačke nacionalne manjine, broj programa koje ostvaruju i ukupni iznos sredstava za ostvarivanje programa koji se dodjeljuju putem Savjeta za nacionalne manjine. Sredstva su od iznosa 790.000,00 kn dodijeljena za 2004. godinu povećana u 2008. godini na 2.006.000,00 kn, čime se donekle izbalansirao nesrazmjer između velikih potreba bošnjačke nacionalne manjine kao druge po brojnosti, i dodijeljenih sredstava za ostvarivanje programa.

Pristup javnim medijima – odnosi se na sve nacionalne manjine, nedopustivo nesrazmjeran po opsegu i nezadovoljavajući po sadržaju. Nezamislivo je da se još uvijek Bošnjaci u medijima nazivaju Muslimani ili Bošnjaci-Muslimani.

Problem dvojnog opredjeljivanja Bošnjaci/Muslimani koji posebno dobiva na značaju pred predstojeći Popis stanovništva 2011. godine. Nužno je pravno i praktično rješavanje statusa tzv. Muslimana, kojih je po popisu iz 2001. bilo 19.677 i koji su normativno potpuno

isključeni iz konzumiranja manjinskih prava . Radi se o problemu kojeg trebaju rješavati i tijela državne vlasti i manjinske udruge.

- ŽIDOVSKA OPĆINA ZAGREB

Došlo je do unapređivanja prava nacionalnih manjina, ocjena se temelji na izdvajanju sredstava od strane Vlade RH, a koja se odnose na stvaranje uvjeta za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina s područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija, te izdvajanje sredstava ministarstava i lokalne uprave i samouprave na temelju javnih poziva za predlaganje programa za tekuću godinu.

Za razliku od gore navedenih pozitivnih primjera, najvećom preprekom u ostvarivanju Ustavnih prava nacionalne manjine Židova smatramo protuzakonite poteze Središnjeg državnog ureda za upravu, diskriminacijske poteze Komisije za odnose s vjerskim zajednicama te neučinkovitost pravnog sustava.

Središnji državni ured za upravu, izvršio je 2006. godine protuzakoniti upis novoosnovane židovske vjerske organizacije u Evidenciju vjerskih zajednica RH. Protiv upisa ustala je tužbom Upravnom sudu RH Koordinacija židovskih općina u RH. Upravni sud je tužbu proglasio neosnovanom.

- ZAJEDNICA MAKEDONACA U RH

U razdoblju od 2004. -2008. došlo je do bitnih pomaka u unapređenju manjinskih prava i to ponajviše na polju kulturne autonomije i zaštiti ostalih ljudskih prava. Zajednica Makedonaca u RH kao krovna udruga makedonske nacionalne manjine tijekom ovog razdoblja konstantno je dobivala sredstva iz proračuna RH preko Savjeta za nacionalne manjine RH za realizaciju svojih programa i projekata na polju kulturne autonomije, čiji je iznos svake godine pratio povećanje proračuna RH. Ova su sredstva transferirana makedonskim kulturnim društvima koja se nalaze u većim gradovima (Zagreb, Split, Osijek, Rijeka, Pula, Zadar) i čine jezgro svih okupljanja i rada pripadnika makedonske nacionalne manjine za očuvanje svoje nacionalne pripadnosti, jezika, kulture, tradicije i sl.

U istom ovom razdoblju učinjen je veliki pomak i na polju sudjelovanja makedonske nacionalne manjine u radu lokalne samouprave putem vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u ovisnosti od broja pripadnika u određenoj sredini. Na zadnjim lokalnim izborima makedonska nacionalna manjina iskoristila je svoje pravo biranja vijeća i predstavnika tako da sada imamo 4 vijeća MNM-a i 10 predstavnika MNM-a za gradove i županije.

Veliki udio u osposobljavanju o odlučivanju članova tih vijeća preuzeli su na sebe Ured za nacionalne manjine pri Vladi RH i Savjeta za nacionalne manjine RH. Održano je puno tribina, predavanja i radnih sastanaka u cilju što boljeg rada ovih tijela nacionalnih manjina, ali još uvijek postoji mogućnost daljnjeg unapređivanja njihovog rada.

- SAVEZ SLOVAKA

Sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Ono na čemu bi trebalo još malo proraditi je omogućiti im pristup javnim medijima na državnoj, lokalnoj i regionalnoj razini, kako bi se doprinijelo predstavljanju i informiranju javnosti o ulozi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u lokalnoj i područnoj samoupravi.

Uporaba jezika i pisma pripadnika slovačke nacionalne manjine u RH se u potpunosti primjenjuje. Možda bi još u nekim sredinama tijela lokalne i područne (regionalne) trebala pristupiti educiranju o načinu primjene uporabe jezika i pisma pripadnika slovačke nacionalne manjine.

Predstavnici slovačke nacionalne manjine napominju da su u ostvarivanju prava na pristup javnim medijima, učinjeni veliki pomaci. No smatramo da još uvijek nije dovoljna zastupljenost nacionalnih manjina u programima javne televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Što se tiče odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu slovačke nacionalne manjine smatramo da je i tu postignut jako velik i značajan napredak. Utvrdili smo da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa poduzelo niz mjera u cilju stvaranja uvjeta za provođenje nastave na slovačkom jeziku u mjestima gdje žive pripadnici slovačke nacionalne manjine i u suradnji s predstavnicima slovačke nacionalne manjine omogućavalo i stvaralo uvjete za otvaranje novih odjeljenja za učenje slovačkog jezika i kulture. (savjetnik za slovački jezik, udžbenici, škole u prirodi, otvaranje novih odjeljenja učenja slovačkog jezika ...) Nekada se slovački jezik i kultura učio u šest osnovnih škola. Danas se slovački uči u 12 osnovnih škola. Pripadnici slovačke nacionalne manjine u RH su i pripadnici hrvatskog pluralističkog društva i građani RH. Zadovoljni smo postignutim stupnjem priznavanja kulturne autonomije. Naša postignuća u proteklom periodu realizirana su uz puno razumijevanje i materijalnu podršku Savjeta za nacionalne manjine i Vlade RH.

- UNIJA ZAJEDNICA ALBANACA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Za razdoblje od 2004.-2008., po podacima kojima mi raspoložemo o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u RH možemo kazati da smo u principu zadovoljni jer ostvarujemo sva prava sukladno ovoj Konvenciji, kao što je ostvarivanje programa rada za svaku kalendarsku godinu Unije zajednice Albanaca u RH i njenih 10 zajednica po Županijama koje se isključivo financiraju od strane Vlade RH preko Savjeta za nacionalne manjine.

Osim toga, Unija po pitanju izdavaštva svakog mjeseca izdaje svoj časopis „Inforamtor“ i svake godine najmanje tiska jednu knjigu koja se tiče povijesti albanskog naroda ili pak hrvatsko-albanskih veza kroz povijest.

U cilju ostvarivanja njegovog albanskog jezika i kulture isto tako imamo dobru suradnju s nadležnim tijelima i upravo sada radimo na prilagođavanju našeg oblika školovanja sa državnim pedagoškim standardima osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja tj. njegovanja albanskog jezika i kulture.

- NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE

Hrvatska je učinila mnogo više za svoje manjine od bilo koje druge zapadnoeuropske zemlje, a u nekim od tih zemalja je izražen restriktivni pluralizam odnosa što se očituje u malom broju udruženja nacionalnih manjina u tim zemljama. Sve manjine u Hrvatskoj imaju ista prava i ekonomske probleme kao i većinski narod. Očekujemo od EU da pojača podršku Hrvatskoj i što skoriji prijem u zajednicu evropskih naroda. Nacionalna zajednica crnogoraca Hrvatske zadnjih godina djeluje kao uistinu demokratski, otvoreno, atraktivno udruženje koje okuplja ne samo najbolje nego upravo sve stigne; čime nam se pružaju realni izgledi da , zajedno s drugim manjinama ostvarimo stabilnu kulturnu autonomiju jačajući ukupne kulturne dosege Hrvatske. Naše su preokupacije, programi i inicijative okrenuti budućnosti. Širenje institucionalne osnovice, preko udruga (s ujedinjenjem svih zagrebačkih udruga u jednu i formiranje novih udruga u Karlovcu, Puli, Rovinju, Osijeku, Umagu i inicijativnu grupu za osnivanje udruženja u Dubrovniku kadrovski smo ojačani, a to omogućuje da se naše ukupno djelovanje podigne na visok nivo, s brojnim i kvalitetnim programima i njihovim nositeljima. Te aktivnosti dobiva na kvaliteti između ostaloga i podrškom naše matične domovine suverene članice OUN-a Crne Gore.

- SAVEZ ČEHA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U razdoblju od 2004. -2008. godina broj udruga Češke nacionalne manjine povećan je sa 24 na 27 udruga (novoosnovane su Češka beseda Općine Lipovljani, Češka beseda Sisak, Češka beseda Grada Garešnice).

Udruge djeluju temeljem Zakona o udrugama, a registrirane se pri nadležnim tijelima državne uprave po Županijama, ovisno teritorijalno gdje udruga češke nacionalne manjine djeluje.

Sve druge češke nacionalne manjine udružene su (dobrovoljno, temeljem potpisane pristupnice) u Savez Čeha u RH, kao krovnu udrugu češke nacionalne manjine. Sve udruge imaju samostalnost u radu, djeluju na temelju vlastitih planova rada, u skladu s odredbama vlastitih statua.

Savez Čeha osnovan je prije 86 godina. Temeljem odredbi statuta njegova uloga je:

- razvijanje kulturno umjetničke i izdavačke djelatnosti češke manjine te suradnja s odgovarajućim tijelima i organizacijama RH
- rad na realizaciji ustavom utvrđenih uvjeta za svestrani napredak češke manjine u RH radi uspješnog djelovanja institucija manjine i unapređenje kulturnih i osobitosti i materinjeg jezika,
- čuvanjem i prikupljanjem dokumenata i druge povijesne građe o životu češke manjine u RH,
- razvijanje svestrane suradnje s odgovarajućim organizacijama i tijelima vlasti koje se bave pitanjem manjina od općine do Republike, radi daljeg učvršćivanja zajedništva i ravnopravnosti naroda i nacionalnih manjina u RH
- razvijanje i unapređivanje kulture i gospodarske suradnje s matičnim narodom koja doprinosi međusobnom zbližavanju RH i Češke Republike, temeljenom na

uzajamnom poštovanju, ravnopravnosti, suverenitetu, nezavisnosti i teritorijalnom integritetu.

Češku nacionalnu manjinu (zajedno sa slovačkom) na državnoj razini – u Hrvatskom saboru zastupa izabrana zastupnica. Kako je češka nacionalna manjina zastupljena na lokalnom nivou, u tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave, tamo gdje nisu izabrana vijeća ili predstavnici – nemamo saznanja.

Pripadnici češke nacionalne manjine nastanjeni u RH (organizirani u udruge) održavaju uspješnu i čestu suradnju, međusobne posjete i kontakte s udrugama iz Češke Republike, oplemenjujući etnički, kulturni i jezični identitet. Gotovo da nema udruge češke nacionalne manjine iz RH koja nema uspostavljenju dugogodišnju suradnju sa srodnim udrugama iz Češke Republike, a pojedine udruge i s više srodnih udruga. Smatramo da bi ovako dobra suradnja mogla biti primjer i ostalim nacionalnim manjinama.

**SREDSTVA UREDA ZA NACIONALNE MANJINE DOZNAČENA PUTEM
POVJERENSTVA ZA PRAĆENJE PROVEDBE NACIONALNOG PROGRAMA ZA ROME
U IZVJEŠTAJNOM RAZDOBLJU**

<u>Primatelj</u>	<u>Sredstva</u>
Međimurska županija	300.000 kuna
izgradnja romskog naselja u Donjoj Dubravi	
Ministarstvo unutarnjih poslova	65.500 kuna
provedba mjere iz Nacionalnog programa za Rome rad mobilnih timova i obilazak romskih naselja	
Ministarstvo pravosuđa	70.000 kuna
provedba mjere iz Nacionalnog programa za Rome projekt besplatne pravne pomoći	
Međimurska županija, za Općinu Donja Dubrava	400.000 kuna
za rješavanje stambenih teškoća Roma	
Općina Kotoriba	120.000 kuna
za nužnu sanaciju Vrtlarskog naselja	
Općina Podturen	50.000 kuna
za nabavu dodatne didaktičke opreme i adekvatno grijanje za dječji vrtić u Lončarevom naselju	
Grad Sisak	30.000 kuna

za nabavu opreme za Kulturni dom za Rome u
Capraškoj poljani

Grad Belišće **50.000 kuna**

za sanaciju makadamske ceste i društvene prostorije,
uređenje nogostupa i opremanje prostorije namještajem
za djelovanje romskog kulturno-umjetničkog društva u
prigradskom naselju Bistrinci

Grad Bjelovar **30.000 kuna**

za početak programskih aktivnosti Centra
za savjetovanje Roma, Bjelovar

Međimurska županija **200.000 kuna**

za otkup zemljišta u Paragu 1 i 2 za potrebe
uređenja infrastrukture

Općina Legrad, Koprivničko-križevačka županija **80.000 kuna**

za poboljšanje uvjeta života Roma **30.000 kuna**

za uređenje "Legradskog doma" u **50.000 kuna**
kojem se održavaju i kulturne manifestacije Roma

Općina Petrijanec, Varaždinska županija **20.000 kuna**

za deratizaciju romskog naselja

Općina Mali Bukovec, Varaždinska županija **10.000 kuna**

za dovršetak radova u Društvenom domu u Župancu,
a kojim se koriste i pripadnici romske nacionalne
manjine, u cilju njihove integracije u društveni život

Općina Donja Dubrava, Međimurska županija **20.000 kuna**

za troškove radova sanacije napuštenog prostora
na kojem su obitavali Romi iz naselja Donja

Dubrava, uz obaveznu dostavu predračuna i računa za sve radove	
Općina Donja Dubrava, Međimurska županija	70.000 kuna
za završetak projekta osiguranja smještaja Roma ugroženih od poplave	
Općina Pribislavec, Međimurska županija	30.000 kuna
za saniranje ceste u romskom naselju Pribislavec	
Općina Domašinec, Međimurska županija	20.000 kuna
za izradu projektne dokumentacije komunalne infrastrukture romskog naselja u Domašincu	
Centar za socijalnu skrb Zagreb	42.000 kuna
za šest romskih obitelji čiji su objekti stradali u požaru u Plinarskom naselju u Zagrebu	
Centar za socijalnu skrb Beli Manastir	7.000 kuna
jednokratna pomoć za djevojčicu Kristinu Petrović, stradalu u prometnoj nesreći	
Udruga Roma Grada Zagreba i Zagrebačke županije	20.000 kuna
za provedbu programa ECDL edukacije djece i mladeži romske nacionalne manjine i nabavu računala	

Centar za socijalnu skrb Beli Manastir	10.000 kuna
za priključak električne energije Ljubi Hidanović iz Bilja	
Općina Donja Dubrava, Međimurska županija	100.000 kuna
za rješavanje stambenih pitanja Roma	
Međimurska županija	250.000 kuna
za pripremu provođenja projekata za uređenje romskih naselja	
Grad Sisak	25.000 kuna
za organiziranje prijevoza romske djece u školu	
Općina Podturen, Međimurska županija	
žurna pomoć stanovnicima romskog naselja u Lončarevu naselju	50.000 kuna
Općina Podturen, Međimurska županija	
uređenje dječjeg vrtića u Lončarevu naselju	30.000 kuna
Centar za socijalnu skrb Zagreb	40.000 kuna
jednokratna financijska pomoć za obitelj gđe. Zinete Šarić koja je deložirana iz stana u ulici Ćire Truhelke bb u Zagrebu	
Općina Darda, Osječko-baranjska županija	50.000 kuna
sufinanciranje glavnog projekta za komunalnu infrastrukturu romskog naselja u Dardi	

Grad Sisak, Sisačko-moslavačka županija	30.000 kuna
sufinanciranje prijevoza romske djece u predškolu	
Udruga Roma Grada Zagreba i Zagrebačke županije	6.977 kuna
podmirenje troškova za popravak računala za malu školu informatike u iznosu	
Udruga žena Romkinja Bolja budućnost	20.000 kuna
projekt o istraživanju položaja žena Romkinja u Hrvatskoj	
Udruga Hrvatskih brojnih obitelji 8+	8.000 kuna
nadoknada parničnih troškova sudskog spora za Agima Gušanija	
Udruga Roma Ludara iz Slavonskog Broda	70.000 kuna
financijska pomoć za uređenje romskog naselja	
Grad Našice, Požeško - slavonska županija	50.000 kuna
financijska pomoć za uređenje nogostupa u romskom naselju	
Mreža romskih udruga, Zagreb	20.000 kuna
pomoć za obitelj Šabana Ramadana zbog iseljavanja	
Mreža romskih udruga, Zagreb	20.000 kuna
pomoć za nužno zbrinjavanje obitelji	
Emše Šainovskog iz Zagreba	
Centar za socijalnu skrb Zagreb	60.000 kuna
nužna pomoć stanovnicima romskog naselja Struge	
Udruga Roma Međimurja	25.000 kuna

za režijske troškove i troškove
sanacije krova na dječjem vrtiću "Korak naprijed"

Međimurska županija **100.000 kuna**

za plaćanje odvoza komunalnog otpada
u naselju Parag, Općina Nedelišće

Centar kulture Roma Hrvatske **20.000 kuna**

za održavanje humanitarnog koncerta
«Arsen Dedić za djecu Roma»

Grad Sisak **30.000 kuna**

za sufinanciranje prijevoza romske djece
u predškolu

Udruga Centar za mladež Zaprešić **40.000 kuna**

za provođenje projekta Program
socijalnog uključivanja Roma iz Pušće
s područja Zagrebačke županije

Centar za socijalnu skrb Novi Zagreb **10.000 kuna**

za obitelj Suzane Kulaš,
podmirenje dugovanja po režijama,
kupovinu nužnog namještaja i nastavak
školovanja kćeri Sare Nikolić

Međimurska županija **30.000 kuna**

za kupovinu kontejnera za rješavanje

stambenog problema Marije Stančec	
Centar za socijalnu skrb Donja Dubrava	20.000 kuna
za plaćanje podstanarine obitelji Arzije i Senada Osmanovića	
Grad Mursko Središće, Međimurska županija	100.000 kuna
za financiranje odvodnje oborinskih voda u naselju Sitnice	
Centar za socijalnu skrb Dugo Selo	10.000 kuna
za sufinanciranje priključka vode i struje obitelji Gordane Horvat i Juraja Oršošića	
Centar za socijalnu skrb Slavonski Brod	5.000 kuna
za nužnu pomoć za poboljšanje uvjeta života obitelji Ratka Lukića	
Centar za socijalnu skrb Čakovec	2.700 kuna
za podmirenje troškova vode obitelji Dušana Horvata	
Centar za socijalnu skrb Čakovec	5.000 kuna
za poboljšanje uvjeta stanovanja obitelji Katarine i Radoslava Ignaca	
Centar za socijalnu skrb Sisak	5.000 kuna
za nabavku građevinskog materijala obitelji Žarka Todorovića	
Grad Našice	70.000 kuna
za dovršetak radova na nogostupu u ulici Braće Radića u naselju Vukojevci	
Međimurska županija	100.000 kuna
za podmirenje dijela utrošenih sredstava za izradu glavnih projekata za prometnice	

i kanalizaciju za romska naselja u općini
Orehovica i Gradu Mursko Središće

**SREDSTVA UREDA ZA NACIONALNE MANJINE DOZNAČENA PUTEM
RADNE SKUPINE ZA PRAĆENJE AKCIJSKOG PLANA DESETLJEĆA ZA
UKLJUČIVANJE ROMA 2005.-2015., U IZVJEŠTAJNOM RAZDOBLJU**

<u>Primatelj</u>	<u>Sredstva</u>
Institut za demokraciju "Idemo" za istraživački projekt "Zapošljavanje pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na zapošljavanje Romkinja: Utvrđivanje postojećeg stanja, procjena potreba i preporuke".	20.000 kuna
Športsko rekreativno društvo Roma "Roma" iz Zagreba, Petračićeva 20 za održavanje Europskog prvenstva Roma u malom nogometu u Zagrebu.	10.000 kuna
Motovun film festival za prikazivanje filma o Romima.	20.000 kuna
Udruga Roma Grada Zagreba i Zagrebačke županije pomoć pri plaćanju računa za internet usluge i režijske troškove.	20.761 kuna
Nenad Radosavljević za podmirenje duga po osnovu ugovora o kreditu, a povodom ovršnog postupka.	10.000 kuna
Šerzada Seferović iz Knina, putem nadležnog centra za socijalnu skrb financijska pomoć u iznosu od za nabavku lijekova.	5.000 kuna

Raspodjela sredstava za očuvanje tradicijske kulture Roma

Ured za nacionalne manjine, na temelju stručne procjene Radne skupine za raspodjelu sredstava za očuvanje tradicijske kulture Roma u 2004. godini rasporedio je sredstva u iznosu od 210.000 kuna za nabavu nošnji i instrumenata, te rad koreografa za 7 KUD-ova po 30.000 kuna, kako sljede: Udruga žena Romkinja «Bolji život», Rijeka; Udruga Romi za Rome Hrvatske, Zagreb; KUD «San Roma», Slavonski Brod; KUD «Crvena ruža», Sisak; Vijeće romskih udruga, Zagreb, za KUD «Zlatna korita»; KUD «Darda», Darda i Udruga Roma Istre, Pula.

Financiranje nabave nošnje i instrumenata, te rad koreografa za romske udruge nastavljeno je i u 2005. godini. Stručna skupina sastavljena od stručnjaka iz Instituta za folkloristiku i etnologiju i Etnografskog muzeja te predstavnika Ureda za nacionalne manjine, u srpnju 2005. godine ocijenila je predložene programe i predložila Uredu za nacionalne manjine da rasporedi sredstva u iznosu od 155.000 kuna isključivo za očuvanje tradicijske kulture kako sljede: Udruga romskog prijateljstva "Luna", Beli Manastir - 15.000 kuna; Udruga žena Romkinja Lovara za kulturno-umjetničku djelatnost, Grada Bjelovara - 10.000 kuna; Udruga žena Romkinja "Romsko srce", Jagodnjak – 30.000 kuna; Udruga "Romi za Rome", Vodnjan - 15.000 kuna; Romsko kulturno-umjetničko društvo "Darda", Darda - 20.000 kuna; Krovna zajednica Bajaša Hrvatske, Pribislavec - 5.000 kuna; Udruženje Roma Rijeka, Rijeka - 5.000 kuna; Teatar romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije, Rijeka - 30.000 kuna; Udruga Roma "Bratstvo", Novska - 15.000 kuna i Udruga izvornih Roma Lovara, Bjelovar - 10.000 kuna.

U prosincu 2006. godine na temelju stručne procjene Radne skupne za raspodjelu sredstava za očuvanje tradicijske kulture Roma, sastavljene od predsjednika Radne skupine iz reda romske nacionalne manjine i stručnjaka iz Instituta za etnologiju i folkloristiku Zagreb, Etnografskog muzeja Zagreb i Centra za likovnu umjetnost Grada Zagreba, donijeta je Odluka o rasporedu sredstava za financiranje programa očuvanja tradicijske kulture Roma u ukupnom iznosu od 128.800 kuna, kako sljede: Bajaška kazališna skupina "Paduri" -16.000 kuna; Centar kulture Roma Hrvatske "Romano Centro" – 10.300 kuna; Kulturno-umjetničko društvo "Zlatna korita" - 7.500 kuna; Zajednica Roma "Romsko jedinstvo" Primorsko-goranske županije" - 4.000 kuna; Romaneska građanska udruga - 3.000 kuna; Udruga Roma Istre Pula "Terne Romane Luluđa" - 10.000 kuna; Sabor udruga hrvatskih katoličkih Roma Lovara -10.100 kuna; Kulturno umjetničko društvo "Romsko srce" - 10.500 kuna; Kulturno umjetničko društvo "Romska duša" – 10.000 kuna; Udruženje Roma Hrvatske "Zlatna kobra" -5.400 kuna; Romsko kulturno-umjetničko društvo "Crni biseri" – 10.000 kuna; Romsko kulturno umjetničko društvo Darda - 20.000 kuna i Humanitarna organizacija svjetska organizacija Roma u Hrvatskoj – 12.000 kuna.

U 2007. godini, na temelju procjene Stručne skupine za raspodjelu sredstava za financiranje tradicijske kulture Roma, donijeta je Odluka o rasporedu sredstava u iznosu od 180.000 kuna kako slijedi: Članica Unije Roma Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci - 4.000 kuna; Udruga Roma

Hrvatske «Zlatna kobra» Zagreb - 8.000 kuna; Centar kulture Roma Hrvatske«Romano Centro» - 12.000 kuna, Romaneska građanska udruga - 5.000 kuna; Kulturno umjetničko društvo «Romska duša» Zagreb - 15.000 kuna; Udruga Roma «Romska noć» Zagreb - 4.000 kuna; Udruga Roma Zagreba i Zagrebačke županije Zagreb - 5.000 kuna; Nacionalna udruga Roma «Evropa» Našice - 4.000 kuna; Kulturno umjetnička udruga «Zlatna Korita»- 10.000 kuna; Udruga Roma Brodsko-posavske županije - 4.000 kuna; Bajaški crni biseri Slavonski Brod - 8.000 kuna; Udruga Roma Varaždinske županije - 6.000 kuna; Udruga Roma «Romski putevi» Zagreb -3.000 kuna; Udruga izvornih Roma Lovara Bjelovar - 5.000 kuna; Udruga za razvoj i bolji život Roma Sisak - 10.000 kuna; Udruga Zlatno romsko srce Zagreb - 4.000 kuna; Kulturno umjetničko društvo «San Roma» Slavonski Brod - 8.000 kuna; Udruga Roma rumunjskog podrijetla «Ludari» Slavonski Brod - 8.000 kuna; Romsko kulturno umjetničko društvo «Crni biseri» Sisak - 12.000 kuna; Romski kulturni centar Sisak - 10.000 kuna; Udruga Prijatelj Roma Zagreb - 3.000 kuna; Kulturno umjetničko društvo «Romsko srce» Zagreb - 7.000 kuna; Udruga Romi za Rome Vodnjan - 5.000 kuna; Udruga Roma Kutina - 8.000 kuna; Udruga Roma Istre Pula -4.000 kuna; Romsko kulturno umjetničko društvo Darda - 8.000 kuna.

U 2008. godini, također na temelju procjene Stručne skupine, donijeta je Odluka o rasporedu sredstava za očuvanje tradicijske kulture Roma u iznosu od 218.000 kuna kako slijedi: Centar kulture Roma Hrvatske - 5.000 kuna; Krovna zajednica Bajaša Hrvatske - 8.000,00 kuna; Kulturno umjetničko društvo «Romska duša» Zagreb - 20.000 kuna; Udruga za razvoj i bolji život Roma - 5.000 kuna; Udruženje Roma Bajaša Sisačko - moslavačke županije - 5.000 kuna; Udruga Roma Kutina - 5.000 kuna; KUD «Kutinski biseri» - 5.000 kuna; Udruga romskog prijateljstva «Luna» - 5.000 kuna; Udruga žena Romkinja «Romsko srce» - 10.000 kuna; Teatar Roma «Chaplin» - 10.000 kuna; KUD «Crni biseri», Sisak - 7.000 kuna; Udruga Roma Zagreba i Zagrebačke županije Zagreb - 5.000 kuna; Humanitarna organizacija svjetska organizacija Roma u Hrvatskoj - 7.000 kuna; Udruga «Romska prava», Sisak - 5.000 kuna; KUD «Črne strele» - 5.000 kuna; Romsko kulturno umjetničko društvo «Darda» - 15.000 kuna; Udruga «Roma Bajaša»Grada Slavenskog Broda - 5.000 kuna; Romski KUD «Đelem Đelem» - 5.000 kuna; Romski kulturni centar - 12.000 kuna; KUD «Romsko srce», Zagreb - 20.000 kuna; Umjetnička škola M. Magdalenić, Čakovec -20.000 kuna; Glazbena škola Slavonski Brod - 20.000 kuna; Osnovna škola za klasični balet i suvremeni ples pri osnovnoj školi Vežica, Rijeka - 14.000 kuna.

PROJEKTI ZA ROME

Stanovanje je važan aspekt poboljšanja položaja Roma u društvu. Stoga Vlada Republike Hrvatske, osim sredstava iz vlastitog proračuna koristi i predpristupne fondove EU za poboljšanje stanovanja i infrastrukture u mjestima s većim brojem pripadnika romske nacionalne manjine. Pri tome poboljšanje infrastgrukture nije zamišljeno samo kao fizičko unaprijeđenje u naseljima, već i kao prigoda i mehanizam koji smjera izgradnji ili jačanju partnerstava između lokalnih vlasti i romskih zajednica, koji zajedno rade kako bi ostvarili bolji životni okoliš s potrebnim objektima.

Priprema detaljnih planova poboljšanja provedena je s punim učešćem romske zajednice u procesu planiranja i odlučivanja. Pripadnici romske zajednice uključeni su i u lokalni nadzor i koordinaciju aktivnosti, a pridonose i samoj izvedbi radova. Izvođač radova uposlio je nekoliko pripadnika romske nacionalne manjine. U suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, romska zajednica je uključena u poboljšanje infrastrukture sudjelovanjem u gradnji i radovima na poboljšanju okoliša.

Prvi projekt koji je proveo Ured za nacionalne manjine VRH je projekt potpore Romima PHARE 2005. Projekt je imao dvije komponente, radove i usluge u obrazovanju. Troškove nadzora radova snosila je Međimurska županija. Komponenta radova je bila zamišljena kao pilot projekt izrade infrastrukture u romskom naselju Parag u Međimurskoj županiji. EU je snosila 75 % (468,597.13 EUR), troškova radova, a Vlada RH 25 % (156,199.47 EUR). Svi radovi unutar infrastrukturne komponente su dovršeni u 2008, no proces legalizacije kuća u naselju Parag još traje. Zatvranje komponente radova se očekuje u rujnu 2009. Važno je zamijetiti da je VRH osigurala dodatnih 5 milijuna HRK (približno 690,000 EUR) za legalizaciju, tj. svotu veću od vrijednosti samih radova. Komponenta usluga – *Poboljšanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju za pripadnike romske nacionalne manjine u RH*, u cijelosti je financirana sredstvima EU (747,700.00 EUR). Projekt je počeo u siječnju 2008., a dovršen je u siječnju 2009. Glavni cilj projekta je bio osigurati osposobljavanje i usavršavanje pripadnicima romske nacionalne manjine koji rade u obrazovnom sustavu kao suradnici u nastavi, stručnjacima iz područja obrazovanja i socijalne skrbi koji rade s roditeljima, te poboljšanje sustava upravljanja kvalitetom u obrazovanju. Sve dogovorene usluge su isporučene, a završna konferencija je planirana za srpanj 2009.

Nakon ovog pilot projekta, Ured za nacionalne manjine VRH nastavio je s provedbom projekata poboljšanja infrastrukture financiranim sredstvima predpristupnih fondova EU, drugom fazom projekta potpore Romima PHARE 2006. Ovaj projekt ima dvije komponente, radove na infrastrukturi u tri romska naselja u Međimurskoj županiji (Lončarevo, Piškorovec and Pribislavec), te usluge, tj. nadzor radova. EU snosi sve troškove nadzora radova (194.920,00 EUR) i 70 % udjela u vrijednosti samih radova (2.279.736,04 EUR), a VRH sudjeluje s 30 % (975.079,96 EUR). Osim toga, VRH je osigurala i 2,900,000 HRK (približno 400,000 EUR) iz proračunskih sredstava za legalizaciju kuća u tim naseljima. Radovi su počeli u veljači 2009, a dovršetak se očekuje do kraja 2009.

Trenutno se radi i na razradi projekta za IPA 2008 (provedba je planirana za 2010), kojim bi se unaprijedila infrastruktura u zadnja dva veća romska naselja u Međimurskoj županiji, Orehovici i Sitnicama. Doprinos EU je 2,500,000 EUR. Osim udjela u troškovima projekta (733,230,000 EUR), VRH je osigurala 1,300,000 HRK (približno 180,000 EUR) za legalizaciju kuća u naseljima Orehovica i Sitnice.

Ipak, infrastruktura je samo jedan od važnih problema za pripadnike romske nacionalne manjine. Stoga Ured za nacionalne manjine VRH i druge relevantne institucije pripremaju još nekoliko projekata za predpristupne fondove, usmjerenih na zapošljavanje, obrazovanje i druga područja.

Sličan pristup u uporabi predpristupnih fondova EU usmjeren na glavne probleme planiran je i za druge ranjive manjinske skupine u Republici Hrvatskoj.

	2004. godina	povećanje 2004-2005	2005. godina	povećanje 2005-2006.	2006. godina	povećanje 2006-2007. godina	2007. godina	povećanje 2007-2008. ta	2008. godina	povećanje 2004-2008. godina
I. ALBANCI										
1. UNIJA ZAJEDNICA ALBANACA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	508 000	10,00%	558 800	17,57%	657 000	10,82%	728 100	8,64%	791 000	55,71%
2. KLUB ALBANSKIH ŽENA «KRALJICA TEUTA», Zagreb					10 000	150,00%	25 000	100,00%	50 000	
3. FORUM ALBANSKIH INTELEKTUALACA U HRVATSKOJ							34 000	158,82%	88 000	
UKUPNO ALBANI:	508 000	10,00%	558 800	19,36%	667 000	18,01%	787 100	18,03%	929 000	82,87%
II. BOŠNJACI										
1. KULTURNO DRUŠTVO BOŠNJAKA HRVATSKE "PREPOROD", ZAGREB	529 500	1,98%	540 000	9,81%	593 000	10,96%	658 000	10,64%	728 000	37,49%
2. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA HRVATSKE									45 000	
3. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA HRVATSKE, ZA SISAČKO-MOSLAVAČKU ŽUPANIJU	30 000	16,67%	35 000	14,29%	40 000	37,50%	55 000	45,45%	80 000	166,67%
4. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE			15 000	100,00%	30 000	33,33%	40 000	67,50%	67 000	
5. KUD «BOSNA», ISTARSKE ŽUPANIJE					28 000	25,00%	35 000	-28,57%	25 000	
6. BOŠNJAČKO KULTURNO DRUŠTVO «NUR», SISAČ					35 000	42,86%	50 000	38,00%	69 000	
7. BOŠNJAČKO KUD "BEHAR", GUNJA							40 000	100,00%	80 000	

2. SAVEZ CRNOGORSKIH UDRUGA HRVATSKE	50 000	-100,00%								
UKUPNO CRNOGORCI:	479 000	0,81%	482 900	18,99%	574 600	18,01%	678 100	18,01%	800 200	67,06%
V. ČESI										
1. NIU "JEDNOTA" DARUVAR	1 181 000	-5,09%	1 120 900	37,92%	1 546 000	18,01%	1 824 500	12,33%	2 049 400	73,53%
2. SAVEZ ČEHA U REPUBLICI HRVATSKOJ, DARUVAR	1 031 000	-9,40%	934 100	18,99%	1 111 500	17,99%	1 311 500	26,08%	1 653 500	60,38%
UKUPNO ČESI:	2 212 000	-7,10%	2 055 000	29,32%	2 657 500	18,01%	3 136 000	18,08%	3 702 900	67,40%
VI. MAĐARI										
1. DEMOKRATSKA ZAJEDNICA MAĐARA HRVATSKE,										
OSIJEK	1 908 500	5,07%	2 005 350	-12,72%	1 750 300	9,98%	1 925 000	6,13%	2 043 000	7,05%
2. SAVEZ MAĐARSKIH UDRUGA, ZAGREB	555 500	26,92%	705 050	109,21%	1 475 000	30,51%	1 925 000	29,87%	2 500 000	350,05%
UKUPNO MAĐARI:	2 464 000	10,00%	2 710 400	19,00%	3 225 300	19,37%	3 850 000	18,00%	4 543 000	84,38%
VII. MAKEDONCI										
1. ZAJEDNICA MAKEDONACA U										
REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	451 000	10,00%	496 100	15,90%	575 000	17,60%	676 200	17,57%	795 000	76,27%
2. MKD "KRSTE MISIRKOV" ZAGREB					15 000	33,33%	20 000	35,00%	27 000	
UKUPNO MAKEDONCI:	451 000	10,00%	496 100	18,93%	590 000	1070,54%	6 906 200	-88,10%	822 000	82,26%

VIII. NIJEMCI I AUSTRIJANCI										
1. ZAJEDNICA NIJEMACA U HRVATSKOJ ZAGREB			101 390	-7,29%	94 000	38,30%	130 000	18,46%	154 000	
2. SAVEZ NIJEMACA I AUSTRIJANACA HRVATSKE,	15 000	10,00%	16 500	21,21%	20 000	20,00%	24 000	20,83%	29 000	93,33%
3. NARODNI SAVEZ NIJEMACA HRVATSKE, ZAGREB	15 000	10,00%	16 500	21,21%	20 000	20,00%	24 000	20,83%	29 000	93,33%
4. UDRUGA NIJEMACA I AUSTRIJANACA, VUKOVAR			10 000	20,00%	12 000	20,83%	14 500	37,93%	20 000	
5. NJEMAČKA NARODNOSNA ZAJEDNICA – ZEMALJSKA PODUNAVSKIH ŠVABA U HRVATSKOJ , OSIJEK	406 000	-22,85%	313 210	28,62%	402 840	15,70%	466 100	18,00%	550 000	35,47%
5 UDRUGA AUSTRIJANACA U REPUBLICI HRVATSKOJ		#DIV/0!	22 000	0,00%	22 000	-31,82%	15 000	-13,33%	13 000	
UKUPNO NIJEMCI I AUSTRIJANCI:	436 000	10,00%	479 600	19,02%	570 840	18,00%	673 600	18,02%	795 000	82,34%
	<i>2004. godina</i>	<i>povećanje 2004-2005</i>	<i>2005. godina</i>	<i>povećanje 2005-2006.</i>	<i>2006. godina</i>	<i>povećanje 2006-2007. godina</i>	<i>2007. godina</i>	<i>povećanje 2007-2008. ta</i>	<i>2008. godina</i>	<i>povećanje 2004-2008. godina</i>
IX. POLJACI										
1. POLJSKA KULTURNA UDRUGA "MIKOLAJ ZAGREB	10 000	60,00%	16 000	31,25%	21 000	152,38%	53 000	30,19%	69 000	590,00%
2. POLJSKA KULTURNA UDRUGA "FRYDERYK CHOPIN",	15 000	40,00%	21 000	14,29%	24 000	-29,17%	17 000	-17,65%	14 000	-6,67%
UKUPNO POLJACI:	25 000	48,00%	37 000	21,62%	45 000	55,56%	70 000	18,57%	83 000	232,00%
X. ROMI										
1. UDRUGA ROMA ZAGREBA I ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	89 000	-100,00%			107 000	22,43%	131 000	37,40%	180 000	102,25%

21. UDRUGA PRIJATELJA ROMA "AMAL ROMA", ZAGREB					10 000	0,00%	10 000	50,00%	15 000	
22. MREŽA ROMSKIH UDRUGA, ZAGREB	276 200	-4,66%	263 320	5,57%	278 000	16,19%	323 000	-0,31%	322 000	16,58%
23. KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "ROMSKA									20 000	
	2004. godina	povećanje 2004-2005	2005. godina	povećanje 2005-2006.	2006. godina	povećanje 2006-2007. godina	2007. godina	povećanje 2007-2008. ta	2008. godina	povećanje 2004-2008. godina
24. UDRUGA ZA STARIJE I NEMOĆNE ROME REPUBLIKE									15 000	
25. UDRUGA ROMA BAJAŠA SLAVONSKOG BRODA									15 000	
26. CENTAR SAVJETOVANJA, EDUKACIJE I KULTURE AR									45 000	
27. "KALI SARA", UDRUGA ZA PRMICANJE OBRAZOVANJA ROMA U VATSKOJ									35 000	
28. UDRUŽENJE ROMA BAJAŠA SISAČKO - MOSLAVAČKE									15 000	
29. UDRUGA ROMA GRADA BELOG MANASTIRA -			10 000	100,00%	20 000	-100,00%			40 000	
30. ROMSKI KULTURNI CENTAR SISAK		#DIV/0!							20 000	
31. ČLANICA UNIJE ROMA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE	20 000	-100,00%			25 000	-8,00%	23 000	-100,00%		-100,00%
32. UDRUGA ROMA PRALIPE NOVSKA	20 000	-100,00%			37 000	-18,92%	30 000	-100,00%		-100,00%
33. UDRUGA ROMI ZA ROME, ZAGREB	110 000	23,64%	136 000	22,79%	167 000	-17,96%	137 000	-100,00%		-100,00%
34.UDRUŽENJE ROMA SISAČKO-MOSLAVAČKE	25 000	-100,00%								-100,00%
35.SABOR UDRUGA KATOL.ROMA LOVARA	12 000	-100,00%			12 000	-100,00%				-100,00%

	2004. godina	povećanje 2004-2005	2005. godina	povećanje 2005-2006.	2006. godina	povećanje 2006-2007. godina	2007. godina	povećanje 2007-2008. ta	2008. godina	povećanje 2004-2008. godina
4. KULTURNO PROSVJETNO DRUŠTVO "UKRAJINA" OD									54 000	
5. KULTURNO PROSVJETNO DRUŠTVO "KARPATI"									83 000	
6. DRUŠTVO ZA UKRAJINSKU KULTURU, ZAGREB	33 000	10,00%	36 300	15,70%	42 000	22,14%	51 300	65,69%	85 000	157,58%
7. DRUŠTVO RUSINA U RH					13 100	-100,00%				
8. ASOCIJACIJA KRŠĆANSKE OBITELJI UKRAJINACA,					13 100	-100,00%				
UKUPNO RUSINI I UKRAJINCI	935 000	10,00%	1 028 500	19,00%	1 223 900	18,01%	1 444 300	18,05%	1 705 000	82,35%
XIII. SLOVACI										
1. SAVEZ SLOVAKA, NAŠICE	913 000	10,00%	1 004 300	18,99%	1 195 000	18,08%	1 411 000	18,00%	1 665 000	82,37%
UKUPNO SLOVACI:	913 000	10,00%	1 004 300	18,99%	1 195 000	18,08%	1 411 000	18,00%	1 665 000	82,37%
XIV. SLOVENCI										
1. SAVEZ SLOVENSКИH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	451 000	10,00%	496 100	18,93%	590 000	18,05%	696 500	18,02%	822 000	82,26%
UKUPNO SLOVENCИ:	451 000	10,00%	496 100	18,93%	590 000	18,05%	696 500	18,02%	822 000	82,26%
XV. SRBI										
1. SRPSKO KULTURNO DRUŠTVO "Prosvjeta", Zagreb	3 109 000	11,61%	3 470 000	13,83%	3 950 000	17,22%	4 630 000	16,48%	5 393 000	73,46%

2. SRPSKI DEMOKRATSKI FORUM, ZAGREB	449 200	9,08%	490 000	30,61%	640 000	12,50%	720 000	11,11%	800 000	78,09%
3. SRPSKO NARODNO VIJEĆE, ZAGREB /NACIONALNA 4/	1 907 200	10,11%	2 100 000	20,67%	2 534 000	43,61%	3 639 000	15,72%	4 211 000	120,79%
4. ZAJEDNIČKO VIJEĆE OPĆINA, VUKOVAR	200 000	10,00%	220 000	22,73%	270 000	29,63%	350 000	37,14%	480 000	140,00%
5. SRPSKO KULTURNO UMJETNIČKO I DUHOVNO DRUŠTVO «ĐURĐEVDAN» U DREŽNICI					75 000	6,67%	80 000	12,50%	90 000	
6. SRPSKO PRIVREDNO DRUŠTVO " Privrednik ", ZAGREB									200 000	
7.NARODNO VIJEĆE SRBA ZAGREB	88 000	25,00%	110 000	22,73%	135 000	-62,96%	50 000	-100,00%		-100,00%
UKUPNO SRBI:	5 753 400	11,06%	6 390 000	3,35%	6 604 000	43,38%	9 469 000	18,01%	11 174 000	94,22%
XVI. TALIJANI										
1. NIU "EDIT" Rijeka	3 284 600	10,00%	3 613 060	19,01%	4 300 000	17,91%	5 070 000	18,00%	5 982 600	82,14%
2. CENTAR ZA POVLJESNA ISTRAŽIVANJA, ROVINJ	477 400	10,00%	525 140	19,02%	625 000	17,60%	735 000	18,00%	867 300	81,67%
3.TALIJANSKA DRAMA, RIJEKA	367 400	10,00%	404 140	19,02%	481 000	17,46%	565 000	18,00%	666 700	81,46%
HNK"IVANA PL.ZAJCA"										
4. TALIJANSKA UNIJA, RIJEKA	512 600	10,00%	563 860	18,88%	670 300	19,36%	800 100	18,06%	944 600	84,28%
UKUPNO TALIJANI:	4 642 000	10,00%	5 106 200	19,00%	6 076 300	18,00%	7 170 100	18,01%	8 461 200	82,27%
	<i>2004. godina</i>	<i>povećanje 2004-2005</i>	<i>2005. godina</i>	<i>povećanje 2005-2006.</i>	<i>2006. godina</i>	<i>povećanje 2006-2007. godina</i>	<i>2007. godina</i>	<i>povećanje 2007-2008. ta</i>	<i>2008. godina</i>	<i>povećanje 2004-2008. godina</i>
XVII. ŽIDOVİ										
1. ŽIDOVSKA OPĆINA, ZAGREB	339 000	10,50%	374 600	24,61%	466 800	-11,95%	411 000	-14,84%	350 000	3,24%
2. K. D. „MIROSLAV ŠALOM FRAIBERGER“, ZAGREB							90 600	-6,18%	85 000	

TERORA LOGORA JASENOVAC			38 200							
INFORMIRANJE I OSPOSOBLJAVANJE ČLANOVA										
VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA			140 000	78,57%	250 000	36,00%	340 000	-35,29%	220 000	
ZAJEDNIČKI PROGRAMI	319 000	-41,04%	188 080	-25,16%	140 760	-40,32%	84 000	173,81%	230 000	-27,90%
MANJINSKI FORUM "INFORMATIVNI IK										
za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina									250 000	
WEB STRANICE SAVJETA									50 000	
	2004. godina	povećanje 2004-2005	2005. godina	povećanje 2005-2006.	2006. godina	povećanje 2006-2007. godina	2007. godina	povećanje 2007-2008. na	2008. godina	povećanje 2004-2008. godina
SUFINANCIRANJE PROGRAMA RADIJA NA DJI										
LOKALNOJ RAZINI NAMIJENJENIH JU PRIPADNIKA									42 200	
NACIONALNIH MANJINA NA JEZICIMA H MANJINA	154 400	94,30%	300 000	50,00%	450 000					
X. JUBILARNA MANIFESTACIJA "KULTURNO STVARALAŠTVO H MANJINA"							80 000			
NERASPOREĐENO :	50 000	0,00%	50 000	-10,00%	45 000	-67,78%	14 500	191,03%	42 200	-15,60%

SVEUKUPNO:	22 000 000	11,36%	24 500 000	21,22%	29 700 000	17,85%	35 000 000	18,60%	41 511 500	88,69%

ZAKLJUČCI SEMINARA O PRIMJENI OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA KOJI JE ODRŽAN 15. LISTOPADA 2007. GODINE U VUKOVARU

Seminar o primjeni Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina održan u organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Vijeća Europe u Vukovaru, 15. listopada 2007. godine okupio je predstavnike Vijeća Europe, nacionalnih manjina, nadležnih ministarstava i drugih državnih tijela. Ovo je bio četvrti po redu seminar na kojem se analiziralo ostvarivanje Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina i nacionalnog zakonodavstva kojim se reguliraju prava nacionalnih manjina.

Jedinstven je zaključak sudionika seminara da je u proteklom razdoblju ostvareno znatno unapređivanje prava nacionalnih manjina, te je u tom smislu posebno podržano zalaganje Vlade RH u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Nalazeći se u ovom dijelu Republike Hrvatske u kojem su, uz većinsko stanovništvo, tijekom oružanog sukoba i agresije na Republiku Hrvatsku, stradali i brojni pripadnici nacionalnih manjina i koji je bio srušen sa zemljom, može se konstatirati u relativno kratkom razdoblju veliki napredak kako u obnovi tako i u zajedničkom suživotu. Izneseni su, također, primjeri dobrog zajedničkog života, razumijevanja i djelovanja pripadnika različitih etniciteta, te podrške lokalnih i područnih tijela vlasti, što doprinosi ostvarivanju visoke razine prava nacionalnih manjina. Takva podrška, upozoravaju sudionici, nije međutim osigurana pripadnicima nacionalnih manjina u većem dijelu lokalnih tijela, pa bi otklanjanju tih teškoća u narednom razdoblju trebalo posvetiti posebnu pozornost.

Prilikom razmatranja dosadašnjih pozitivnih rezultata u predstavljanju nacionalnih manjina, te djelovanja novih instituta uvedenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i teškoće radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u obavljanju javnih poslova, ukazano je na potrebu daljnjeg poticanja učinkovitijeg djelovanja vijeća, predstavnika i koordinacija nacionalnih manjina, te je podržana daljnja edukacija.

Sudionici seminara su također ukazali da ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne ovisi samo o političkoj volji države i lokalne vlasti, nego i o spremnosti samih manjina na suradnju. Ukazano je na potrebu još bolje suradnje predstavnika nacionalnih manjina u realizaciji programa od zajedničkog interesa, kao i suradnju s onim tijelima samouprava u kojima su izabrani.

Ocjenjuje se da je u provedbi Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignuta visoka razina, koja je u skladu s hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom. Podržana su nastojanja da se intenziviraju mjere kojima treba riješiti još prisutne teškoće u nekim sredinama na područjima od posebne državne skrbi, te upozoreno na potrebe bolje koordinacije predškolskog odgoja.

Sudionici skupa podržali su napore Vlade RH i način ostvarivanja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za Rome 2005. – 2015. godine i podržali su dobre rezultate na tom području.

Zaključeno je da u primjeni Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma još ima teškoća u pojedinim samoupravama. U cilju poboljšanja stanja i unapređenja primjene Zakona, predlaže se da nadležna tijela provedu nadzor, kao i edukaciju u okviru državne uprave, pravosuđa i manjinskih udruga o ostvarivanju prava manjina na službenu uporabu jezika i pisma.

Uočene su teškoće u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima. Dio medija još uvijek podliježe senzacionalizmu, te ne poklanja dovoljnu pozornost stvarnim problemima nacionalnih manjina i njihovoj objektivnoj prezentaciji. Sugerirano je da Savjet za nacionalne manjine u navedenom razdoblju posveti pozornost analizi izvještavanja o nacionalnim manjinama u javnim medijima, te da se na osnovu takve analize predlože odgovarajuće mjere. Posebno se ukazuje na primjenu čl.18 Ustavnog zakona o HRT-u i zakon o elektroničkim medijima, a vezano za emisije na manjinskim jezicima.

Sudionici seminara ocjenjuju da redovno razmatranje provođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u organizaciji tijela Vlade RH i Vijeća Europe doprinosi usklađivanju mišljenja i prijedloga kako bi se otklonile teškoće i osiguralo bolje i učinkovitije ostvarivanje prava nacionalnih manjina na području čitave RH, te u tom smislu pohvaljuju napore organizatora.

Sudionici Seminara

U Vukovaru, 15. listopada 2007.

ZAKLJUČCI SEMINARA O PRIMJENI OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA KOJI JE ODRŽAN 14.-16. RUJNA 2006. GODINE U PEROJU

Seminar o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina održan u organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Vijeća Europe u Peroju, Grad Vodnjan, od 14. do 16. rujna 2006. godine okupio je predstavnike nacionalnih manjina, nadležnih ministarstava i drugih državnih tijela te stručnjake za prava nacionalnih manjina. Ovo je bio treći po redu seminar na kojem se analiziralo ostvarivanje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i nacionalnog zakonodavstva kojim se reguliraju prava nacionalnih manjina.

Jedinstven je zaključak sudionika seminara da je došlo do značajnog unapređivanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, te su u tom smislu pohvaljene mjere i podrška koju Vlada RH pruža u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Izneseni su, također, primjeri dobrog zajedničkog života, razumijevanja i djelovanja pripadnika različitih etniciteta, te podrška lokalnih i područnih tijela vlasti, što doprinosi ostvarivanju visoke razine prava nacionalnih manjina. Takva podrška, smatraju sudionici, nije međutim osigurana pripadnicima nacionalnih manjina u dijelu lokalnih tijela, pa bi otklanjanju tih teškoća u narednom razdoblju trebalo posvetiti posebnu pozornost.

Prilikom razmatranja dosadašnjih pozitivnih rezultata u predstavljanju nacionalnih manjina, te djelovanja novih instituta uvedenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u obavljanju javnih poslova, ukazano je na potrebu daljnjeg poticanja učinkovitijeg djelovanja vijeća, predstavnika i koordinacija nacionalnih manjina.

U kontekstu razvoja šireg manjinskog predstavništva putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina ukazano je na potrebu osnaživanja Savjeta za nacionalne manjine, kao krovnog tijela nacionalnih manjina, koji svojim djelovanjem u znatnoj mjeri može pomoći učvršćivanju uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesu odlučivanja. Također treba provoditi edukaciju i nadzor nad stvaranjem uvjeta za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na lokalnoj i područnoj razini.

Sudionici seminara su također ukazali da ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne ovisi samo o političkoj volji države, nego i o spremnosti samih manjina na suradnju. Ukazano je na je potrebu još bolje suradnje predstavnika nacionalnih manjina u realizaciji programa od zajedničkog interesa, kao i suradnja s onim tijelima samouprava u kojima su izabrani.

Ocjenjuje se da je u provedbi Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignuta visoka razina, koja je u skladu s hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom. Podržana su nastojanja da se intenziviraju mjere kojima treba riješiti još prisutne probleme u nekim sredinama na područjima od posebne državne skrbi.

Sudionici skupa podržali su napore Vlade RH i način ostvarivanja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za Rome 2005. – 2015. godine.

Zaključeno je da u primjeni Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma postoje problemi u pojedinim samoupravama. U cilju poboljšanja stanja i unapređenja primjene Zakona, predlaže se da nadležna tijela provedu edukaciju u okviru državne uprave, pravosuđa i manjinskih udruga o ostvarivanju prava manjina na službenu uporabu jezika i pisma. Predlaže se, također, da nadležna tijela zajedno s vijećima, predstavnicima i udrugama nacionalnih manjina provedu mjere u cilju poticanja pripadnika nacionalnih manjina na službenu uporabu svojega jezika i pisma radi njihovog očuvanja.

Traži se da sva nadležna tijela u okviru svoga djelokruga poduzmu mjere nadzora sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina radi dosljedne primjene nacionalnih i međunarodnih propisa o zaštiti manjinskih jezika.

Uočeni su problemi u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima. Dio medija još uvijek ne poklanja dovoljnu pozornost stvarnim problemima nacionalnih manjina i njihovoj objektivnoj prezentaciji. Stoga je zaključeno da je potrebno različitim poticajnim mjerama, kao što su edukacija novinara, financiranje posebnih programa i sl., stvoriti uvjete za puno ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup medijima, kao i na informiranje na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Sudionici seminara ocjenjuju da redovno razmatranje provođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u organizaciji tijela Vlade RH i Vijeća Europe doprinosi usklađivanju mišljenja i prijedloga kako bi se otklonile teškoće i osiguralo bolje i učinkovitije ostvarivanje prava nacionalnih manjina na području čitave RH, te u tom smislu pohvaljuju napore organizatora.

ZAKLJUČCI SA SEMINARA O PRIMJENI OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA KOJI JE ODRŽAN 15. I 16. RUJNA 2005. GODINE U SPLITU

U organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Savjetodavnog Odbora Vijeća Europe za provođenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina organiziran je seminar o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina 15-16. rujna 2005. godine u Splitu.

U II. Izvješću o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina kojeg je podnijela Vlada Republike Hrvatske, te Mišljenju Savjetodavnog Odbora na spomenuto Izvješće, ocijenjen je daljnji napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina te dane korisne preporuke. Donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i drugih zakona koji se odnose na zaštitu nacionalnih manjina dostignuta je visoka razina normativnih prava.

Sudionici seminara konstatirali su da je analizom provođenja hrvatskih zakona i primjenom Okvirne konvencije uočen bitan napredak u njihovoj primjeni. To se posebno odnosi na područje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina, kulturnu autonomiju, sudjelovanje u procesu odlučivanja, prekograničnu suradnju s državama matičnih naroda nacionalnih manjina te sklapanje bilateralnih ugovora.

Posebno je uočeno preuzimanje odgovornosti pripadnika nacionalnih manjina za svoj položaj putem predstavnika, vijeća i Savjeta za nacionalne manjine te izabраниh predstavnika u tijela samouprava i zastupnika u Hrvatski sabor. Time značajno sudjeluju u stabiliziranju demokratskog poretka u Republici Hrvatskoj.

Ukazana je potreba za otklanjanje određenih poteškoća koje se odnose na nedovoljnu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim i upravnim tijelima. Naglašena je potreba što bržeg završavanja i donošenja Nacionalne strategije za suzbijanje svih oblika diskriminacije.

Uz pozitivnu ocjenu napora Vlade Republike Hrvatske na proces obnove i povratka ukazano je na važnost ulaganja dodatnih napora u procesu povratka i

vraćanja imovine, te sagledavanja ovih problema u regionalnom kontekstu i suradnje zemalja u regiji.

U cilju pune integracije nacionalnih manjina u politički život zemlje naglašena je važnost te primjena članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i dorada izbornog zakonodavstva i sređivanja popisa birača kako bi se u tom dijelu omogućila učinkovitija integracija.

Također je potrebno napomenuti da bi trebalo posvetiti posebnu pozornost prikupljanju podataka koristeći pozitivna iskustva drugih zemalja a uz punu zaštitu privatnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Provođenjem Nacionalnog programa za Rome i donošenjem Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. došlo je do bitnog unaprjeđivanja položaja romske nacionalne manjine posebice u području obrazovanja, statusnih pitanja, te stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije i boljih uvjeta života. Ukazano je na još uvijek prisutne teškoće vezane za uključenost lokalne i područne samouprave u procese rješavanja problema romske nacionalne manjine, posebice uređenja zemljišta i legalizaciju romskih naselja.

Na temelju sveobuhvatne analize i provedene rasprave uočena je politička volja svih tijela državne vlasti: Hrvatskog Sabora, Predsjednika Republike, Vlade Republike Hrvatske i cjelokupne državne uprave, koja ne samo deklarativno već i osiguravanjem financijskih i drugih pretpostavki te pozitivnog ozračja stvaraju povoljne uvjete za potpuno ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Ukazano je na pozitivnu uloga monitoringa nadležnog tijela Vijeća Europe u praćenju provođenja Okvirne konvencije u Hrvatskoj, što je potaknulo i učinkovitiju primjenu nacionalnog zakonodavstva.

Na kraju sudionici izražavaju zadovoljstvo inicijativom organizatora, Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Vijeća Europe, da se organiziraju seminari koji omogućuju predstavnicima nacionalnih manjina da na partnerskoj osnovi sudjeluju i iznesu svoja viđenja, mišljenja i prijedloge za unapređivanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj,

što je preduvjet za učinkovito provođenje cjelokupne zakonodavne regulative vezane za prava nacionalnih manjina.

PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA

SUDIONICI SEMINARA

Split, Hrvatska, 16. rujna 2005.

ZAKLJUČCI SEMINARA O PROVOĐENJU OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA KOJI JE ODRŽAN 20. I 21. RUJNA 2004. GODINE U CAVTATU

U organizaciji Vladina Ureda za nacionalne manjine i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske organiziran je seminar o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina 20. i 21. rujna 2004. godine u Cavtatu.

Podloga za raspravu bilo je Izvješće Vlade RH o provođenju Okvirne konvencije i Alternativno izvješće koje su pripremili Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara i Zajednica Srba iz Rijeke. U radu seminara sudjelovali su predstavnici udruga i ustanova nacionalnih manjina, vijeća nacionalnih manjina, njihovih koordinacija i predstavnici nacionalnih manjina, zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, te predstavnici Vlade RH i državnih tijela.

U raspravi je cjelovito sagledano ostvarivanje prava nacionalnih manjina, kako u zakonodavnom sustavu RH, a tako posebice u njegovom provođenju. Jedinствена ocjena svih sudionika seminara da je u proteklom razdoblju postignut napredak u unapređenju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te da Vlada RH poduzima mjere za njihovu primjenu i ostvarivanje i stvarno uključivanje u javni, društveni, kulturni i politički život u Republici Hrvatskoj.

Pripadnici nacionalnih manjina su u raspravi ukazali na teškoće do kojih dolazi u primjeni zakona koji reguliraju područja prava nacionalnih manjina, te s tim u vezi predložili da Vlada RH i nadležna državna tijela poduzmu mjere za otklanjanje uočenih teškoća u primjeni zakona i to:

1. Teškoće u vezi s popisom stanovništva, posebice u dijelu koji se odnosi na srpsku, romsku i bošnjačku nacionalnu manjinu;

2. Teškoće u primjeni Zakona o upotrebi pisma i jezika nacionalnih manjina u dijelu koji se odnosi na brojnost manjina na pojedinim područjima i njihova stečena prava;

3. Otežanu provedbu Zakona o obrazovanju na pismu i jeziku nacionalnih manjina u dijelu izbora modela obrazovanja, sve kao posljedicu nepostojanja savjetnika za manjinsko školstvo, te sporost administracije pri odobravanju prava koji proizlaze iz Zakona;

4. Nezadovoljavajući pristup i prezentaciju nacionalnih manjina u javnim medijima, a vezano za članak 18. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i kašnjenje u osnivanju Fonda za poticanje pluralizma raznovrsnosti elektroničkih medija;

5. Cjelovito osiguranje uvjeta za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i potrebu za dopunom provedbeno pravne regulative u dijelu kandidiranja i provođenja izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina;

6. Nepotpuno provođenje Zakona u dijelu zastupljenosti u državnoj upravi i pravosudnim tijelima, te javnim poduzećima i potrebu poticanja zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina.

Na kraju, sudionici izražavaju zadovoljstvo inicijativom organizatora da se organiziraju seminari kako bi se pružila mogućnost predstavnicima nacionalnih manjina da iznesu sva svoja viđenja, mišljenja i prijedloge za unapređivanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici

Hrvatskoj, što je i preduvjet za učinkovito provođenje cjelokupne zakonodavne regulative vezane za prava nacionalnih manjina.

Predstavnici nacionalnih manjina

Sudionici seminara

Cavtat, Hrvatska. 21. rujna 2004. godine